

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
V. ÉVFOLYAM 3. szám
2018. ŐSZ

Ára: 600 Ft

nka

KÉSZÜLT A
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
TÁMOGATÁSÁVAL

SZEPTEMBER

1. Szo + Az egyházi év kezdete (Indiktion) – Oszlopos Simeon szé.
– (A teremtett világ védelmének napja)

2. V Püünkösöd u. 15. vasárnap – Mamász vt., János fp. – 6. h.

3. H + Piusz fp. – (Antimosz fszvt., Teoktisztoz szé.)
4. K Babilasz fszvt., Mózes pr.
5. Sz Zakariás pr.
6. Cs ☉ Mihály arkangyal kolosszei csodája
7. P Kisboldogasszony eü. – Szózon vt. – (Himnusköltő Kassziáni)
8. Szo ☉ **Az Istenszülő születése (Kisboldogasszony)**
– (Keresztfelm. e. szombat)

9. V Püünkösöd u. 16. (Ker. felm. e.) vasárnap – Uü. – Joákim és Anna prk. – 7. hang

10. H Uü. – Minodóra, Mitrodóra és Nimfodóra vtnök
11. K Uü. – Teodóra sza., Autonomosz fszvt.
12. Sz ☉ Kisboldogasszony ün.
13. Cs + A Feltámadás templomának felszentelése – Eü.
– Kornél fszvt.
14. P ☉ **A Szent Kereszt felmagasztalása – Böjti nap!**
15. Szo Keresztfelm. u. szombat – Uü. – Nikétász nvt.

16. V Püünkösöd u. 17. (Ker. felm. u.) vasárnap – Uü. – Eufémia nvtűő – 8. hang

17. H Uü. – Zsófia és leányai: Hit, Remény, Szeretet vtnök
18. K Uü. – Eumeniosz fp.
19. Sz Uü. – Trofimosz, Szavvátiosz és Dorimedón vtk.
20. Cs Uü. – Eusztáthiosz nvt. és felesége, Theopiszta, és két fiuk:
Agapiosz és Theopisztoz
21. P ☉ Keresztfelmagasztalás ün.
22. Szo Fókász fszvt., Kodrátosz ap.

23. V ☉ Püünkösöd u. 18. vasárnap – Ker. János pr. fogantatása – 1. hang

24. H Tekla vtnő
25. K Eufrozina sza.
26. Sz + János ap., evta. elhunytá
27. Cs Kallisztrátosz és tsai. vtk.
28. P ☉ Karitón szé.
29. Szo Cirjék rem.

30. V Püünkösöd u. 19. vasárnap – Gergely fszvt. – 2. hang

OKTÓBER

1. H + **Az Istenszülő oltalma**
2. K Ciprián fszvt., Jusztina vtnő
3. Sz Dénes fszvt.
4. Cs Hierotheosz fp., Ananiás ap.
5. P aritina vtnő, Romanosz szé.
6. Szo ☉ Tamás ap.

7. V Püünkösöd u. 20. vas. – Szergiusz és Bakhusz vtk. – 3. hang

8. H Pelágia sza.
9. K ☉ Jakab ap., Alfeus fia – (Andronikosz és felesége szé.)
10. Sz Evlampiosz és Evlampia vtk.
11. Cs Fülöp ap., Teofán fp.
12. P Probosz, Tarakhosz és Andronikosz vtk.
13. Szo Kárposz és Papiász vtk.

14. V **Püünkösöd u. 21. vas. – A hetedik egyetemes zsinat igaz hitű
atyáinak emléke** – (Nazáriosz, Gerváziosz, Protáziosz és
Kelziosz vtk., Kozma fp.) – 4. hang

15. H Lukiánosz vt.
16. K Longinusz vt.
17. Sz Ozeás pr., András vt.
18. Cs ☉ Lukács ap., evta.
19. P Joel pr., Várusz vt.
20. Szo Artemiosz nvt.

21. V Püünkösöd u. 22. vasárnap – Hiláron szé. – 5. hang

22. H Averkiosz fp., Az efezusi hét vt.
☉ Jakab ap., az Úr rokona – *Nemzeti ünnep*
24. Sz Aretász és tsai. nvtk.
25. Cs Markiánosz és Mártíriosz vtk.
26. P + Demeter nvt.
27. Szo Ünz. – Nesztor vt.

28. V Püünkösöd u. 23. vasárnap – Terenciusz és tsai. vtk., István szé. – 6. hang

29. H Anasztázia vtnő, Ábrám szé.
30. K Zénó és Zenóbia vtk.
31. Sz + Boldog Romzsa Tódor fszvt. – (Sztákisz és tsai. apk.,
Epimakhosz vt.)

NOVEMBER

1. Cs ☉ Kozma és Damján ingy. orv.
2. P Akindinosz és tsai. vtk.
3. Szo Akepszimász, József és Etele vtk., György nvt. ereklyéi

4. V Püünkösöd u. 24. vasárnap – Joannikiosz szé., Nikandrosz fszvt. és tsa. – 7. hang

5. H Galaktion és Episztémé vtk.
6. K Pál hv. fp.
7. Sz A melitinéi 33 vt., Lázár szé.
8. Cs + **Mihály és Gábor főangyalok, és a többi égi erők**
Onéziforosz és Porfiriosz vtk., Matróna sza.
– (Teoktiszta sza.)
10. Szo Olimpász és tsai. apk., Oresztész vt.

11. V Püünkösöd u. 25. vasárnap – Ménász, Viktor és Vince vtk., Tivadar hv. – (Sztefánisz vtnő) – 8. hang

12. H János fp., Nílus szé. – # Jozafát fszvt.
13. K + Aranyszájú János fp.
14. Sz ☉ Fülöp ap.
15. Cs Guriász, Számón és Abibosz vtk.
– **Karácsony e. bűnb. idő kezdete!**
16. P ☉ Máté ap., evta.
17. Szo Gergely fp.

18. V Püünkösöd u. 26. vas. – Platón és Romanosz vtk. – 1. h.

19. H Abdiás pr., Barlám vt.
20. K Templomba vezetés eü. – Gergely szé., Proklosz fp.
21. Sz ☉ **Az Istenszülő templomba vezetése**
22. Cs Uü. – Filemon és tsai. apk., Cecília vtnő és tsai.: Valeriánusz
és Tibor vtk.
23. P Uü. – Amfilokhosz fp., Gergely fp.
24. Szo Uü. – Kelemen fszvt., Péter fszvt.

25. V + Püünkösöd u. 27. vasárnap – Templomba vezetés ün. – Katalin nvtűő – (Mercuriosz vt.) – 2. hang

26. H Alipiosz szé., Gyöző szé.
27. K Jakab nvt.
28. Sz István és tsai. vtk., Irénarkhosz vt.
29. Cs Paramonosz vt. és 370 vt. tsa., Filumenosz vt.
30. P + András ap.

ATANÁZ PÜSPÖK

SZEPTEMBER ELEJÉN EGY HÉTEN ÁT AZ ISTENSZÜLŐT ÜNNEPELTÜNK, SZEPTEMBER KÖZEPÉN PEDIG A SZENT KERESZT FELMAGASZTALÁSÁT. AZ EGYHÁZI ÉV KEZDETÉN MINDKÉT ÜNNEPÜNK ELÉNK ÁLLÍTOTTA A KERESZTRE FESZÍTETT JÉZUST, SZŰZ MÁRIA MÉHÉNEK SZENT GYÜMÖLCSÉT.

Az Istenszülő születésének ünnepén az apostoli szakasz egy csodaszép ősegyházi Krisztus-himnusz (Fil 2,6–11) volt. Krisztus Urunk nem ragaszkodott isteni kiváltságaihoz, hanem megalázta magát és „engedelmes volt mindhalálig”, egészen a kereszthalálig. Pál apostol szerint nekünk az ő példáját, lelkületét kellene szem előtt tartanunk. Ő isteni mivoltában sem tartotta rangon alulinak az engedelmeskedést Atyjának, pedig voltak igen nehéz órái. De végül Isten, az Atya minden mást felülmuló nevet adott neki, hogy mindenki neki hódoljon.

„Annak ellenére, hogy ő volt a Fiú, a szenvedésből engedelmességet tanult” (Zsid 5,8), mert „földi életében hangosan kiáltozva, könnyek között imádkozott, s könyörgött ahhoz, aki meg tudta menteni a haláltól, és hódolatáért meghallgatásra talált” (Zsid 5,7). Abban a helyzetben, ahol nem jött válasz az égből, s ahol mi, emberek már „bedobnánk a törülközőt”, ő mindvégig kitarított Atyjától kapott megváltói küldetésében. Így „örök üdvösséget szerzett azoknak, akik engedelmeskednek neki” (Zsid 5,9).

Szeptembertől a nyár végéig egész egyházi évünknek az Üdvözítő Jézus áll a középpontjában. Akár szüzi édesanyját, akár szent apostolait, akár magát a legszentebb Szentháromságot magasztaljuk, Jézus Krisztus ott van imáinkban, istentiszteleteinkben, egész életünkben. Ő a Kezdet és a Vég, ahogyan a Biblia végén bemutatkozott: „Én vagyok az első és az utolsó, az élő, bár halott voltam; de íme, élek örökkön örökké” (Jel 1,17–18).

A tanévet is vele kezdtük el. Egy ókeresztény hithirdető fogalmazta meg, hogy Jézus a legjobb pedagógus. Ő a mi tanítónk, aki már szeptember elsejétől úgy jelenik meg az evangéliumban, mint az emberek oktatója. Amikor így kezdett el beszélni hallgatóihoz: „Ma teljesedett be ez az Írás”, mindenki helyeselt neki, és csodálkozott a kegyelem igéin, amelyek ajkáról fakadtak (Lk 4,21–22). Reá és evangéliumára úgy tekintünk, mint aki a „Bölcsesség”.

Az új egyházi évben Krisztus Urunk legyen folyamatosan mindnyájunk szent tanítója! Iratkozzunk be az ő iskolájába, járjunk hozzá nap mint nap oktatásra és edzésre! Olvassuk és hallgassuk örömhírét, az evangéliumot, s egész életünk benne gyökerezzen!

Nazianzi Szent Gergely (a hittudós) az egyik legkorábbi bizánci karácsonyi szentbeszédében felsorolta, hogy mit is ünneplünk vízkeresztől Krisztus mennybemeneteléig, s mindez hogyan vezet közelebb bennünket életünk céljához. Aztán egész egyházi évünkről nyilatkozva hozzátette: „Mennyi ünneplése van még Krisztus minden egyes misztériumának! De mindezeknek egyetlen lényegük az, hogy engem tökéletességre vezessenek, újjáteremtsenek, és visszavezzessenek Ádám eredeti állapotára.”

**Egyházi évünk kezdetén szívből kívánom,
hogy ünnepléseink tökéletességre vezessenek, újjáteremtsenek –
és persze örömmel töltsenek el bennünket.**

**Áldott ősz kívánok papoknak és világiaknak, kicsiknek és nagyoknak,
minden krisztushívőnek!**

TARTALOM

1 KÖSZÖNTŐ – Atanáz püspök

LÉLEK

- 4 Kiss Máté: Krisztus, igaz világosság
6 Hoskó Bence: Háromlábú szék
7 Papp Szabolcs: Az Istenszülő templomba vezetése
8 Kiss Máté: Kitartásban a siker
9 Demkó Szimonetta: A mi családunk
10 Kanyó Árpád: A liturgikus szivacs
12 Legeza Kata: Rózsaső-imaest – Kis Szent Teréz közbenjárására
16 Polyákné Tóth Nóra: Kapaszkodjunk Máriába!
(Nagyboldogasszony-napi nagybúcsú Máriapócsan)
18 Király András: Boldoggá avatáson járt Atanáz püspök

EMBER

- 20 Varga-Juhász Bernadett: 22+ zárandoklat
22 Obbágy Lacus: Tucatnyi felejthetetlen tény egy tucat (?)
világbajnokságról, avagy láttunk már jobbat...
27 Mozgó Mónika – Makkai László: Együtt a hitben jövőt építünk!
28 Tamás Ferenc: Jobb adni, mint kapni – ilyen volt
az idei Damján tábor
30 Rojkovich Ágoston: Zsolozsmástábor Hajdúdorogon
31 Obbágy Lacus: Délibáb helyett rokotalálkozó,
avagy ezért szeretem az ifjúsági gyalogos zárandoklatot...
34 Rubóczkiné Kiss Hajnalka: Ikonfestő tábor Hajdúdorogon
35 Lovas Zoltánné: Ikonfestő tábor Hajdúdorogon
36 Fodor Judit: Ikonfestő tábor Tornabarakonyban

- 37 Kaskötő Jánosné: A csönd ereje – Jézus-ima lelkigyakorlat
Bodrogolasziban
38 Szabad Boglárka: Mesemondók a Damján táborban
40 Kührner Éva: Egyházi Könyvtárak Egyesülésének
konferenciája Nyíregyházán
42 Gyarmati Áron – Szigyártó Botond, Bubrik Miklós, Ládi Bálint:
Ministránsnapló Rómából (Élménybeszámoló)
45 Kardos Anna: Kösziklára építs! – Görögtűz tábor Hajdúdorogon
46 Szemán-Tóth Teodóra: Tehetség és szolgálat
– Polyák Zsófia festő-restaurátorral beszélgettünk
48 Király András: NÓRIKA néni
51 Laskay Anna: Vallás és vakáció (Női kerekasztal)
52 Kreatív ötletek gyerekeknek
54 Király András: Fülöp atya Szíriában

ÉRTÉK

- 60 Földvári Katalin: A máriapócsi kegyhely gondozói:
a Nagy Szent Bazil Rend (1. rész)
62 Ivancsó Bazil: A Szentföld érdekességei VII.
64 Terdik Szilveszter: Boksay József festőművész (1891–1975)
68 Családok IX. Világtalálkozója, 2018 Dublin
– A Szentatya homiliája
70 Király András: A család evangéliuma örömhír a világnak
– Beszélgetés Fülöp metropolitával
74 Legeza Kata: Moziváson előtt (A domb)
76 Legeza József: Könyvespolc mellett
78 Ez történt – 2018. nyár
80 Kukta

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS

INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU

TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU

SZÁMLASZÁM: 10702071-19204893-52300002

(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS
FŐMUNKATÁRS: TÓTH TEODÓRA
FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
SZILÁGYI ICUS, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT

CÍMLAP FOTÓ: OROSZ ÉVA
ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ
NYOMDAI MUNKÁK: IMIPRINT-NYOMDA, NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN

A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.

RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ

A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2018

KISS MÁTÉ

Krisztus, igaz világosság

„Ami kezdettől volt, amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit megnéztünk és a kezünk tapintott az élet Igéjéről (...), amit láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy ti is közösségekben legyetek velünk. Mi ugyanis közösségekben vagyunk az Atyával és az Ő Fiával, Jézus Krisztussal.” (1Jn 1,1-3)

De mi az, amit láttunk és hallottunk? Mi az, amit Istentől megtapasztaltunk, mi az, ami hitünk módját és értelmét adja meg? És mi az, amit hirdetünk?

Kereszténynek lenni nem csak egy állapot, mint az életkor vagy egy kapcsolati elköteleződés. A szó legszorosabb értelmében vallás, azaz megvallása annak az értékrendnek, amely az ember életének minőségét határozza meg. De tegyünk fel magunknak egy kérdést: „Vajon honnan fogom tudni azt, hogy amit megvallok, abban bízhatok is, sőt, megtehetem egész létem alapjává?” Talán ez az a kérdés, ami minden hívő embert foglalkoztathat, legyen bármelyik vallásnak a követője. Sőt, kifejezetten vallásosnak sem kell lennie, mert az az ember, aki egyetlen tant sem fogad el, ő is keresi a bizonyosságot, amire támaszkodhat. Ez alapvetően akkor jön elő, amikor olyan határesetekkel találkozik valaki, mint a születés, az önfeláldozás, a halál vagy a semmi megtapasztalása.

Bizonytalan földi életünk a szó legszorosabb értelmében cérnaszálynai biztosítékokon függ. Elég egy érnek rosszul működni testünkben, és máris meginoghat bármelyikünk megszokott élete. Ilyen határesetekben egy kis időre kiléphetünk abból a „kameranézetből”, amelyben hétköznapi életünket szemléljük. Persze lehet az élet létrejöttét vagy megszűnését érzélemmentesen is szemlélni, de ha mélyen magunkba nézünk, akkor tudjuk, hogy ezek a pillanatok nagyon mélyen meg tudnak minket hatni.

Ezek azok a pontok, ahol megszűnik a biztonság, és létrejön egy sokkal személyesebb élmény, amit már hitnek nevezünk. Éppen ezért mondom, hogy még a vallás iránt közömbös embereknek is megvan a sajátosság hitük, amire próbálnak támaszkodni ezekben a bizonyos határhelyzetekben. Valami kapaszkodóra minden embernek szüksége van, hogy ne szédüljön el az élet körforgása keltette ringlispilben. Szerintem nyugodtan nevezhetjük ezt a kapaszkodót bölcsességnek is.

Manapság a bölcsesség szónak van egy kis negatív kicsengése is. Egyetemi körökben maga a *bölcsész* sokszor a poénok tárgya, mert a mai technológiai-gazdasági világszemléletben nem használ túl sokat a bölcsészkedés. Másrészt, aki *bölcselkedik*, csak játszik a szavakkal, mint például ennek a szövegnek az írója. De valljuk be, ezt sem dicséretnek használjuk alapvetően. Talán nem divat a bölcsesség, mégis minden ember valahol azt keresi. A biztosat, amiben megtalálja a kapaszkodót.

„Bölcsesség, igazhívők!” – szól a pap, miközben az Isten Igéjét emeli a magasba, hogy mindenki láthassa. Emelkedett pillanat ez, mert mindenki megáll egy pillanatra, legyen az egy elkalandozott gyermek vagy

merengő felnőtt. Erre a felkiáltásra talán mindannyian emlékszünk, akik részt vettünk már Szent Liturgián, mert igazán magával ragadó. Isten egyenlő bölcsesség. Nos, akkor nyertünk, nem is kell tovább keresnünk, mert keresztényként itt vannak nekünk Jézus mondásai, az apostolok levelei és a próféták írásai, innen majd kibogarászunk valami hasznosat, valami biztos kapaszkodót.

Valamiért azonban ez mégsem olyan egyszerű. Ha az lenne, elég lenne mindenkinek adni egy Bibliát, azt legalább egyszer elolvasatni (ami persze néha magunknak sem ártana), és akkor minden ember problémája megoldható lenne. Ugye, hogy nem.

Isten nem hagyta egy biztosnak tűnő megoldásra bölcsességének átadását. Nem jelenik meg felhőkkel alászállva, hogy fergeteges csodák közepette bizonyítsa kinyilatkoztatását, hanem rábízta az emberekre, hogy ők hirdessék az üzenetet. A Bibliát a Szentlélek sugallatára, de emberek írták. A tanítást emberek adják át nekünk. Szüleinktől, nagyszüleinktől, barátainktól, társunktól, tehát közvetlenül emberektől hallunk Isten tetteiről. Ő ugyan a szívünkben is megszólal, de a legteljesebben emberi kapcsolatainkban tud kifejlődni a valós és biztonságot adó hit.

Hogy mi tanúskodik Krisztus világosságáról? Te és én és mindenki, akitől hallottál az örömhírről. A természet szépsége. A családban és barátságban meglévő szeretet. A lelkiismeretem biztatása. Ha röviden akarnám kifejezően leírni: az Egyházban élő Isten kinyilatkoztatása és az azt körülövező emberek tanúságtétele. Amiről János evangélista is ír. Az az öröm, amit életünkben megtapasztalunk, az készlet minket arra, hogy tovább is adjuk azt. Hitben és tettekben rejlő tanúságtételben. De mindez túl is mutat önmagán, mert az igazi cél a Krisztus evangéliumában megélt szeretet, mely az örök életben nyeri el teljes formáját.

LÉLEK

A religious cross with a crucifix and a ribbon, set against a background of a blue metal structure. The cross is ornate, with a central crucifix and a ribbon tied around its base. The background is a blue metal structure with a cross-like shape. The text is overlaid on a white rectangular background.

ÜDVÖZ LÉGY, URUNK KERESZTJE, MELYEL
AZ EMBERISÉG MEGSZABADULT AZ ÁTOKTÓLI! TE VAGY AZ IGAZI
ÖRÖM JELVÉNYE, ÉS A TE FELMAGASZTALÁSODBAN A MI
ELLENSÉGEINKET ELŰZÖD TÓLÜNK. TE VAGY A MI MENEDÉKÜNK,
A KIRÁLYOK HATALMA, AZ IGAZAK ERŐSSÉGE, PAPOK ÉKESSÉGE,
MELYNEK JELZÉSE ÁLTAL A GONOSZTÓL MEGSZABADÍTASZ,
AZ ERŐ VESSZEJE, MELYEL KORMÁNYZOL MINKET, BÉKE FEGYVERE,
MELYET AZ ANGYALOK FÉLELEMMELEL KÖRNYEZNEK.
(SZTICHIRA A NAGY ESTI ZSOLOZSMÁBÓL)

HOSKÓ BENCE

Háromlábú szék

Sokféle értelmezést kapott már ez a fogalom. Én most ilyen aspektusban értelmezem: Istennel, kedvesemmel és önmagammal való kapcsolatomban. Fiatal létemre sokféle párkapcsolatot láttam már, de a mai világban nagyon kevés olyannal találkoztam, ahol Isten központi szerepet kapott. Sok helyen a „te + én = mi” köré épül a párkapcsolat, ami alapvetően igaz, de nem elégíti ki a „minden” fogalmát, hiszen a hiányzó harmadik elem – és merem állítani, hogy a legfontosabb – éppen Isten:

„Minden őáltala lett, és nélküle semmi sem lett” (Jn 1,3).

Azt gondolom, háromféle embertípus létezik egy párkapcsolatban. Saját szavaimmal így nevezem a típusokat: Az *uralkodó*, aki csak magával foglalkozik, és mit sem törődve a másikkal, szüntelen saját érdekeit tartja szem előtt, és azokat érvényesíti. A *szolga*, aki magát mindig félretéve, betegesen a másik fél jólétét helyezi előtérbe, önmagát „kukába dobva”. A *„háromlábú szék” egyik lába*, akinek rendben van Istennel, a párjával és önmagával is a kapcsolata, mindegyiket a maga helyén tudja kezelni. Életünk során mindegyikkel találkozunk valamilyen szinten, pedig a cél minden esetben az lenne, hogy „háromlábú székké” váljunk.

Kanyarodjunk vissza az elsőhöz, aki nem más, mint az *uralkodó*. Családok tömege miatt megy tönkre az ilyen típusú emberek miatt, hiszen olyan erőszakosan érvényesítik akarataikat, hogy az már megbontja a harmonikus egységet, pedig nem jellemző vonás lenne, hanem kialakult, torz külső és belső önbecsülésből fakad mindez. Ezen lehetne változtatni, ha az illető merne együttműködni Istennel és a családdal, mint egyesítő erővel. Jó is lehetne, ha mozgatórugónak használná felgyülemlett, elfojtott agresszióját. (Például esti imaalkalmak határozott bevezetése mint szükséges családi program.) De ehelyett önző, egoista céljait helyezi első helyre, kizárva Istent, kizárva a családot, s mindent szétrombol maga körül, mert legtöbb esetben ezek a párkapcsolatok, házasságok zátonyra futnak (válás, öngyilkosság stb.).

A szolgatípus úgy érzi, *„nagyobb boldogság adni, mint kapni”* (ApCsel 20,35). Ez óriási erény, feltéve, ha nem válik saját kárára, ugyanis az ilyen ember hajlamos átadni a ló túlsó oldalára, és mind érzelmi, mind pedig tárgyi adakozásban elveszteni önmagát. Ez pedig nem hiszem, hogy egészséges lenne. Bármit is adunk a másoknak, azt mindig úgy tegyük, hogy ne legyen romboló hatással ránk, hanem épp ellenkezőleg: épülésünkre is váljon: *„Ki ültet szőlőt, és nem eszik annak gyümölcséből?”*

(1Kor 9,7) Nagyon fontos megtalálni ebben az egyensúlyt, mert amint megvan, egy lépéssel közelebb kerülnénk a „háromlábú székhez”.

Végül elérkeztünk a célhoz, ami a „háromlábú szék egyik lába”. Az ilyen típus tudja, hogy életének alapforrása Isten, tisztában van önmagával, ezért azt is tudja, hogy milyen párt válasszon. Nem csak a saját érdekeit nézi, mert a választásban sokat és sokszor hallgat Istent; együttműködik vele. Ezért, még ha olykor vannak rossz döntései is, mindig meglátja a kiutat, fölfelé törekszik életében, és amint rátalált a társára, már nem egyedül, hanem közös egységben gondolkodik: Isten és az ő hármasságában.

Nem lehet azt mondani, hogy csak neked vagy nekem, vagy épp Istennek legyen jó, mert egymás nélkül nem beszélhetünk egységről. Ha sorrendet szeretnénk felállítani, első és központi helyen kell lennie Istennek, és köré kell építeni férfi és nő kapcsolatát. Én ebben a kapcsolatban hiszek, saját tapasztalataim alapján. Gondoljunk csak bele: Isten mindig a legjobbat szánja nekünk, de nem erőltet ránk semmit, nem könyörög nekünk, hanem meghagyja szabadságunkat, ránk bízva a döntést és a választást. Jó az, ha ehhez az ügyszó Istennel karöltve indulunk el (értem ezt az egyedülállókra, a párkapcsolatban és a családban élőkre is), hiszen sohasem késő elindulni. Bátorságra buzdítalak, kedves olvasó, és kérek, mindig gondolj arra, hogy

Istennél semmi sem lehetetlen.

PAPP SZABOLCS

A mai ember életét – főként az egyoldalú eszmeáramlatok még egyoldalúbb propagandájának hatására – gyakran az elvárások határozzák meg. Sőt, egyre gyakrabban találkozunk azzal a torz mentalitással, hogy „nekem ez jár”. Sokszor az emberi jogok szempontjából érkezik ez az elgondolás, ami alapvetően helyes, amennyiben azonos mértékben kiemljük a jogokkal járó kötelességek szerepét is. Semmi sem jár nekem csak úgy, hanem mindig valamilyen relációban és valamely céllal kapcsolatban. A lelki életben viszont igen téves és veszélyes, ha úgy gondolom, követelődhetek Istennel szemben. Ugyanis nem vagyunk egy szinten. Kérni lehet, ez az imádság egyik lényegi mozzanata, ahogyan az is, hogy az imában egyre inkább „részesek” az Úrra, az akaratom egyre jobban megéri az ő akarátát. Viszont a kiindulópont a lelki életben nem a kérés, hanem a hála. Zadonszki Tichon atya szerint: „A hála méltóvá tesz Isten nagyobb és több jótéteményére. Jóságos Urunk ajándékként fogadja a hálaadást, és ezért újabb adományokat ad.”

Az Istenszülő templomba vezetésének alapmotívuma szintén a hála. Joáchim és Anna akkor kapja ajándékként Istentől kislányuk születését, amikor emberileg az már nem lett volna lehetséges. Kitaróan imádkoztak érte, de elfogadták évtizedeken keresztül, hogy bár igazak voltak, az emberek gyermektelenségük miatt megbélyegezzék őket. És akkor hároméves korban visszaadják a gyermeket Istennek. Ahogyan az Ószövetségben Elkána felesége, Anna is kitartóan imádkozott gyermekáldásért, és amikor megszületett a fiuk, Sámuel próféta, őt szintén a templom szolgálatára ajánlották. Talán szerepe lehetett mindkét esetben annak is, hogy időskorban sokkal nehezebb felnevelni egy kisgyermeket. De sokkal fontosabb a hála, és annak a tudata, hogy nincs jobb hely a gyermek számára, mint az Isten közelsége.

Az Ószövetség nem ismerte a mai szerzetességet. Léteztek a nazírok, akik bizonyos időre (ritkán egész életre) Istennek szentelték magukat, ennek jeleként nem vágták le a hajukat, a szakállukat, és nem ittak bort vagy részegítő

SZINAXÁRION

Az Istenszülő templomba vezetése

(November 21.)

italt. Ilyen volt Sámson, de egész életre szólóan így élt Keresztelő Szent János is. Az átlagos emberek tettek fogadalmakat, bemutattak fogadalmi áldozatokat, illetve ebből fakadó tetteket. Az Istenszülő templomba vezetése is ide kapcsolódik. Egy apokrif irat, Jakab ősevangéliuma talán kicsit kiszíneze írja le az ünnep eseményét. Tény, hogy a jeruzsálemi templom akkoriban egy oszlopokkal körülvett, kb. 500 x 200 méteres, különböző udvarokra oszlott nyílt tér volt, amelyen épületek álltak. A legelső udvarban épült a szentély, ahol a tömjénáldozatot mutatták be a papok (Zakariásnak is ott, egy ilyen alkalommal jelent meg Gábiel arkangyal). A szentélyt függöny választotta el a Szentek szentjétől. A babiloni fogság előtt itt

őrizték a frigszekrényt a két kötéllel, Áron kivirágzott vesszejével és a mannát tartalmazó aranyvödörrel. Ez immár eltűnt (talán Jeremiás próféta rejtette el valahová a babiloni invázió előtt), csak egy szikla állt a legszentebb helyen, ahová évente egyszer, egyedül a főpap léphetett be az engesztelés napján az áldozati vérral.

A szentély és a Szentek szentje külső oldalához három oldalról harminckilenc kicsiny szobát építettek. Itt gyerkeket tizenegy-tizenkét évesig, a pubertáskorukig. A leviták felügyelete alatt tanultak, énekeltek, részt vettek a templomi szolgálatban. Tulajdonképpen rendkívüli megtiszteltetés volt, ha valakinek a gyermeke ide kerülhetett. Nem beszélve arról, hogy – bár a zsidóknál gyakorlatilag minden férfi tudott olvasni, a nők azonban nem – itt megtanulták a kislányok is a Biblia olvasását. Mondhatjuk azt, hogy a kicsi Szűz Máriának nyugodt és munkás gyermekévei voltak itt. Igazi felkészülés lelkileg is arra az egyedülálló feladatra, hogy Isten Fiának édesanyja legyen.

Keleti egyházunk minden Istenszülő-ünnepet az Ige megtestesülésének fényében szemlél, egyben az Istenszülőben az Egyház tökéletes képét és a keresztények ideálját látja. Ezért énekeljük a tropárban: „Ma van első jelensége Isten boldogító kegyelmének és az emberek üdvösségének” (szó szerint:

Ma van az Isten jóakarátának és az emberek üdvösségének nyitánya), mostantól ez a kislány, Mária saját akarátával együttműködik az isteni kegyelemmel. Az Isten hajlékába jön, hogy felkészüljön arra, hogy ő legyen majd az Isten-ige hajléka. Itt hozzá kell tennünk, hogy a konták magyar fordítása kiigazításra szorul. Az imakönyvünkben így találjuk a befejezését: „Ez a mennyei palota.” Helyesebb lenne így: „Ő a mennyi hajlék.” Szó szerint „sátor”, utalva a negyvenévi pusztai vándorlás alatt a szent sátorra, amelyben a frigládát őrizték. De pontosan ez a keresztény élethivatás: együttműködni a kegyelemmel, lelkileg, napról napra egyre inkább Isten hajlékává váljunk.

KISS MÁTÉ

Kitartásban a siker

Hogy jön a keresztény emberhez a siker vagy a haszon gondolata? Milyen célokat kell kitűznünk magunk elé, amelyek még beleférnek a keresztény lelkületbe?

Ha meghalljuk a „siker” szót, akkor általában a világi nyereségre gondolunk, például a sportban, a közéletben, esetleg a művészetekben. A sikeres embert jól öltözött, elegáns, karizmatikus személynek képzeljük el. Ilyen az ideális vállalkozó, akinek a szavait apró bölcsességmorzsákként csipegetik a szintén sikerre törekvő fiatalok. Talán ismerünk is ilyen személyt, akár személyesen, akár a közösségi médiából.

No, ezek után képzeljük el egy ideális keresztényt. Nem nehéz, elég, ha Jézusra gondolunk vagy a kedvenc szentünkre. A két kép, gondolom, annyira egybeesik, mint a sziklaszilárd hit és a könnyelmű élet gondolata. Valamiért nem érezzük összeegyeztethetőnek a sikert a krisztusi étellel.

Valószínűleg azért, mert siker gyanánt alapvetően az a világi sikerre gondolunk. Pénz, hírnév, hatalom. Jézus maga több helyen a kicsinyeket és alázatosokat dicséri (Mt 11,25 és 5,3–12), Mária pedig a Magnificatban a hatalmasok kicsiségéről énekel (Lk 1,51–53), és ne feledjük, ez a szemlélet a keresztény ember magatartásának egyik alapja. Saját életemben is azt tapasztalom, hogy hitem terjesztésében sokkal több „sikert” érek el, ha nem direkt, „face to face” módon tolong az emberek arcába a bibliai idézeteket, hanem türelmesen, őszintén – meghallgatva a véleményüket – folytatok velük párbeszédet. Bár legtöbbször sok múlik a jó időzítésen is.

Mégis azt kell, hogy mondjam, a kereszténység története összességében egy igazi sikertörténet.

Komolyan. Egyetlenegy vallás, szellemi irányzat, intézmény nem működik évezredek óta és ilyen elterjedten, mint a kereszténység. Azok ellenére persze, hogy az elmúlt kétezer év alatt tele volt az Egyház története emberi gyarlóságokkal, hibákkal és bűnökkel. Szembe kell nézni ezekkel, elfogadni, mert ezekkel együtt számít igazán sikeresnek a kereszténység. Még akkor is, ha sokszor a siker, bizony, nem e világi. Sőt. Kifejezetten nem az. Nem is egészséges folyton azt hajkurászni, hogy nagy közösségeink legyenek, elismertek legyünk a társadalomban, elegendő tőkével rendelkezünk mindenféle programok megszervezéséhez és a többi. Kellenek programok, intézmények (urambocsá’ – pénz is), de nem ezekre kell törekedni. Az igazi keresztény siker sokkal szuperebb dolog, még ezeknél is.

LÁSD MEG AZ ÉLETEDBEN A SIKEREKET!

Nos, akkor hogyan is legyünk keresztényként sikeresek? Ahogy a fentiekből kiderül, sok esetben nem az az igazi siker, ami elsőre annak tűnik, és fordítva, nem minden kudarc, ami sikertelen. Igazából nem kell feltétlenül kereszténynek lennünk ahhoz, hogy sikeresnek mondhassuk magunkat.

Ugyan a kudarcokat mindig sokkal hamarabb észre vesszük (ezért érezzük magunkat sokszor sikertelennek), mégis ha jobban belegondolunk, akkor csak találunk egy-egy sikert az életünkben. Ha könnyen meglátjuk, hogy mi a rossz, hamar túl nagyra fújjuk, akkor miért ne csinálhatnánk ezt a jó dolgokkal is. Miért ne tulajdoníthatnánk nagy jelentőséget szép dolgoknak is? Van munkám? Párkapcsolatom? Vannak barátaim? Hobbim, amit élvezek, és sikeres vagyok benne? Van imaéletem? Van hitem? Van kapcsolatom Istennel? (Lehet bátran bővíteni a sort.)

Ha bármelyik igaz rád... – gratulálok, sikeres vagy!

LEGYEN EGY SIKERES PÉLDAKÉPED!

No, jó, de mi történik akkor, ha ez egyrészt nem nyugtat meg, másrészt nem érzed magad kitartónak abban, hogy sikeresebbnek lásd magad? Én biztos vagyok abban, hogy ismeresz olyan embert, akire azért – még ha a legjámobbrabb ember vagy is – irigykedsz kicsit. Akinek jól megy a dolga, népszerű, és ha bármihez hozzáér, az rögtön arannyá válik. Miért ne tehetném példaképemmé? Nem kell, hogy szimpatikus legyen, nem kell minden tettet lemásolni, de a sikere inspiráljon, ha neki sikerült, akkor nekem is sikerülhet.

Milyen szerencse, hogy nekünk, keresztényeknek, olyan példaképeink is vannak, akiknél nem probléma a szimpátia. A legfőbb példaképünk Jézus Krisztus, s mellette ezerszám vannak olyan szentek, akiknek élete talán a legjobb példa arra, hogy milyen célt tűzzünk ki magunk elé. Persze nem egyszerű régi korokban élt szenteket követni, de talán környezetünkben is akad olyan ember, akire már-már szentként tekintünk, akire fölnézhetünk. Tanuljunk tőlük, és akkor észre vesszük, hogy ez a keresztény optimizmus fölemel minket.

DEMKÓ SZIMONETTA

A MI CSALÁDUNK

Ahogy megérkezel hozzánk, egy szeretettel ölelő kar vár, ő az édesapám. Ha rajta múlna, az egész világot felkarolná. Ahogy elindulunk a lépcsőn fölfelé, bizonyára gyerekszivajt fogsz hallani. Ők az én örökké vidám testvéreim. Öten vagyunk testvérek, s mint minden családban, mi is gyepáljuk a másikat, de nagyon szeretjük egymást. A konyhában édesanyámat találjuk, aki éppen palacsintát vagy kakaós csigát süt a kedvedért. Mindig türelmes, apukám jobbkeze, nekünk pedig a jobb szárnyunk, ha fogalmazhatok így. Meglehetősen sok dologban példaként tekintek rá.

Ha megnézed a nappalinkat, nagyon barátságos: rengeteg virág s ikon sorakozik a falon. Nálunk az ikonoknak nemcsak az a jelentősége, hogy a papcsalád „címet” erősítsük, hanem kiskorunkban a szüleink rengeteg mesétek, énekeltek az ikonok alatt lévő kanapén. Talán én is így kerültem közelebb Istenhez és a szentekhez.

A gyerekszobában a polcokon szebbnél szebb könyvek sorakoznak. Édesanya rengeteg mesét olvasott nekünk minden este, apukám pedig a közös imádkozásra szakított időt a tengernyi feladata mellett. Mindig megvárta, hogy elaludjunk, szeretett vigyázni az álmainkra. Sokszor még most is előfordul, hallom a lépcsőn feljönni, hogy meggyőződjön arról, hogy nyugodtan alszunk. Szereti, ha biztonságban érezzük magunkat. Tudom, mielőtt anyukámmal álomra hajtják a fejüket, imádkoznak egymásért és értünk. Mivel az egyetem miatt keveset vagyok otthon, tudom, hogy imáikban rám is gondolnak, ezért könnyebb mindennap helytállnom lelkileg-testileg.

Apukám a feladatai miatt nem mindig türelmes, de anyukám a megértő szereteté-

vel mindig a helyes meder felé tereli édesapámat. Rengeteget imádkozik azért, hogy apa a feladatait zökkenőmentesen végezze el.

A Szent Család kegyelmét érzem a mi családuk működésében. Régen az ágyam felett volt elhelyezve a Szent Család ikonja, sokat nézegettem Jézus családjának az arcvonásait. Mária arcáról sugárzott a szeretet, a mély hit, a türelem; József arcán egyszerre látni a boldogságot és a féltést. Féltette Máriát és Jézust, s mint minden édesapa, folyamatosan azon dolgozott, hogy védelmezze őt. Amikor nem értünk egyet a szüleimmel, belegondolok, hogy biztos József és Jézus sem értett mindig egyet, de Mária türelme, szeretete mindig kibékítette őket. Jézus arcán gyermekként a békét és a nyugalmat láttam, amit minden szülő biztosít gyermekének.

A családuk nem tökéletes, vannak konfliktusok, nem mindig idilli a kép, de amíg van megbocsátás, addig nincs baj. Nagyon fontos, hogy a családban is elfogadjuk a másikat olyannak, amilyen. Hagyjuk, hogy mindenki alakítsa az életét, s csak akkor segítsünk, ha azt kérik. Nem döntünk helyettük, azt akarjuk, hogy egyéniséggé váljanak. És ami a legfontosabb: szeretjük őket!

A Szent Család kegyelme kiárad ránk, így nincs szükség a tökéletességre. És a Te családotnak sem! Szeresd a családot minden gyengességével együtt!

**Isten áldását
kérem minden
családra!**

**A család
receptje**
egy kiló hit
egy deci barátság
egy csipet remény
egy csomag alázat
egy marék bizalom
egy evőkanál humor
egy bögre megbocsátás
és az egészet csomagold be
SZERETETBE

János evangélista a kereszten függő és haláltusáját vívó Krisztus néhány rövid mondatáról emlékezik meg (Jn 19,26–27; Jn 19,28; Jn 19,30). Emellett a másik három szent szerző is feljegyezi az általa fontosnak vélt utolsó szavakat: hármat a „szeretett orvos” (Kol 4,14), Lukács (Lk 23,34; Lk 23,43; Lk 23,46), a 22. (21.) zsoltár kezdősorát pedig Máté (Mt 27,46) és Márk (Mk 15,34) egyaránt. Az egyházi hagyomány mindig végigélmélkedte és elmélkedti ezeket a kimeríthetetlen tartalmú szavakat, az Úr halálához kötődő szenvedés eszközeit pedig beépítette nem csupán az ikonográfiába, hanem az Egyház mindennapi liturgikus életébe is.

KANYÓ ÁRPÁD

A liturgikus

A Szent Evangélium új fordítása szerint most a nagycsütörtöki 9. kinszenvedési evangélium néhány versét idézzük fel: „Ezután Jézus tudva, hogy már minden beteljesedett, hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: »Szomjazom!« Volt ott egy ecettel teli edény. Azok pedig szivacsot mártottak az ecetbe, és izsópra tűzve, szájához emelték. Amint tehát Jézus megízlelte az ecetet, ezt mondta: »Beteljesedett«, és lehajtva fejét, átadta lelkét.” (Jn 19,28–30) A 7. kinszenvedési evangélium pedig a Jézus ajkára adott zsoltári szavakat követően Máté leírásában így fogalmaz: „Egyikük rögtön odaszaladt, fogott egy szivacsot, ecetbe mártotta, rátűzte egy nádszálra, és inni adott neki” (Mt 27,48).

Ez a két hely a szentírási alapja annak a liturgikus szivacsnak, amely fontos szereppel bír nemcsak a bizánci hagyományt követő, hanem a – szivacsot szintén hasz-

náló – „nem kalkedoni” egyházak istentiszteleti életében is. Utóbbi tény nagy jelentőséggel bír: annak tanúja, hogy használata már a kalkedoni zsinatot (451) követő szakadások előtt általánosan elterjedt volt a keresztény Keleten.

A szivacsot persze széles körben használták már az ókortól kezdve az élet különböző területein, az Egyház életében mint „liturgikus tárgy”-at tartjuk számon. A liturgikus szivacs (στούγγος) első említése a Szent Pál leveleit is magyarázó Aranyszájú Szent János atyánknál lelhető fel, az efezusi levélhez írt kommentárjában: „Nem látod a szolgálattelvőket, amint szivaccsal mossák le az asztalt és tisztítják a szent hajlékot?”

A bizánci hagyományban a liturgikus szivacs két formája ismert: az egyik egy kicsiny, „lapos szivacs”, amely a templom oltárán fekvő antimenzion (ereklyekendő) tartozéka, míg a másik egy nagyobb, leginkább gömb alakú szivacs, amely mindig az előkészületi asztalon található.

A laposra préselt tengeri szivacs a Szent Liturgia folyamán az antimenzionra lehulló Szent Test morzsáinak összegyűjtésére, a kenyérrészecskéknek a diszkoszról a kehelybe való gondos besöprésére, valamint a pap ujjainak és tenyerének megtörlésére szolgál. Ezáltal védve van a Szent Eucharisztia attól, hogy akár egy morzsája is a földre leessen, vagy bármilyen méltatlan helyre a szent oltárról kijuthasson. Mivel helye az antimenzionon van, ezért „antimenzionos szivacs” néven ismert, illetve mivel az antimenziont az ilitonnal együtt hajtják össze, „ilitonos szivacs” („litonnoju”) a megnevezése.

A századok során Keleten a Szent Liturgiában kialakult az antimenzion bizonyos részeinek széthajtása adott pillanatban. Miután a pap teljesen kinyitotta az antimenziont, a hitjelöltekért mondott imádság záró fennhangja közben („Hogy ők is velünk együtt dicső-

szivacs

ítsék...”) a szivaccsal az antimenzion fölött keresztet jelez, majd megcsókolja azt, és az ereklyekendő jobb felső sarkába helyezi. Ugyanígy tesz az Előszenteltek Liturgiájának végzésekor is.

A 16–17. század liturgiája Oroszországban kitűnik a különleges ünnepélyességgel végzett nagybemenettel. Ekkor a főpapi jelvények, a sírlepel, az ikonok, a sionok, a január 6-án szenteltvízzel teli edények mellett a körmenetben még szivacsot is vittek.

A Szent Liturgia végéhez közeledve a szivacs újra szerepet kap. Az orosz hagyományban a hívek áldozása után (a görögben: előtt) a megmaradt részecskéket a szivaccsal juttatja a kehelybe a diakónus, közben a húsvéti énekeket („Látván Krisztus...”; „Tündökölj, tündökölj...”; „Ó nagy és szépséges Pászka...”) imádkozza, majd a diszkoszt törölve vele, ezt mondja: „Mosd le, Uram, Szent Véreddel az itt megemlített szolgálód bűneit, az Istenszülő és minden szentjeidnek közbenjárása által.” (Más forrás szerint: „Mosd le, Uram, az itt említetteknek bűneit tisztaságos Véreddel, szentjeidnek imái által.”) Ez a cselekvéssor azért nagyon lényeges, mert a proskomídián elkezdődött – élőkről és holtakról szóló – liturgikus megemlékezésnek a betetőzését jelenti.

Ez a liturgiában használt kisebb szivacs jelképezi azt az epével és ecettel átitatott szivacsot, melyet a kereszten függő Messiás ajkához emeltek.

Az „Oktató Ismeret” több alkalommal beszél a szivacs alkalmazásáról különleges esetekben.

Sok egyéb teendő mellett szinte minden esetben ott szerepel a „szivaccsal való feltörlés” olyan extrém helyzetekben, ha például a kehelyből a Szent Vér deszkára, köre, szőnyegre, a papi öltözetre, az oltárasztal terítőjére vagy épp az antimenzionra ömlene ki. Utóbbi két esetben kifejezetten az antimenzion szivaccsal való felitatást írja elő, más esetekben csak a „szivacs” szót alkalmazza.

A proskomídiá asztalán elhelyezett nagyobb szivacs tisztító funkcióval bír, könnyen felszívja a nedvességet; a liturgikus irodalomban „törő szivacs” a megnevezése. Miután a pap (vagy ha szolgál, akkor a diakónus) a Szent Liturgia végétével a megmaradt szentséget elfogyasztotta, ezzel a szivaccsal szárítja fel a kehely belsejét, majd a kehelytörő kendővel szárazra törli azt. „Gondosan megtörli a szivaccsal, hogy semmi se maradjon benne” – írja erről Gogol. Az Ustav előírja a szivacs helyét is az előkészületi asztalon: „a pap a szent kehely alá teszi”.

Néhol a liturgia előkészületének leírásában is feltűnik a szivacs használata: a név szerinti megemlékezések végén a diszkosz széleinek törülésére is használatos, nehogy egy részecske onnan leessen.

Szivacs használatával nemcsak az isteni liturgia végzése során találkozhatunk. A szent keresztség és a bérmálás kiszolgáltatásakor, a szertartás „lemosás” nevű részében a tiszta vízzel való lemosás után a pap új szivaccsal törli le a gyermeknek a bérmáláskor szent műróval megkent testrészeit, és közben ezt mondja: „Megkereszteltetted, megvilágosodtál, megbérmáltattál, megszentelődöttél, lemosattál az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen.” A templom felszentelésének szertartásában az orosz Ustav leírja, hogy az oltár szenteltvízzel való leöntése után a főpap elvesz egy szivacsot, majd a többi szolgálattévő is, és ezzel törlik szárazra az oltárt.

Az istentiszteleteken alkalmazott szivacsokat a keleti egyház szokása szerint általában nem mossák vagy tisztítják ki, hanem elhasználódás után elégetik azokat, és a maradványokat folyóvízbe vagy olyan helyre öntik, ahol nincs kitéve a megszenteltetés (például lábbal taposás) veszélyének. Az Oktató Ismeret azonban beszél az ilton szivacsának gyakori mosásáról, melynek elvégzését az oltár kézmosó edénye felett rendeli el.

BÁR NEM GÖRÖGKATOLIKUS LELKI PROGRAMRÓL VAN SZÓ, A GÖRÖGÖK EGYIK LEGNAGYOBB ERÉNYE A NYITOTTSÁG, EZÉRT IS AJÁNLOM BÁTTRAN – PÉLDÁUL A JÉZUS-IMA-TALÁLKOZÓK MELLETT – EZT AZ ALKALMAT. SAJNOS BUDAPESTEN SZÜKÖSSEB A GÖRÖGKATOLIKUS LELKI PROGRAMOK SZÁMA, ÍGY HA ALKALOM ADÓDIK RÁ, CSAK GAZDAGODHATUNK A RÓMAI KATOLIKUS HITÉLETI PROGRAMOKON VALÓ RÉSZVÉTELLEL. LISIEUX-I SZENT TERÉZ ÉLETE PEDIG ÉPPÜGY PÉLDAÉRTÉKŰ LEHET SZÁMUNKRA, MINT RÓMAI TESTVÉREINK SZÁMÁRA, ÍGY KÖZBENJÁRÁSÁT KÉRNI ÉPPÜGY LÉLEKEMELŐ LEHET NEKÜNK, MINT BÁRKI MÁSNAK.

LEGEZA KATA

Rózsasző-imaest Kis Szent Teréz közbenjárására

„KérjeteK és kaptok, keresseteK és találtok, zörgeseteK, és ajtót nyitnak nekteK!”

Számomra nagyon hiteles dologról szeretnék mesélni az olvasóknak. A rózsasző-imaest olyan, az országban több helyen is megrendezett esemény, amely megerősítheti az Isten-kapcsolatot, és erőt, újabb lendületet adhat az előttünk álló évhez. Ráadásul a szervező közösség lehetőséget biztosít bekapcsolódni azoknak is, akik távolról szeretnének részeseülni Kis Szent Teréz közbenjárásában.

Erről az évente egyszer – mindig az október 1-hez legközelebb eső szombaton – megrendezett imaestról sokan most hallanak először, jól-lehet minden összel több száz hívő töltökezik általa a hitben. A Nyolc Boldogság Közösség 1998 óta szervezi meg a rózsasző-imaesteket, ahol Lisieux-i Szent Teréz közbenjárását kérhetjük szándékainkért. A tavalyi nagyszámú részvétel azt eredményezte, hogy a fővárosban két egymást követő napra is meghirdették az eseményt, így két időpont közül is lehetett választani. Pontosabban több közül, ugyanis a közösség több településen is jelen van.

A rózsasző-imaest Lisieux-i Kis Szent Terézhez kötődik, aki a kis utak, kis dolgok szentje. Amióta megismertem, különösen kedves lett számomra Teréz személye.

Tanulmányozva életét, azt láthatjuk, hogy a szenvedés felajánlása más lelkekért Teréz hivatásának fő mozgatórugója volt. Mikor beteg lett, rendtársainak azt ígérte, hogy halála után még inkább közbenjár majd a lelkekért, mint itt a földi életben: „Ha az égben leszek, megkez-

dem az én küldetésemet. Igen, azzal akarom tölteni a mennyországomat, hogy jót teszek a földön.” A Nyolc Boldogság Közösség eseménye Szent Teréznek eme lelkiségén alapul, és az ő közbenjárásában bízunk.

Az imaest minden esetben szentmiséhez kapcsolódik. A közösség tagjai ezután Teréz naplójából részleteket olvasnak fel, melyeket gyönyörű énekek kötnék össze. Az imaalkalom kezdetén a szervezők fehér lapokat osztanak ki a jelenlévőknek. Számomra ennek szimbolikus jelentése is van: lehetőség valami újra, tiszta lappal folyamodni az Úrhoz. A papírra a résztvevők levelet írhatnak. Körbenézve min-

dig meghatódik az ember. Sok hozzá hasonló, nehézségekkel küzdő, esendő testvér egy évben egyszer egy fehér lapra odateszi a szívét, a keresztjeit, a reményeit, a nehézségeit, a fájdalmait és minden kudarcát.

Azt mondják, a szónak teremtő ereje van. Így van ez a Szentírásban is: „Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság! És lett világosság.” (1Móz 1,3) Hogyne lenne akkor az általunk megfogalmazott szavaknak épp úgy ereje: körvonalazza a vágyat, felizítja bennünk a reményt, és legfőképpen megteremt az imát. Mert ezek a levelek imádságok, odafordulások Istenhez. Bár én csak egy vagyok a sokaság-

ból, de nekem is megvan a lehetőségem arra, hogy tollat ragadjak, és minden kérésemet – legyen az bármely apróság, vagy tűnjön bármilyen lehetetlennek – letegyem a Jóisten elé, kérve Teréz közbenjárását, mert „*nektek pedig még a hajatok szála is mind számon van tartva*” (Mt 10,29).

Egy évben egyszer olyan jó rendszerezni a gondolataimat, és összeszedni a legrejtettebb álmaimat. Lélekemelő teljes szívvel odafordulni a Jóistenhez. Annyiszor bele vagyunk fáradva a gondokba, hogy már kérni sincs erőnk. Pislákol bennünk a remény, de fásultak vagyunk. Ebből a lelki szárazságból ráz fel ez az imaest.

A teleírt lapot egy zárt, saját magunknak megcímezett borítékba kell tenni, amelyet az oltár előtt elhelyezett kosárba rakunk. A közösség felbontás nélkül megőrzi a küldeményeket, imáiban hordozza a levélírókat, és egy év múlva, a következő évi imaest előtt elküldi mindenkinek a borítékra írt postai címére. A leveles kosár mellett egy kis dobozka is várja a híveket, benne Kis Szent Teréz-idézetek. Nekem nem volt eddig olyan év, hogy szívem ne talált volna az adott idézet, és ne éreztem volna úgy, hogy pontosan nekem szól.

A levélírással kapcsolatban a tanúságtevők azt szokták javasolni, hogy ne szégyenlősködjünk, minél konkrétabbak és minél bátrabbak legyenek a kérések, és ne számítson, hogy lehetetlen dologról vagy egy apróságról van szó, bátran vigyük oda az Úr elé! Írjunk le

mindent, ami bennünk van! Egy tanúságtevő néhány éve ezt mondta: „*Amit egyszer leírtál Teréznek, az ott van előtte!*” Lehet, hogy nem abban az évben teljesül, de nem feledkezik el róla. Egyik alkalommal egy mély hangú, idősebb hölgy állt ki tanúságot tenni. Rekedtes hangján mesélte, hogy hét éve ír levelet Teréznek, és sok egyéb apróság mellett mindig ugyanazt a fő kérést fogalmazza meg benne: térjen meg a családja. „*Gondolom, ismerős szeptember körül az az élmény, hogy megérkezik a posta, az ember kinyitja, végigolvassa egy évvel azelőtti kéréseit, s azt mondja: Na, idén is semmi!*” – mondta jópofán az asszony, amin jót nevetett a hívő közösség. Ezután elmesélte, hogy bár gyermekei elvesztették a hitüket, kis unokájáért nagyon drukkolt, hogy katolikus iskolába írassák. Úgy alakult, hogy pont egyetlen hely maradt a vágyott iskolában, neki pedig sikerült meggyőzni a fiát, így unokája keresztény közösségbe került. A kisfiú elkezdett hittanra járni, és ez szépen lassan bevonzotta a szüleit is. Ma már az egész család együtt imádkozik az étkezések előtt. És ez a kérés hét éve éppen úgy benne volt a levelében, mint egy évvel ezelőtt.

A szándékainkért „cserébe” elindul egy imaharmincad, ami a Terézhez szóló imádság napi elmondását jelenti egy hónapon át. Legelső alkalommal az imaest résztvevői együtt imádkozták, miután „feladták” levelüket. Azt vettem magamon észre, hogy ez az imaharmincad feleleveníti az imaesten megéltéket, összeköt a többi levélíróval. Az pedig,

hogy egy hónapon át mindennap hordozom szívemben a kéréseimet, újra átgondolom őket, még nagyobb reményt és hitet szül bennem.

Az este legerősebb elemei a tanúságtételek. Mindig elképesztően erősek és lelkileg feltöltötenek. Sokszor humorosak vagy éppen meghatóak. Emberi sorsok tárulnak elénk, melyekben nagy csodát tett az Isten. Valaki azt mesélte el, hogy úgy jött évekkel ezelőtt ide, hogy nem hiitt az egészben, csak mások hívták. Kólaautomata dolognak érezte, ahol bedobod a leveled, elmondod érte az imaharmincadot, majd Isten teljesíti, amit kértél. Szkeptikusan, tesztelve a Mindenhátót, írta meg a levelét. Aztán meglepetten tapasztalta, mi minden történt az életében a következő év októberéig. A barátnője hívta el, és hogy nagyot mondjon, direkt olykat kért, amit úgysem tud az Isten ilyen kispakkal teljesíteni: jövő ilyenkorra legyen menyasszony. Az imaest után elment egy keresztény bálba, ahol egy neki elsöre nem túl szimpatikus fiú elhívta táncolni, majd randevúra. Eszébe jutott a levele, ezért adva egy esélyt a dolognak, igent mondott. Pár hét ismerkedés után ő is nagyon lelkes lett. Telt-múlt az idő, s teljesen elfeledkezett a Teréznek írt sorokról. Nyáron a fiú olyan biztos volt az érzéseiben, hogy megkérte a lány kezét. Amikor össze az esküvőszervezés közepette megkapta az előző évi levelét, ledöbbsent: valóban menyasszony volt már. Hálát adott Kis Szent Teréznek, és elhatározta, hogy tanúságot tesz.

Minden évben szoktam írni egy levelet erről az imaestról az ismerőseimnek. Két éve is megtettem, és az egyik kedves görögkatolikus barátnőm visszaírt, hogy neki épp nincs más dolga aznap, eljön ő is. Annyit még hozzátett, hogy „*épp jókor jött*”. Tudtam, hogy férjével évek óta babára várnak, de az örökbefogadás végtelennek tűnő útvesztőiben már szinte feladták a dolgot. Egyik sikertelen hónap a másik után, és így telik évre év. Meg is írta levelét, és este háromnegyed nyolckor bedobta az oltár előtt álló kosárba. Az imaesten egy rég látott kedves ismerősével is összefutott, és elhatározták, hogy számot cserélnek. Elő is vette a telefonját, és akkor látta, hogy tizenegy nem fogadott hívása volt, és több üzenet is várja. Remegő kézzel ment ki a templom elé. Egy ismerőse hívta, hogy háromnegyed nyolckor született egy baba, és menjen be mielőbb a kórházba, mert lehet, hogy az „övék” lehet. Megkérdeztem utólag ezt a barátnőmet, hogy pontosan mi volt a levelében, amit írt. Ezt válaszolta: „*Istenem, én már MA készen állok arra, hogy anya legyek...*” A kisbabát még aznap megnevezhette, és heteken belül örökbe is fogadták. Nem volt kérdés, hogy a kislányuk második neve Teréz lesz.

Rengeteg ehhez hasonló tanúságtételt mesélhetnek még, és nemcsak gyermekáldással kapcsolatosakat, hanem millió más csodát. Mindenkinek ajánlom a levélírást attól függetlenül, hogy valaki részt tud-e venni az imaesten. Erre a Nyolc Boldogság Közösség is lehetőséget biztosít, és a következő lépéseket javasolja:

1. Végy egy kis imaidőt, esetleg Kis Szent Teréz naplójával elmélkedve egy-egy szép szövegen. Ha lehetőséged engedi, követheted az imaestet a Mária Rádióon.
2. Bízva az ő közbenjárásában és Isten végtelen irgalmában, írd egy levelet Teréznek, amelyben kifejezed vágyaidat, szükségleteidet, szándékaidat! Minél konkrétabb, annál jobb.
3. Tedd a leveledet egy borítékba, és címezd meg saját magadnak! Megköszönjük, ha bélyeget is tesz rá.
4. Ezt a borítékot tedd egy másik borítékba, és címezd meg nekünk, a következő módon:
Rózsaeő-imaest, Nyolc Boldogság Közösség
1094 Budapest, Bokréta u. 35.
5. Vedd elő az imaharmincadot, és mindazokkal együtt, akik szintén Terézre bízták fontos szándékaikat, imádkozd harminc napon keresztül!

AZ IMAHARMINCAD SZÖVEGE:

Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

Atyánk, Istenünk! Te magad mellé veszed gyermekeidet, akik itt a földön hűségesen szolgálnak Téged. Kis Szent Terézt, benned való feltétel nélküli bizalma és gyermeki ráhagyatkozása azzal a reménnyel töltötte el, hogy: „...Ha a Jóisten meghallgatja kívánságomat, akkor az én mennyei életem tovább folytatódik a földön a világ végezetéig. Igen, azzal fogom tölteni az örökkévalóságot, hogy jól teszek a földön.” Az ő közbenjárására bízva magam, hittel és teljes ráhagyatkozással kérek, hallgass meg imám.

Mi Atyánk...

Szeretett Jézusom, Megváltóm! Eljöttél erre a világra, szenvedtél, meghaltál és feltámadtál, hogy megismerhessük a te igazi arcodat. Kérünk, add meg nekünk a kegyelmet, hogy Teréz – aki a lelkek üdvösségéért egészen Neked adta életét – ma is jól tehessen a földön! Vágyva arra, hogy az ő kis útján járva én is átadhassam magam Neked, az ő közbenjárására kérek, hallgass meg imám.

Üdvöz légy, Mária...

Szelíd, vigasztaló Szentlélek, Te vagy minden szeretet forrása. Te halmoztad el Terézt ingyenes kegyelmeiddel, és tökéletes készséget árasztottál ki szívében, hogy szentté válhasson. Az ő közbenjárására kérek, sugalmazd vágyaimat, irányítsd kéréseimet, és taníts meg imádkozni szívem belső szobájában, ahol te laksz.

Dicsőség...

Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Szent Teréz, tekints beléd vetett bizalmamra, fogadd kéréseimet, és mutasd be őket a Szentháromságnak. Járj közben értem a Szűzanyánál, aki a megpróbáltatás idején mint édesanya mosolygott rád. Járj közben különösen azokért, akik többet fáradnak és szenvednek, mint én. Egyesíts engem testvéri egységben mindazokkal, akik közbenjárásodat kérik. Taníts meg türelemre, kitartásra és szenvedéseim felajánlására. Szerezd meg ezeket a kegyelmeket, ha ez a Szentháromság akarata. Eszközlj ki számomra, hogy megerősödjem a mindennapi imádságban és segítséget kapjak halálom óráján is, hogy eljuthassak ebből a világból az Atya végtelen békéjébe, és megismerhessem Isten gyermekeinek örökké tartó örömét. Amen.

6. Jövő év szeptemberében visszakapod a leveledet, és biztosan lesz miért hálát adnod az Úristennek! Ha úgy gondold, gyere el a következő évi imaestre tanúságot tenni, vagy írd meg nekünk tanúságtételeddel, hogy megerősítsük egymást a hitben.

A Görögkatolikus Szemlélet olvasói is láthatják, hogy nem egy szokványos imaestról van szó. A levélírást által fizikailag is megjelenítjük kéréseinket az Úristen felé, s ezzel a gesztussal hatalmas kegyelmeknek adhatunk teret az életünkben, amelyekre Kis Szent Teréz közbenjárása ad lehetőséget. Egyszer megkérdeztem édesapámat, miért jó az Isten-szülő vagy bármely szent közbenjárását kérni. Ha közvetlenül kérjük Istent, az kevésbé kedves számára? Azt válaszolta, hogy nem kérdés számunkra sem, hogy alapvetően bárkinek boldogan segítünk, de gondoljak bele, milyen más, ha olyan valaki kéri tőlem, aki különösen kedves a szívemnek.

Zárásként álljon itt Kis Szent Teréz tanácsa, amely – véleményem szerint – az egyik legszebb fohász. Minden sorával azonosulni tudunk.

LISIEUX-I SZENT TERÉZ TANÁCSA

Hozzon a mai nap belső békét a számodra.

Bízz Istenben annyira, hogy tudd, pontosan ott vagy, ahol lenned kell.

Ne felejtse el a végtelen lehetőségeket, amelyek a hitből erednek. Használd az adottságokat, amelyeket kaptál, és add tovább a szeretetet, amely megadatott számodra.

Légy elégedett abban a tudatban, hogy Isten gyermeke vagy.

Legyen ez a tudat teljesen a tiéd, és adja meg lelkednek a dal, a tánc, a hála és a szeretet szabadságát.

Ez mindannyiunké.

Két budapesti alkalom (Örökimádás-templom, 1091 Üllői út 77.)

Szeptember 29., 18:00–21:00

Szeptember 30., 16:00–19:00

Egy homokkomáromi alkalom (Nyolc Boldogság Közösség,

8777 Homokkomárom, Ady Endre utca 2.)

Szeptember 29., 16:00–19:30

A homokkomáromi imaest Facebook-oldala:

<https://www.facebook.com/events/512100109237790/>

További helyszínek, ahol érdemes figyelni a hirdetőanyagokat, mert ezeken a plébániákon is szokott lenni rózsaeő-imaest:

Szent Család Plébánia, 6000 Kecskemét, Irinyi u. 62.

Kis Szent Teréz-bazilika, 8360 Keszthely, Tapolcai út 1/A

Lisieux-i (Kis) Szent Teréz

(1873–1897)

Kilencedik gyermekként született keresztény hívő családba. Édesanyját igen korán, négyévesen elvesztette, édesapja ekkor költözött át Lisieux városába. Kislánként bencés apácák által működtetett iskolába járt. Tízéves volt, amikor nagyon súlyosan megbetegedett. Épp pünkösd napjára esett, amikor megjelent neki a Szűzanya. Az Istenszülő rámosolygott, és meggyógyította betegségéből.

Már gyermekként olyan nagy volt az Isten iránti elköteleződése, hogy elsőáldozásakor arra kérte az Urat, „vegye el a szabadságát”, hogy „egy lehessen az isteni erővel”. Bár a család a Szent Jakab-plébániához tartozott, a gyermek Teréz édesapjával minden reggel a székesegyházba, a Mária-kápolnába ment misére. Rokonai elmondása szerint már kétévesen tanúságot tett arról, hogy szerzetes akar lenni.

Amikor két idősebb nővére, Paulina és Mária belépett a Kármelrendbe, Teréz hivatástudata még eltökéltebb lett.

Tizennégy évesen meghívásban részesült, amelyet a megfeszített Jézustól kapott. Kinyilatkoztatta a gyermek Teréznek, hogy rajta keresztül akarja megváltó vért kiárasztani a lelkekre. A kislány ettől kezdve többször mondogatta lelkivezetőjének, Pichon atyának: „Nekem az a mennyország, hogy jót tehetek a földön!”

Ezt a mennyországot tapasztalhatjuk meg az ő közbenjárásai által az imaesten is. Tizenhét éves volt, amikor édesapja megadta az engedélyt arra, hogy akárcsak nővérei, ő is kármelita apáca lehessen. Püspöki engedélyek késlekedése miatt azonban a várakozás igen nagy hitpróbatétel volt számára. Belépése napjának estéjén a Biblia után legolvasottabb vallásos könyvből, Kempis Tamás *Krisztus követéséből* idézett egy sort: „Jézus Krisztust mindennél jobban kell szeretnünk.”

Hiába a hivatása iránti nagy vágy, a bevonulás utáni első években a friss novícia rengeteget szenvedett a magánytól. Sokat küszködött a lelki szárazsággal és az egyedülléttel. Ő azonban minden szenvedést örömmel fogadott. Ennek oka az volt, hogy az Úr értésére adta: csak kereszthordozása által bízhat rá lelkeket. Így történt, hogy „a szenvedés iránti készsége olyan fokban növekedett, ahogyan gyarapodtak a szenvedései”. A kármelitáknál általános szokás szerint 1889. január 10-én nevéhez megkapta „a Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett” rendi nevet. Ekkor öltötte magára a szerzetesi ruhát. 1897. szeptember 30-án, hosszú szenvedés után tuberkulózisban halt meg, huszonnégy évesen. Ezekkel a szavakkal az ajkán tért meg Teremtőjéhez: „Istenem, szeretlek!” Terézt 1923-ban boldoggá, 1925-ben szentté avatták. 1944-ben Franciaország második patrónája lett.

Férfizarándoklat

(nem csak) görögkatolikus férfiak számára

2018. október 27.

TALÁLKOZÓ: 10 órakor
a püspökszentlászlói kastélynál.

A tíz kilométeres zarándoklat után a nap hátralevő részét a kastély udvarán található zarándokházban töltjük beszélgetéssel, személyes tanúságtétellel és egyéb férfias dolgokkal.

Részvételi szándékát a ferfizarandoklat@gmail.com címen kérjük jelezni.

Szállást az arborétum tájházában tudunk biztosítani 2000 Ft-ért. Ezt személyesen kell jelezni a szallas@pecs.egyhazmegye.hu címen.

EGYÉB INFORMÁCIÓ:

Zajác Gábor 0630 644 8850

POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA

Kapaszkodjunk Máriába!

NAGYBOLDOGASSZONY-NAPI NAGYBÚCSÚ MÁRIAPÓCSON

Majd tízezer ember érkezett Máriapócsra azért, hogy együtt ünnepelje Nagyboldogasszony napját, Szűz Mária elszenderülésének ünnepét. Láthatólag nem zavarta a nagybúcsú résztvevőit sem a tűző nap, sem a sokaság, sem az élő adás közvetítését lebonyolító stáb.

A három püspök – Fülöp metropolita, Atanáz püspök és Ábel püspök – által végzett Szent Liturgia alatt az esernyők és a fák árnyékába húzódó híveknek lehetőségük nyílt a délelőtt során gyónni, áldozni, értetközni.

A Szűzanya által összegyűjtött nagy család a szombaton érkezett ifjú zarándokok egyhetes gyaloglásának vezérfonalát („Kik a rokonaim?”) követve rokonként és testvéreként voltak jelen a szombati processzióban, mellyel a temetőbe értek; a parasztáson, a római katolikus szentmisén, a nagy alkonyati istentiszteleten, a lítián, azaz a templom közepén végzett kenyér-, búza-, bor- és olajáldás szolgálatán, a virrasztáson, majd a másnapi Szent Liturgián.

Az ifjúsági zarándoklat egy szerencsés tagja a szombat esti órákban a Szent Koronát ábrázoló léggalonnal szállhatott a kegyhely fölé. A többiek testben ugyan nem, de lélekben emelkedhettek vasárnap, ugyanis a metropolita beszédében visszautalt az idei fiataloknak szervezett zarándoklat mottójára – már a homília köszöntőszavaival is.

„Krisztusban szeretett testvéreim!” – ez a köszöntés most sokkal többet mond a legalább

ötszáz fiatalnak, akik egy héten át zarándokoltak ide, Máriapócsra. A főpásztor felidézte a zarándoklat mottóját, az evangéliumi kérdést: „Kik a rokonaim?”, és a választ, amit az út végén megkaphattak a fiatalok. Egy Mátyás királyról szóló népmesével folytatta beszédét, melynek tanulsága szerint a mennyországba egyedül bejutni nem lehet, csak valakivel, mással együtt.

„Mária lelke ma mennybe száll, s belé lehet kapaszkodnunk, s akkor vele együtt mi is felemelkedhetünk – mondta. – Minél jobban szeretjük Égi Édesanyánkat, annál jobban szeretünk másokat, a mi Urunkat is. (...) Hogy kapaszkodhatunk az Istenszülőbe? Imádsággal, és azzal, hogy követem őt.” Mária, ahogy az ikonokon is látjuk, Krisztust karjába veszi, rá mutat, mintegy azt üzeni számunkra, hogy tennünk kell, amit Krisztus vár el tőlünk. Az ünnepi ikonon Krisztus veszi az ő lelkét karjaiba. Mária nem saját erejéből volt büntetlen, szeplőtelen, Szent Fia dicsőítette meg őt. Így

mi magunk is fordulhatunk hozzá segítségért: „Máriába kapaszkodva vele együtt emelkedhetünk, de ahogy az imában hangzik, ne csak halálunkkor, hanem »most és halálunk óráján«”.

Szombaton ezerkétszáz gyalogosan és lovas szekéren; vasárnap Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén kívül az egész ország területéről, sőt még Kárpátaljáról és a Partiumból is érkeztek zarándokok.

A búcsú után megszólítva egy-két csoportot, kiderült, hogy van, aki azért jön, hogy letegye mindennapi terheit, imádkozzon szeretteiért, feltöltődjön, s az itt kapott többletet hazavigye otthonába, munkahelyére. Mások felüdülésért, megnyugvásért jönnek, gyertyát gyújtanak a halottakért, miséztetnek különféle szándékokkal, szentelt gyertyát visznek haza vásárfiaként.

Olyannal is lehetett találkozni, aki személyes zarándoklatát teljesítette; hosszas tervezés után csupán ennyit hagyott üzenetként feleségének a kávéfőző melletti papirosra: „Hajnalban elindultam az én személyes zarándoklatomra. Máriapócsra találkozunk.”

A Szent Liturgia utáni szokásos körmenet ugyan elmaradt, de Fülöp atya javaslatára „más irányt vesz a körmenet: induljunk el körbe a világba, s ki-ki, amikor visszatér, lezárul ez a nagy körmenet. Körmenetként éljük életünket: a Szűzanya kezét fogva az Isten felé közeledünk.”

KIRÁLY ANDRÁS

Boldoggá avatáson járt Atanáz püspök

AZ ÜNNEPSÉGEN SZERZETT ÉLMÉNYEIRŐL KÉRDEZTÜK A MISKOLCI MEGYÉSPÜSPÖKÖT.

Hogyan lett a részt vevő püspökök egyike a boldoggá avatáson?

Amikor a pápa kihirdette a boldoggá avatást, azonnal tudtam, hogy ott a helyem, hiszen egy (a korábbi, majd az első bécsi döntés után ismét) Magyarország területén élt szent életű leány, egy igazi példakép boldoggá avatásáról van szó, akit így mi is magunkénak érezhetünk. Anna édesanyja egyébként görögkatolikus volt. Falujukban egy templom volt, ahol egyik héten római, másik héten görögkatolikus Szent Liturgia volt, Anna ezért is áll hozzánk közelebb egy kicsit. A boldoggá avatás kihirdetésének napján a Kassai Főegyházmegye magyar helynökének jeleztem, hogy szeretnék ott lenni, így meghívást kaptam. Erdő Péter bíboros úr kapott még meghívást, aki Snell György segédpüspököt, a Szent István-bazilika plébánosát küldte el, valamint Ternyák Csaba egri érsek, aki ifjúsági referensét, Galo Gábor atyát delegálta. Rajtuk kívül voltak még kárpátaljai, lengyel, cseh és főként szlovák püspökök, mintegy harmincan, és hatszáz pap is.

Akár Apor Vilmost is említhetnénk, de ezekben a vészterhes időkben valószínűleg sok ismeretlen ember halt hasonló körülmények között vértanúhalált. Anna boldoggá avatása képviseli az ő áldozatukat, vértanúságukat is?

Természetesen. Anna esetében fontos azt is kiemelni, hogy nem csak arról van szó, hogy ellenállt egy vele kötekedő katonának, aki ezért lelőtte. A katona azt mondta, ha nem

ANNA KOLESÁROVA (magyarosan Koleszár Anna) a felvidéki, szlovák-magyar lakosságú Magasréven (régi nevén Viszoka) született 1928-ban. Mélyen hívő életet élt, és tudatosan övta erkölcsi tisztaságát. 1944-ben a megszálló szovjet csapatok egyik katonája meg akarta becsteleníteni, ám ő inkább a halált választotta. Sírjához minden évben ezrek zarándokolnak, boldoggáavatási eljárása 2004-ben kezdődött. A tizenhat évesen vértanúhalált halt lányt szeptember elsején közel harmincezer hívő jelenlétében avatták boldoggá Kassán.

kapja meg, megöli. Anna az utóbbit választotta, de azt kérte, hadd búcsúzhasson el előtte az édesapjától. Ez a bizonyosság arról, hogy a keresztény erkölcsért tudatosan választotta a vértanúságot.

Hova tűnt ez a „rég”i erkölcs? Manapság nem a vértanúság forog kockán, éppen ellenkezőleg: szokás, divat, „természetes” lett a tisztaság elvesztése.

Nem szeretem az általánosítást, hiszen akár egy kivétel is megcáfolja ezt, és bizonyára régen is voltak ledér leányok, de a kereszténység mindig is azoknak a sajátos közössége volt, akik vállalták Jézus Krisztus tanításáért, a hűségért a nehézséget, üldözést, vértanúságot. Gondoljunk csak a Közel-Keleten szenvedő keresztény testvéreinkre. Hősies az ő helytállásuk, még akkor is, ha őket nem látjuk.

A lányoknak tehát új példaképük lett.

Biztos vannak, akik morbidnak érzik ezt a példaképet, nem vágyódnak ilyesfajta boldogság után, de számomra az a mély hit, amellyel a boldoggá avatáson a több tízezer ember részt vett, egyfajta bizonyosságot jelentett arról, hogy a boldogság, a példakép egyértelmű, még akkor is, ha a halál árán lett teljessé. Egész nyáron zarándokcsoportok érkeztek Anna szülőházához, és rengetegen fogadtak tisztaságot a házasságkötésig, kérve Anna segítségét. Ezek a lányok fehér ruhában és liliummal a kezükben vettek részt a boldoggá avatáson, megható volt ezt az elszántságot látni.

Melyik, általunk is ismert szenthez hasonlít Boldog Anna sorsa?

Goretti Szent Máriaat említhetjük, akinek szentté avatásán édesanyja is jelen volt. Ő tizenkét éves korában szenvedett vértanúhalált azért, mert nem adta oda magát egy húszéves fiatalembernek. Haldokolva megbocsátott gyilkosának, és üdvözüléséért imádkozott.

EMBER

„A ZARÁNDOK NEM VALAHOVA,
HANEM VALAKIHEZ,
AZ ISTENHEZ IGYEKSZIK”
(ÁBEL PÜSPÖK)

VARGA-JUHÁSZ BERNADETT

22+

**ILLÉS PRÓFÉTA ÜNNEPÉNEK
ELŐESTÉJÉN, CSÜTÖRTÖKÖN
KÉSŐ DÉLUTÁN VECSEERNYÉVEL
KEZDŐDÖTT AZ „ÚTONLÉVŐK 22+”,
TOKAJBÓL MÁRIAPÓCSRA TARTÓ
GYALOGOS ZARÁNDOKLAT.**

Az idén másodsorra néztek elébe a feltöltődést ígérő, imádságos zarándoklatnak azok a fiatalok, „akik most igent mondtak az imádságra, a Jóistenre, időt szánva magukra és lelki életükre” – lelkesítette a 22+ egyik szervezője, Salai Szabolcs atya már a vecsernyére összegyűlt, az egyházmegye minden irányából érkezett több mint félszáz zarándokot. A vecsernye után a szálláshelyen közös ismerkedésre, játékra és beszélgetésre, ráhangolódásra gyűltek össze Fedor András vezetésével.

Július 20-án reggel a tokaji görögkatolikus templomban végzett ünnepi Szent Liturgia után keltek útra a zarándokok. A püspöki áldás után Nyírszőlöst vették célba. A nap első felében a csapatot Atanáz püspök vezette, megállva egy-egy rövid imádságra, elmélkedésre és nem utolsósorban pihenésre.

Az esti vecsernye után a lelki terhek letételére is lehetőség nyílt a szentgyónásban, így reggel testileg-lelkileg felüdülve keltek útra ismét a zarándokok, hogy szombat estére elérjenek a „hegyre”. A csapathoz szombaton Ábel püspök is csatlakozott. Az út, csakúgy mint pénteken, néha kihívást is tartogatott a főlázott földeken. Máriapócs határába Atanáz püspök ment az érkező gyalogos zarándokok elé, elkísérve őket a kegytemplomba, ahol közös imádsággal köszöntötték az Istenszülőt.

A ZARÁNDOKLATTAL KAPCSOLATBAN ELŐSZÖR SALAI SZABOLCS SZERVEZŐT KÉRDEZTÜK:

Az idei zarándoklat jelmondatát János evangéliumából választották: **„Én azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségben legyen”** (Jn 10,10).

Úgy gondolom, hogy a fiataloknak minél jobban a tudtukra kell adni, hogy az Isten, az egyház nem ellenük, hanem értük van, azért, hogy ők – és mi is – egy boldogabb, reménytelibb, bőséges életet élhessenek. Manapság nagyon fontos az élet védelme minden téren, s hogy fiataljaink az igazi értékek fele orientálódjanak, melyekhez a krisztusi tanítás szükséges segítség.

Mekkora összefogás kellett ahhoz, hogy létrejöjjön a zarándoklat?

Mindig nagy összefogás kell egy zarándoklat létrejöttéhez, lebonyolításához; égi s földi egyaránt, a szerzetes nővérek imádságától kezdve a hívek által felajánlott gyümölcsig. Idén is, a tavalyihoz hasonlóan, érkeztek olyan felajánlások, melyekre nem számítottunk, és persze amelyek a legjobb időben érkeztek! Ezúton is szeretném megköszönni a Jóistennek a kegyes időjárás viszonyokat, püspök atyáknak a lelki és anyagi támogatást, a minket befogadó parókus atyák és szállásadók vendégszeretetét. Háls köszönet illeti közvetlen munkatársainkat is, akik nélkül ez a zarándoklat nem jöhetett volna létre, és minden olyan közreműködőt, akik valamilyen formában hozzájárultak zarándoklatunk célba éréséhez. Isten áldja őket bőségesen!

A lelkiatya is zarándokol, vagy csak szervez?

Igyekszem nem csak a szervezésre figyelni, sőt sokkal fontosabbnak tartom azt, hogy a fiatalok, akik lelki feltöltődésre, elmélyülésre, imádkozni vágnak, részesülhessenek ebben. A csendes szakaszok beiktatásán túl kisebb csoportokat alakítottunk ki az ajándék napszemüvegek színei segítségével. A kiscsoportban nagyon jó volt megélni fiataljaink nyitottságát, közvetlenségüket és Istenbe vetett mély bizalmukat.

Milyen visszajelzéseket kapnak a szervezők a zarándoklat végeztével?

Hála Istennek, igazán megerősítő visszajelzéseket kaptunk, hogy nagy igény van erre a zarándoklatra, az érdeklődők tavalyi évhez képest megnövekedett száma is ezt mutatja. Bízunk abban, hogy tovább növekszünk, mégis szeretnénk, ha zarándoklatunk mindenkor megőrizné személyességét, közvetlenségét, hogy jövőre ismét imádságban, lelkileg feltöltődve, új barátságokkal érkezzünk a Szűzanya elé.

A ZARÁNDOKLAT RÉSZVEVŐIT, RUDNYÁNSZKY ORSOLYÁT ÉS TÖVISKES MÁRIÁT IS FAGGATTUK:

Voltatok már valaha gyalogos zarándoklaton vagy 22+-on?

Orsolya: Igen! Első zarándokélményem éppen Máriapócsba köthető. Természetesen akkor, tizenévesen, egészen más dolgok voltak fókuszban, mint most, közel harmincévesen. Az elmúlt években Csíksomlyóra és Santiago de Compostelába is zarándokoltam. A fiatal felnőttek zarándoklatáról az idén debütáló Akrofeszten hallottam először, illetve Nagy Luca kolléganőmtől, a zarándoklat egyik lelkes szervezőjétől, akivel a jezsuitáknál dolgozunk együtt Budapesten. Így egyik kolléganőmmel együtt jelentkezünk.

Miért jöttetek el – ha ez nem titok...

Mária: Amikor nekivágtam életem első zarándoklatának, elsősorban az volt a célom, hogy bizonyítsam leginkább önmagamnak, hogy a fizikai megterhelés ellenére képes vagyok rá. A végére azonban egészen más értelmet nyert számomra a zarándoklat. Többet, mint csupán bizonyítási vágyat.

Orsolya: A motivációim fontossági sorrendben a következők voltak: a Jóistennel való találkozás, párbeszéd; közösségi élmény, találkozások, beszélgetések; a természet közelsége, a zarándoklás fizikai élménye, határait megtapasztalása. A zarándoklatot egy beteg ismerősért és saját életutamért szerettem volna felajánlani, hogy Isten vezessen további lépteimben.

Mit kaptatok a lelki élményen túl?

Orsolya: Tartalmas, mély beszélgetéseket, új ismeretségeket, kikapcsolódást, jó hangulatú estéket, közösségi élményt, a magas színvonalú ellátásról (szállás, étel) már nem is beszélve.

Mária: A zarándoklat megtanít arra, hogy az életben, ha erős a hitem, mellettem vannak a szeretteim, barátaim, akik támogatnak, akkor bármilyen nehéz is, bármilyen nagyok is a fájdalmak, de végig tudok menni az úton, mert van kire és kire támaszkodni égi és földi értelemben is. Útközben jönnek a problémák, egy vízhólyag, majd kettő, a sebek, a duzzanatok, a rovarcsípések és a fájdalom. Lehet választani ilyenkor a könnyebb utat, és feladni. Vagy választhatom azt, hogy tovább megyek a hitemből fakadó pluszenergiával, sőt velem jönnek a szeretteim, barátaim vagy ismeretlen emberek, akik támogatnak vagy inspirálnak. Barátok, akik viszik helyettem a táskám, amikor nem bí-

rom. Bekötözik a sebeim, vagy épp elvonják a figyelmemet a fájdalomról egy beszélgetéssel.

Melyik volt a hosszú gyalogút számotokra emlékezetes szakasza?

Orsolya: Két dolgot emelek ki: a félórás csendes zarándoklatot és a máriapócsi kegykép előtti hódolatot. Az előbbi nagyon jó lehetőséget adott mindkét nap az addig elhangzott gondolatokon való elidőzésre, szemlélődésre, személyes imára. A kegykép előtti sorban pedig úgy éreztem, hogy kérdéseimet és kéréseimet Istenbe vetett hittel és békével a lelkemben tudom felvinni a Szűzanyához, az ő közbenjárását kérve azokra.

Mária: Zarándoklat alatt találkozok az ember, mint az életben is, olyan új emberekkel, akik nagy hatással lesznek rá. Két „találkozást” szeretnék kiemelni. Az egyik az a fiú, aki mezítláb gyalogolt, széles mosollyal az arcán. Azt hiszem, a legnagyobb fájdalmaimban jó volt ránézni és erőt meríteni abból, hogy van, aki így tűri a fájdalmat, és panaszkodás nélkül így megy végig az úton, mosollyal az arcán. Úgy, hogy ő tulajdonképpen önként választotta a „rögösebb” utat. A másik „találkozás” egy házaspárhoz kötődik, akik kisgyerekeiket a nagyszülők gondoskodására bízva eljöttek a zarándoklatra – példát adva ezzel arra, hogy mennyire fontos a házasság ilyenfajta megerősítése is.

Mit üzentek annak, aki idén még inkább lebeszélte magát, hogy vállalkozzon erre a zarándoklatra?

Mária: Én Isten kegyelméből, Szűz Mária segítségével, barátaim támogatásával és saját magam elszántságából célba értem. Így belépni Máriapócsra a templomba és Szűz Mária elé állni, azt hiszem, több volt, mint csodálatos.

Orsolya: Az egyik atyának köszönhetően meglepetésidézetek fogadtak minket a zarándokúton. Az egyik éppen válasz lehet a feltett kérdésre: „Az életnek két fázisa van. A születés és a halál. Ennyi. Hogy mit csinálsz a kettő között? Nos, az rajtad áll.” (Rachel Van Dyken) Azt üzenem azoknak, akik még bizonytalanok, hogy szakítsanak időt a rohanó hétköznapi életben a megállásra, és garantáltan nem fognak csalódní, hiszen:

„Aki zarándokol, nem rohan.
Aki zarándokol, nem menekül.
Aki zarándokol, nem menetel.
Aki zarándokol, nem túrázik.
Aki zarándokol, nem kirándul.
Aki zarándokol, nem sétál.
Aki zarándokol, nem bóklászik.
Aki rohan, azt az idő szorítja,
Aki zarándokol, azt az idő tágitja.
Aki menekül, önmaga elől fut,
Aki zarándokol, önmaga felé tart.
Aki menetel, másokhoz igazodik,
Aki zarándokol, saját ritmusára jár.
Aki túrázik, teljesít,
Aki zarándokol, teljessé tesz.
Aki kirándul, kikapcsolódik,
Aki zarándokol, bekapcsolódik.
Aki sétál, nézelődik,
Aki zarándokol, befelé figyel.
Aki bóklászik, céltalan,
Aki zarándokol, célra talál.
Aki zarándokol, úton van.
Aki zarándokol, jó úton van.”

(Gróf Bethlen Istvánné:
Mária-úton Boldogasszonnyal)

Tucatnyi felejthetetlen tény egy tucat (?) világbajnokságról, avagy láttunk már jobbat...

Minha csak ma lett volna... Első futballélményeim egyike volt az 1998-as világbajnokság, amelynek elődöntőjében francia–horvát meccset rendeztek (a másik ágon Brazília Hollandiával csapott össze). Akkor váltam a sportág szerelmesévé, s azon a tornán olyan szupersztárokat ismertem meg, mint a paraguayi kapus, Chilavert, a horvát Suker, az angol Owen, a holland Bergkamp, a brazil Roberto Carlos és a francia Zidane. A történelem némileg ismételte önmagát, hiszen húsz évvel később szintén játszott egymással a francia és a horvát csapat, de ezúttal a fináléban – a horvátok túlszárnyalták az akkor bronzot szerző „aranycsapatot”, a franciák pedig második világbajnoki aranyukat nyerték. De nem csak horvátok és franciák voltak ezen a világbajnokságon; jó szívvel fogunk emlékezni a végre tudásukhoz méltóan futballozó és eredményes belgákra, a nem túl látványos focit játszó, de szimpatikus angolokra, a meglepően jó házigazdákra, nehezen feledjük Neymar fetregéseit, a németek, a spanyolok és az argentinok korai búcsúját, illetve a videobíró bevezetését is. De sajnos a rengeteg rossz meccset és a rekordmennyiségű tizenegyes és öngólt is. Valljuk be, nem ez volt minden idők legjobb világbajnoksága, mindezek ellenére van miről beszélni a torna után. Csokorba szedtem azt a tizenkét tényezőt, amelyre szerintem évek múlva is emlékezhetünk majd az oroszországi vb kapcsán (álom- és citromcsapattal, illetve meccsrangsorral megspékelve). Jó szórakozást és nosztalgiaázt kívánok mindenkinek!

HÚSZ ÉV UTÁN ÚJRA A FRANCIÁK A FUTBALLVILÁG TRÓNJÁN

Nem titkolom, sok honfitársammal együtt én is a horvátoknak szurkoltam a döntőben. Nemcsak a történelem viharai miatt, és mert azt nevelték belénk, hogy elvből ne szurkoljunk a franciáknak, de egyébként is sokkal jobban tetszett a horvátok játéka, és egyénileg is szimpatikusabb játékosokból állt. A franciák igazán célfutballt játszottak, a csoportbeli teljesítményüket talán a pocskék szóval lehetne leginkább leírni. Három meccsen mindössze három gólt szereztek, abból egy büntető, egy öngól, a dánok elleni csoportzárásuk meg a vb egyetlen 0–0-s döntetlenjét hozta – de nem a jobb fajtából. Az örök érvényű mondás, miszerint nem a csoportmeccseken kell elsősorban villogni, ezúttal is megálta a helyét, és kétségtelen, hogy a francia válogatott nem a legkönnyebb úton jutott a fináléba. Kezdvé azzal, hogy már a tizenhat között játszania kellett a több sebből vérző, de mégiscsak Messi vezette és a legutóbbi tornán ezüstérmet szerző argentinokkal, akiket a vb egyik legfordulatosabb meccsén, Kylan Mbappé zsenialitásának köszönhetően, hazaküldtek. Aztán lenullázták Uruguayt és Belgiumot, ami különösen utóbbi együttes esetében volt igazán figyelemremél-

tó, hiszen a belgák a legtöbb gólt szereztek, és az egyik leglátványosabb focit játszották a tornán, ám a Varane-, Umtiti-védelem ellen tiszta gólhelyzetbe is alig kerültek. Ez a két meccsük a legkevésbé sem volt látványos, de legalább a finálé az lett... A horvátok ellen volt szerencsésük bőven, de azt szokták mondani, hogy csak annak a csapatnak van szerencséje, amelyik megdolgozik érte. A gallok márpedig megdolgoztak. Igaz, segítette őket egy öngól és egy videobíróval megítélt tizenegyes is, de nem mondhatjuk, hogy nem érdemelték meg az aranyérmet, hiszen egyik meccsükön sem lehetett érezni, hogy veszélyben lenne a továbbjutásuk, magabiztosan labdázgattak, s talán náluk játszott a legtöbb egyéniség. A védelem tengelyében az imént említett Barca–Real-páros (mint anno Piqué és Ramos) kegyelmet

nem ismerve takarított, a jobbháttvéd Pavard a vb egyik legnagyobb felfedezettje lett. Középen N'golo Kanté és Matuidi gyűjtögette a labdákat, s bár szerény véleményem szerint Pogbának még mindig nagyobb a füstje, mint a lángja, s még mindig nem játszott kiemelkedően, de megtette ezt helyette Griezmann és Mbappé. Ők ketten nyolc gólt szereztek, így még az is belefért, hogy középcsatárunk, Oliver Giroud tizennégy lövés kísérletből egyszer taláta csak el a kaput. A vb egyik legnagyobb rejtélye, hogy Didier Deschamps mit látott a Chelsea-nél is perifériára kerülő támadóban, mindenesetre azt már értem, Karim Benzemát miért nem vitte ki Oroszországba: mert volt egy saját „Benzemája” Giroud személyében, aki legalább olyan „jó” helyzetkihasználó, mint a Real Madrid kilencese... Igaz, egy csatárnak fejpárbajokat kell nyernie, jó, ha leköti a védők figyelmét, amivel több teret hagyhat a gyorsabb csatároknak, de azért leginkább mégiscsak a gólok minősítik őket, ezért érthetetlen számomra, Deschamps miért ragaszkodott ennyire Giroud-hoz. Bár egy győztes hadvezér minék magyarázkodjon – Zidane Benzemával háromszoros BL-győztes, Deschamps Giroudval vb-t nyert. Lehet, hogy nekik van igazuk... (És bár sajnos nem vb-téma, de ebbe a sorba illeszthető Dárdai Pál és Bernd Storck is, akik

magyar szövetségi kapitányként ragaszkodtak ahhoz a Szalai Ádámhoz, aki a válogatott mezében másfél évig nem tudott gólt szerezni. Igaz, aztán a legjobbkor törte meg a jeget, az osztrákok elleni EB-nyitómeccsen...)

DALMÁCIÁBAN ÚJ HŐSÖK SZÜLETTEK

Megérdemelten jutott Horvátország a döntőbe, mert aki ilyen iskolajátékkal veri meg a legutóbbi vb ezüstérmesét, az megérdemelten jutott Horvátország a döntőbe, mert bebizonyította például a későbbi világbajnoknak, hogy tét nélkül, B csapattal is lehet jól játszani és meccset nyerni (kár, hogy a horvát-izlandi meccset pár órával a francia-dán után rendezték, sokat tanulhatott volna ez a két csapat déli szomszédjaink mentalitásából...). Megérdemelten jutott Horvátország a döntőbe, mert az egyenes kieséses szakaszban mind a négy meccsen talpra állt a hátrányból (az angol meccs kivételével mindhárom alkalommal percek alatt). Megérdemelten jutott Horvátország a döntőbe, mert a dánok ellen nem roppantak össze a 116. percben, mikor Modric kihagyta a büntetőt – sőt, a zsenge alkatú középpályás a szétlövésben is elvállalta, s akkor már nem hibázott.

Megérdemelten jutott Horvátország a döntőbe, hiszen amelyik csapat vállalja a szibériai hideget a házigazda kiejtésével, nos, annak ott a helye! Megérdemelten jutott Horvátország a döntőbe, mert az angolok ellen jobban fociztak, s a harmadik 120 perces meccsükön is bírták szuflával. A horvátok nem sokkal a pótselejtező előtt váltottak kapitányt, a szimpatikus és mélyen vallásos Zlatko Dalic rövid idő alatt nagybetűs csapattá formálta a szinte csak topcsapatban futballozó sztárokból verbuvált egyveleget, s olyan negatív tényezők sem zökkentették ki őket, mint az AC Milan csatárának, Nikola Kalinicnek a hazaküldése, aki sérülésre hivatkozva nem volt hajlandó pályára lépni Nigéria ellen az utolsó öt percben. Lelke rajta, én szívesen lennék vízholdó is egy világbajnokságon, ha ezzel a hazámat képviselhetném... Azért ne hallgassuk el azt, hogy a horvátok a könnyebb ágról vergődtek el a fináléig. Brazília- vagy Belgium-szintű szupercsapattal a döntőben találkoztak először (mert Argentínát most a legjobb indulattal sem nevezhetjük annak...), így soha nem tudjuk meg, ez a horvát generáció mire lett volna képes, ha nem a dánokkal és az oroszokkal találkozik a kieséses szakaszban. De véletlenül sem szeretnék ünneprontó lenni, ez a végtelenül lelkes és szimpatikus horvát csapat felülmúlta a '98-as hősök bravúráját! Subasic, Vida, Lovren, Vrsalko, Modric,

Rakitic, Perisic, Mandzukic s természetesen a sikerkapitány, Dalic: többet nyertetek egy vb-ezüstnél, több millió ember szimpátiáját!

A BELGÁKTÓL EZT VÁRTUK

Igazából 2014 óta az volt a kérdés, vajon képes-e ez a belga generáció megfelelni az elvárásoknak, és érmet szerezni egy világversenyen, vagy eltűnik a süllyesztőben? Félelmetes játékosállománnyal rendelkeznek a flandokok, és mostanra beérett ez a garnitúra! A 2014-es vb-n titkos esélyes volt már Belgium, de akkor

Argentína még jobbnak bizonyult náluk. Két éve az EB-n már nem is annyira titkos esélyesként, óriási csalódást okozva, Wales ellen kizúgtak a nyolc között. Ideje volt már, hogy virítson valamit az a válogatott, amelynek komplett kezdőcsapatát össze lehet állítani olyan Premier League-ben futballozó klasszicsokból, akik korántsem perememberek klubjaikban! Thibaut Courtois a Chelsea portáján repkedett (most már a Real Madridén fog), Hazard ugyanott játékmester, Kompany a Manchester City csapatkapitánya, De Bruyne

gólpasszkirálya, Lukaku a United gólvadásza, Vertonghen a Tottenham oszlopa, és akkor még nem említettem például Mertens (Napoli) és Menuier (PSG) nevét. Ezen a tornán sok arcát láttuk a belgáknak! Nehéz kezdés után bedarálták Panamát (3-0), majd góleső és a gólok mellett számtalan eltékozolt helyzet Tunézia ellen (5-2), aztán cseresorral is megverték Angliát (1-0). A nyolcaddöntőben Japán 0-2-ről verték meg úgy, hogy a 94. percben egy ázsiai szöglet utáni kontrából szereztek a győztes gólt, majd a kontrázást a brazilok ellen is gyakorolhatták (2-1). A franciák túl jól védekeztek, pedig a belgák ekkor sem játszottak rosszul. A bronzérmét mindenképp megérdemelték, szerintem csak azt sajnálhatják, hogy Lukakuból nem sikerült gólkirályt faragniuk, az első két meccsen szerzett négy gólja után már csendben maradt – de hasznosan játszott! Japán ellen nagyon okosan lépte át a labdát a győztes gólnál, ami így lett jó Chadlinak, a brazilok ellen pedig igazi erőcsatár módjára lépett el a védőktől, és adott gólpasszt De Bruyne-nek. Nem kérdés: ők is ráírhatják majd a sírjukra: „Megcselekedtük, amit megkövetelt a haza!”

ANGLIA: FIATALSÁG, BOLONDSÁG NÉLKÜL

Nehéz értékelni Anglia és Harry Kane világbajnokságát. Az angolok 1990 után először jutottak be az elődöntőbe, ráadásul a torna gólkirályát is ők adták! Igen ám, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a Tottenham mesterlövésze hat góljának felét büntetéből lötte (igaz, Messi, Ronaldo és Modric is alátámaszthatja, hogy azt sem mindig olyan egyszerű belőni...), s Anglia a bronzmeccsig elkerülte az igazán nagy csapatokat. A belgák elleni csoportmeccsen számukra a vereség felért a győzelemmel, így a brazilok és a franciák helyett Svédország és a horvátok jöttek – igaz, déli szomszédjainkba végül beletört a britek bicskaja. A bronzmeccsen másodsorú is gólképtelen maradt Anglia Belgiummal szemben, és ez már az érmükbe került... Igaz, ezt tragédiaként aligha fogják fel, hiszen minden idők legfiatalabb angol vb-válogatottját juttatta be Gareth Southgate az elődöntőbe, amit senki nem várt. És azt tudtuk eddig, hogy van egy Harry Kane és Dele Alli a Tottenhamben, John Stones, Kyle Walker és Raheem Sterling a Manchester Cityben, Jordan Henderson a Liverpoolban, Jesse Lingard és Marcus Rashford a Manchester Unitedben, de a vb három legnagyobb angol felfedezettjéről korábban én még nem nagyon hallottam: Jordan Pickford, Harry Maguire és Kieran Trippier, no ők azok, akik igazán nagyot szóltak ezen a vb-n! Története során először

Anglia végre vb-büntetőpárbajt nyert, így ez a béklyó sem tartja már őket többé fogva, s ez a csapat annyira fiatal még, hogy ezzel a sikerélménnyel, illetve az Oroszországban gyűjtött tapasztalatokkal felvértezve ebből négy év múlva akár érem is lehet...

A SPANYOL BOTRÁNY

Nem volt valami szerencsés a Real Madrid részéről az időzítés, hogy két nappal a világbajnokság kezdete előtt jelentették be az új edzőt, aki nem volt más, mint Julen Lopetegui, a spanyol válogatott szövetségi kapitánya. Elvileg érvényes szerződés kötötte a szövetséghez, hogy miképp zajlott a háttérben a tárgyalás, nem is fontos, a lényeg az, hogy a Real Madrid, pontosabban Florentino Pérez sokat ártott a spanyol labdarúgásnak ezzel az üzlettel. Hiába győzködtek Ramosék a szövetséget, Lopeteguit azonnal kirúgták (szerintem meg lehet érteni a döntést...), a válogatott pedig ott maradt edző nélkül Oroszországban. Az egykori klasszis Real-védő, a sportigazgatóként amúgy is Oroszországban tartózkodó Fernando Hierro ugrott be kapitánynak, de el tudjuk képzelni, milyen rend uralkodhatott a spanyol fejekben ekkor... A portugálok elleni nyitány még rendben volt, ám Irán és Marokkó ellen már szenvedett a csapat, a házigazdák elleni büntetőpárbajban pedig véget is ért számukra az orosz kaland. Persze így is tovább meneteltek, mint négy éve (akkor címvédőként a csoportkört sem éltek túl, mint idén a németek), de a keretük alapján ennél jóval többre volt predesztinálva a spanyol armada. Ki tudja, ha nincs ez a belső botrány, talán az elődöntőig juthattak volna Iscoék, így viszont keserű volt Andrés Iniesta számára a válogatottbeli búcsú...

MEGÉGŐ NAGYCSAPATOK

Németország címvédőként már a csoportkört sem élte túl, Argentína és Spanyolország pedig a tizenhat között búcsúzott – mindhárom válogatott óriási csalódást okozott a tornán! A németek a vb-győztes keretükre építettek, ami alából nem lett volna rossz gondolat, ha Khedirát, Özilt, Müllert és Boatenget motiválta volna bármi... A legnagyobb kritikák Özilre záporoztak, aki a vb előtt a török elnökkel fotózkodott, a kiesés után rögtön nyaralásáról posztolt képet, a torna alatt pedig olyan kedvetlenül és lagymatagul játszott, mint aki délutáni szieszájából felébredve, félkómásan leugrott a tengerparti homokba kicsit paszszolgatni. Rossz volt nézni... (Le is mondta a válogatottságot, szerintem egy darabig most

senki nem fogja hiányolni.) De Müllert is, aki a legutóbbi két vb-n öt-öt gólt szerzett, ám ezen a nyáron momentuma sem nagyon akadt. Boateng legalább Dél-Korea ellen nem sült be – igaz, eltiltás miatt nem is játszott, mivel a svédek ellen kiállították. A leginkább sajnálható német Marco Reus volt, aki végre nem sérült meg a torna előtt, erre kapott egy ilyen válogatottat... Az argentinoknál Messi foghatja amiatt a fejét, hogy miért nincsenek jobb képességű társai, de igazából ő sem játszott jól a tornán. Csak néhány percen múlt, hogy az argentinok egyáltalán továbbjutottak a csoportból, s csalóka a franciák elleni 4–3-as

vereségük, a későbbi győztes ugyanis tulajdonképpen lefutballozta őket a pályáról... Kifejezetten szomorú látvány volt Javier Mascherano, aki négy éve a nemzeti csapat szíve-elve volt, az idei lomhaságára viszont jelzők sincsenek – bizony, felette is eljárt az idő. Mint ahogy valószínűleg a Ramos–Piqué-kettős felett is, akik együtt már biztosan nem

lépnek pályára világbajnokságon. Persze nekik legalább lesz mire emlékezniük, ha a válogatottbeli sikerekre gondolnak, hiszen EB-t és vb-t is nyertek együtt Spanyolországgal – Messi igen messi van ezektől a hangzatos eredményektől...

RONALDO BEKEZDETT

Kevesen gondolták, hogy a nagy tornákon eddig meglehetősen visszafogott teljesítményt nyújtó Cristiano Ronaldo már első meccsén mesterhármast szerez, ráadásul azok ellen a spanyolok ellen, akik talán a legjobban ismerik az összes rivális közül. Már a mérkőzés elején bevett egy büntetőt, majd a félidő vége előtt a világ egyik legjobb kapusának tartott (ám ezen a vb-n gyakorlatilag minden kaput találó lövést benyelő) David De Gea bevédte egy távoli, ám közel sem védhetetlen lövését, végül a hajrában betalált szabadrúgásból is – hiába lett 3–3, az a meccs Cristiano Ronaldóról szólt! Ekkor biztosra vettem volna, hogy Irán és Marokkó is kap tőle legalább kettőt, s ha a csoportkör után több gólt már nem is szerez, akkor is ő lesz a gólkirály. Végül nem így történt. Marokkó ellen ugyan már a 4. percben beköszönt (szép fejes gól volt), ám Portugália ezután már nem akart futballozni – Irán ellen pedig nem tudott, ekkor ráadásul Ronaldo büntetőt is rontott, ami majdnem az EB-címvédő továbbjutásába került. Uruguay ellen küzdött becsülettel, ám gólt nem szerzett, a portugálok kiestek, ám Cristiano Ronaldo így is több gólt szerzett ezen a vb-n, mint a korábbi három összesen, amin pályára lépett...

KESZTYŰBEN, DE NEM KESZTYŰS KÉZZEL...

Hogy mennyire is fontos egy csapat életében a kapusposzt, az ezen a tornán is kiderült. Láthattunk meglehetősen meglehetősen kapusbakikat (ráadásul világlklasszistól), s bár szerencsére több igazán szimpatikus és jól védő kapussal találkozhattunk ezen a vb-n, olyan, egy válogatottira nagy hatást gyakorló egyéniség mégsem volt, mint az elmúlt négy vb-n Oliver Kahn (Németország), Gianluigi Buffon (Olaszország), Iker Casillas (Spanyolország) és Manuel Neuer (Németország). Thibaut Courtois a világ egyik legjobbja, de azért négy gólt beszedett a Tunézia–Japán kettőstől. Hugo Lloris a döntőig szinte hibátlanul védett, de aztán kapott egy neveléses gólt Mandzukictól. Subasic a döntőig vezető úton parádézott, a dánok ellen három tizenegyest védett, s az oroszok ellen is háritott egyet. A fináléra viszont látványo-

san elfáradt, ott minimum Mbappe gólja a védhető kategóriába tartozott. Pickford üde színfoltja és meglepetésemere volt a tornának, de az elődöntőhöz és a bronzmeccshez nem sokat tudott hozzátenni (bár szerintem a vb legnagyobb bravúrait ő mutatta be). S ne felejtsük el a „futottak még” kategóriáról sem... Courtois után a legtöbb védést, szám szerint huszonötöt négy meccs alatt bemutató Ochoa már négy éve is kitűnt, s a mexikóikkal idén is a nyolcaddöntőig jutott (parádézott a németek és a brazilok ellen is). A dél-koreai Jo mindössze három gólt kapott három meccsen, de abból kettőt tizenegyesből, a németeket pedig gyakorlatilag kigolyózta a csoportból, nem tudtak túljárni az eszén. Megszakad a szívem a dán Kasper Schmeichelért, aki a horvátok elleni hosszabbításban megfogta Modric büntetőjét, majd a szétlövésben még kettőt kivédett, de a dánok így is kiestek – a jelenleg még híresebb papa, Peter Schmeichel vélhetően nagyon büszke volt így is a fiára! A Costa Rica-i Keylor Navas bizonyította, hogy Real Madrid-szintű kapus, egyedül tartotta életben válogatottja vb-álmait. Szóval azért láttunk nagy kapusteljesítményeket is, nem csak a betliző De Gea, az argentin Caballero vagy az uruguayi Fernando Muslera juthat majd eszünkbe, ha a vb kesztyűseire gondolunk...

„A JAPÁNOK KEVESEBB SÁRGÁVAL JUTOTTAK TOVÁBB...”

Ezzel az enyhén szólva is félreérthető címmel jelent meg az M4 Sport honlapjának tudósítása, miszerint Japán és Szenegál között azonos pontszám és teljesen megegyező gólkülönbség miatt a fair play döntött, ami azt takarja, hogy az ázsiai csapat kettővel kevesebb sárga lapot kapott, mint szegény afrikaiak. Olyan sem volt még, hogy ez döntsön világbajnokságon (ilyenkor általában pénzfeladobás után hirdettek győztest), de ennél szerencsésebb címet is adhattak volna, az biztos.

A SZIMPATIKUS HÁZIGAZDA

Oroszország a világranglista alapján a legyengébb csapat volt a mezőnyben, így a legoptimistábbak is maximum azt várhatták a házigazdától, hogy a könnyű csoportbeosztás miatt az első fázist még talán túléljük. Aztán már a vb első meccsén ledőzerolták Szaúd-Arábiát, majd erődemonstrációt tartottak Egyiptom ellen is, s 8-1-es gólkülönbséggel vezették a csoportot. Uruguay ellen visszaállt a világ rendje, 3-0-ra kikaptak, de egy öngól és egy kiállítás is segítette a dél-amerikaiakat... A spanyolok elleni nyolcaddöntőben nem sok

minden szólt az oroszok mellett, aztán nagyon csúnyán felborították a papírfomat: David Silvák hiába futballoztak meddő mezőfőlényben, helyzetük alig akadt, az oroszok kihúzták a hosszabbítás végéig, az idegek harcát pedig jobban bírták az ibériaiaknál! Igor Akinfejev két büntetőt fogott, aztán a horvátok ellen is hártott egyet, de akkor már kevés volt a má-

gia: második büntetőpárbaját már elbukta a Szbornaja! Mégsem érheti semmi kritika az oroszokat, mert senki nem számított tőlük negyedöntős szereplésre. Hihetetlen, hogy Akinfejev csak egy évvel idősebb nálam, mégis olyan, mintha már vagy negyven éve védene (nem, nem múltam még el negyven...), ő volt a házigazda egyik kulcsfigurája. És a többi? Különösen Aleksandr Golovin, Denis Cherysev és Artem Dzuba nevét érdemes megjegyeznünk, utóbbi két játékos hét góllal szállt be a közösbé. És ne felejtsük el a sikerkapitányról, Stanislav Cherchessovról sem, akinek már talán faragják a szobrát. Tíz évvel az EB-bronz után világbajnoki negyedöntő – hitte ezt bárki is?

NE MÁR, NEYMAR!

A vb alatt részt vettem egy számomra nem túl szerencsés alakuló tippjátékban, ahol Brazília végső győzelmére és Neymar gólkirályi címére tippettem – nagy hiba volt... Brazília ténylegesen az esélyesek közé tartozott, de egy meccsen sem játszott igazán jól, legnagyobb sztárja, a világ legdrágább játékosa pedig sokkal inkább a külsőségekre, a színészetre és reklamálsokra koncentrált, mint a focira. Mondjuk, faragták őt rendezes, aláírom, s Neymar komoly sérülésből tért vissza a vb előtt, ezért érthető, hogy óvatosabban futballozott. De ez nem óvatos futball volt: a világ legdrágább játékosa ezekben a hetekben többet esett, mint a forint bármikor! Már a makarónifrizurájával is kiverte a biztosítékot, aztán a pályán bizonyította, még ennél is van lejjebb: konkrétan több időt töltött a földön, mint ahány costa hátrányban voltak a franciák a vb-n. Costa Rica ellen sikerült megtévesztenie a sporit, de videobírózás után visszavonták az először befújt tizenegyeset, ez sem biztos, hogy jót tett a renoméjának... A belgák elleni kulcsmeccsen gyengén játszott, pedig ekkor igazán szükség lett volna arra, hogy vezéreként viselkedjen – nem lett szimpatikusabb játékos a tornán, s amennyiben a tőle elforduló szurkolókat szeretné visszaszerezni, javasolom, elmélkedje át Szent Pál szavait: „Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék...” Az ember sajnos gyarló, esendő lény, de azért mindennek van határa...

VIDEOBÍRÓ-MIZÉRIA

Egyesek szerint rossz a videobíró, mert kiöli azt az élvezetet a futballból, amit a játékvezető szidása okoz... Vannak, akik szerint a videobíró csak megtépázza a játékvezető önbecsülését, és alássa tekintélyüket. Vannak, akik szerint tökéletesen működött. A

minden korábnál több tizenegyes és kevés kiállítás egyértelműen a videobíró érdeme, hiszen megszűntek a sunyiságok, a játékvezető háta mögötti faultok, ugyanakkor ez a rendszer minden apróságot kiszűr – mint például Perisic kezelését a fináléban, amiért videobíró nélkül nem adott volna tizenegyeset az argentin bíró. Mégis kicsit szubjektív dolognak tartom a videobírozást. A játékvezető dönti el, hogy megnézi-e az adott esetet, vagy sem. Vegyük például a brazil–belga meccset, ahol Kompany elkaszálta Gabriel Jesust, a videobíró jelzett is, a játékvezető azonban ezt figyelmen kívül hagyta – alighanem tizenegyeset ért volna az eset. Aztán azzal sem értek egyet, hogy csak a büntetőknél, a góloknál, illetve piroslap-gyanús szabálytalanságok előtt van lehetőség videobírozni. A fináléban, azt hiszem, Rakiticnak volt egy lövése, ami elkerülte a kaput, de igen veszélyes volt, egy védőről pattant mellé, ám szöglet helyett kirúgással jöhettek a franciák. Az ilyen tévedések miatt kevésbé

fontosak? Láthattuk, mennyi gól született sarkokrúgás után a vb-n, a horvátoktól is elvették egy ilyen lehetőséget... Az is igaz persze, hogy olyan ügysem lesz, hogy mindig minden mindenkinek jó legyen, szóval összességében nem vizsgázott rosszul a videobíró, s bár alapvetően néha tördelte a játékot, és voltak vicces szituációk (a Dánia–Ausztrália-csoportmeccsen például már az ellenfél térfelén járt a labda, mikor visszafújtak egy tizenegyeset az ausztráloknak), legalább a megszakítások miatt mindig öt vagy hat perccel tovább nézhettük ezeket a végtelen és bűnrössz meccseket (lehet, ennek a rövidítése a vb??). Köszönjük!!!

tuációk (a Dánia–Ausztrália-csoportmeccsen például már az ellenfél térfelén járt a labda, mikor visszafújtak egy tizenegyeset az ausztráloknak), legalább a megszakítások miatt mindig öt vagy hat perccel tovább nézhettük ezeket a végtelen és bűnrössz meccseket (lehet, ennek a rövidítése a vb??). Köszönjük!!!

Talán nem túlzás kijelenteni, hogy láttunk már ennél sokkal jobb világbajnokságot, s biztosan fogunk is még látni – a következő vb-katarzist négy év múlva Katarban élhetjük majd át, a futballtörténelemben először télen! Furcsa lesz, az elviselhetetlen hőség miatt viszont teljesen érthető az időpont, s hátha a nyárra kiszigerelt sztároknak is lesz kedvük és erejük még szezon közben futballozni. Addig nosztalgiával gondolhatunk a belga aranygeneráció beérésére, a horvátok hőskölteményére, arra, hogy az angolok, borítva a papírfomat, huszonnyolc év után vb-elődöntőbe jutottak, hogy a címvédő németek égtek, mint a Reichstag, s hogy az oroszok méltó házigazdái voltak a tornának. S természetesen arra, hogy ez a francia válogatott megérdemelten ült fel a futballvilág trónjára. A kaland négy év múlva folytatódik – reméljük, harminchat év után először, nem Magyarország nélkül...

GrFC

GÖRÖGKATOLIKUS FIATALOK CLUBJA
minden **KEDD ESTE 19:00-tól** a **GörögGödörben!**

1024 Budapest, Pengő köz és Káplár utca sarka

f / Budapesti Görögkatolikus Egyetemi Lelkészség
@ / grfc_budapest

MOZGÓ MÓNICA – MAKKAI LÁSZLÓ

Együtt a hitben jövőt építünk!

Ez volt a címe annak a konferenciának, amelyet a Görögkatolikus Felsőoktatási és Kulturális Diákoththon Görögkatolikus Roma Szakkollégiuma szervezett Miskolctapolcán. A konferencia nemcsak lezárni kívánta azt a pályázatot, amely 2016 februárja óta működtette és finanszírozta a roma szakkollégiumot, hanem új távlatokat is nyitott, hiszen, amint azt a rendezvény maga is mutatja, mára beérett a szakkollégiumok által végzett szakmai és tudományos munka.

A konferenciát hallgatóink gondnoka-előadása nyitotta meg és tette még ünnepélyesebbé, melyet Makkai László igazgató úr beszéde követett. Igazgató úr hangsúlyozta, hogy jövőt építeni csak együtt, hitben élve lehet. A megjelenteket Balogh Jenő, szakkollégiumi HÖK-elnök is köszöntötte.

Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy előadást tartott dr. Vitályos Eszter európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkár asszony, Sztójka Attila főosztályvezető úr, Szilágyi Eszter projektvezetőnk, Veres Edit, az Oktatási Hivatal felsőoktatásért felelős főosztályvezetője, illetve nem utolsósorban Mózes Áron, a Wáli István Református Cigány Szakkollégium igazgatója is.

A kétnapos rendezvény lehetőséget adott arra, hogy hallgatóink bemutassák kutatási területeiket, valamint arra is, hogy egyetemi oktatók, illetve a felsőoktatás témakörének szakértői számoljanak be kutatási eredményeikről. A roma szakkollégiumokat érintő országos kutatásáról Szabó Tünde (Simmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet) tartott beszámolót. Szakkollégiumunk részéről a hallgatói tapasztalatokat és kezdeményezéseket Lakatos Zsuzsanna Lívia és Lapos Bence mutatták be. Tudományos munkáikat jelenlegi és volt hallgatóink is örömmel ismertették a megjelent közönséggel. Részükről Szajkó Cintia, Horváth Klaudia és Balogh Győző adtak elő.

A konferencia utolsó blokkjában a felsőoktatás szociális dimenzióiról, a hátrányos helyzetű fiatalok motivációjáról és útjáról, valamint a Miskolci Egyetem hallgatóinak kompetenciafelméréséről hallgattunk előadásokat. A fontos szakmai szempontok alapján végzett kutatásokat Veres Edit, az Oktatási Hivatal felsőoktatásért felelős főosztályvezetője, dr. Ceglédi Tímea kutató (Debreceni Egyetem, Neveléstudományok Intézete) és dr. Havasi Virág egyetemi docens (Miskolci Egyetem, Szociológiai Intézet) mutatták be.

KÖSZÖNJÜK, hogy dr. Czap László, a Miskolci Egyetem általános rektorhelyettese, Radomszki Lászlóné, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kirendeltsége igazgatója, Papp Zoltán, a Miskolci Egyházmegye oktatási referense, Galambvári Péter, a Miskolci Egyházmegye bírói helynöke, számos dékán, igazgató, mentor és oktató vett részt rendezvényünkön. Köszönjük továbbá mindenkinek, aki az elmúlt években részese volt szakkollégiumunk munkájának, hogy velük együtt a hitben építhettük a jövőt, és a folytatáshoz az égiek áldását kérjük!

A program az
EFOP-3.4.1.-15-2015-00010
azonosítószámú projekt
keretében valósult meg.

TAMÁS FERENC

Jobb adni, mint kapni

– ilyen volt az idei Damján tábor

„JOBBA ADNI, MINT KAPNI” – HALLHATJUK SOKSZOR A JÓ MAGYAR KÖZMONDÁST, DE EZT HOGYAN IS VALÓSÍTHATJUK MEG ÉLETÜNKBEN? HA ODAFIGYELÜNK EGYMÁSRA, HA NEM SAJNÁLJUK AZ IDŐT A MÁSIKTÓL, HA SZERETETTEL FORDULUNK EGYMÁSHOZ. ÍGY VAN EZ A SZENT DAMJÁN TÁBORBAN IS.

Immáron huszonegy éve töretlenül, minden nyáron azért valósul meg kezdeményezésünk, mert mi is örömet szeretnénk szerezni egymásnak. A tábort görögkatolikus kispapok a célkitűzéssel alapították, hogy olyan családokon segítsenek, amelyekben valamilyen testi vagy szellemi fogyatékkal rendelkező gyermek él. Ezzel az egy héttel egy kicsit a szülők válláról szeretnénk átvenni a „terhet”, mint ahogy ezt a mottónk is mutatja: „Hordozzátok egymás terhét” (Gal 6,2), hogy a tábor ideje alatt egy kicsit megpihenhessenek, ők is kikapcsolódhassanak. Mindemellett legfontosabb célunk az, hogy táborozóink számára felejthetetlen élményt, testi és lelki feltöltődést nyújtsunk, mert ez a hét, bizony, csak róluk szól. Persze egy tábor sikerességét nemcsak az ő, hanem segítőink visszajelzéseit is alapul véve tudjuk csak igazán lemérni. Amikor azt halljuk tőlük, hogy „nagyon jól éreztem magam”, „jövőre is Damján”, „köszönjük ezt a hetet”, „egy hét a mennyországban”, akkor érezzük, s magunkban talán ki is mondjuk: „Igen, a Damján táborban idén is megtörtént a csoda...”

Az évek alatt a tábor létszáma folyamatosan nőtt. Olyannyira, hogy az idei esztendőben már 105 fogyatékkal élőt tudtunk táboroztatni 140 önkéntes segítségének köszönhetően. Mindez a sok anyagi, fizikai, lelki támogatásnak, egy elszánt háttérstáb egész éves készülődésének és főleg a Jóisten kegyelmének köszönhetően jöhetett létre idén is.

A tábort már-már hagyományosan augusztus első hetében rendezzük meg. Az első, úgymond nulladik napunkon felkészítő/előkészítő napot szoktunk tartani segítőink számára, amelyre mindig nagy szükség van, hiszen táborunkban évről évre sok olyan önkéntes is van, aki első ízben kapcsolódik be munkánkba. Legfőbb célunk ezzel az, hogy kicsit érzékenyítsük őket, megkönnyítsük a dolgukat. A leendő feladatokra való felkészítésük mellett igyekszünk őket olyan tanácsokkal is ellátni, ame-

lyeknek igen nagy hasznát veszik majd a következő napok folyamán. Természetesen a gyakorlati teendők, a praktikák elsajátítása mellett nagy hangsúlyt kap ezen a napon az ismerkedés és a tapasztalatcsere is, amelyeket a szintén elengedhetetlen fontosságú csapatépítés alappilléreiként is tekinthetünk.

Ez évben sem szűkölködtünk programok tekintetében. Már-már visszatérő fellépőink közé tartozik a „Lángoló csigák” elnevezésű tűzszonglőröcsapat, amely bámulatos, néha már egészen elképesztő mutatványokkal örvendeztetett meg bennünket idén is. Ezt a sort gyarapítja a „Nem adom fel!” együttes is, akik mindig fergeteges hangulatot teremtenek a táborban, továbbá a Meseszó egyesület, amelynek tagjai meseikkel repítettek minket a képzelet világába. Minden évben, így idén is szeretettel fogadtuk a görögkatolikus motorosokat, akik a bátrabbakat motorkerékpárjukra felültenve, el is vitték egy körre a tábor területén. Idén is volt lovaglási lehetőség, amelyet sokan nagy izgalommal vártak; volt sportnapunk, ahol mindenki kipróbálhatta magát különféle kreatív feladatokban; volt táncházunk, ahol 250 fő táncolt, és taposta együtt a táncparkettet. Természetesen a medencézés sem maradt ki a programból, ami a mindannyiunk által tapasztalt különösen nagy, augusztusi hőségben igazán hűsítő érzés volt számunkra. Amíg egyesek a „pancsolás” örömeivel igyekeztek túllendülni a hőmérsékleti csúcson, addig mások a fák árnyéka által oltalmazott kézműves sátorban élhették meg kreativitásukat is, amelynek köszönhetően szebbnél szebb remekművek egész sorozata készült el a hét folyamán. Új vendégként köszönthettük táborunkban a Vidám Manók együttest, akik nagyon szép dalocskákkal szórakoztattak minket. Persze idén sem maradhatott el a „ki mit tud?”, ahol mindenki megmutathatta, hogy az év folyamán milyen produkcióval készült a többieknek, amiért cserébe jól megérdemelt jutalom is járt. A ki mit tud?-ot idén is egy fergeteges bulival zártuk, ahol még azok is kibontakozhattak, akik a nagy közönség előtt nem merték megmutatni tánc tudásukat. Az utolsó napon mese-produkciókkal vártuk a szülőket, ahol két-két csapat együttműködésével egy mesét játszottak el együtt a segítőik és a táborozók.

Minden évben felejthetetlen élményt nyújt számomra ez a tábor. Idén főszervezőként másképp tudtam részt venni a programokon, mint az elmúlt években, de mindenben kárpótolnak azok a mosolyok, ölelések, puszik, amiket így is kaptam, és mondhatom, hogy közösen kaptunk ezektől az emberektől, mert itt nemcsak adunk, hanem kapunk is.

Megtapasztaljuk, hogy milyen is a feltétel nélküli szeretet. Kialakul egy szeretetteljes légkör, és szinte már a mennyországnak egy darabkáját ízelhetjük meg, mert itt mindenki igyekszik az igazi arcát mutatni. Nem kell szégyenkezni a másik előtt! Mindenki úgy fogadja el a másikat, ahogy van. Ez a damjános érzés, aminek köszönhetően évről évre megvalósulhat ez a nem mindennapi esemény. Ezért is térnek vissza nagyon sokan újból és újból a táborba, ha csak egy napra is, mert ez olyan lelki töltetet ad számunkra, amely elkísér minket az év további részében. Ahogy mondani is szoktuk: „Aki egyszer megérzi, elkapja a damjános érzést, az örökre a Damján része is marad”, és ezek az emberek további életükben, mindennapjaikban, imáikban meg fognak emlékezni azokról, akikkel itt, a Damján táborban tölthettek el egy felejthetetlen hetet.

A részvétel a Szent Damjánban mind a segítők, mind a táborozók számára ingyenes. A tábor költségeit az év folyamán összegyűjtött adományokból fedezzük. Köszönjük az összes eddigi nagylelkű adományt, amit az évek során kaptunk, mert ez a tábor az Önök segítségével nem valósulhatott volna meg.

Engedjék meg, hogy itt fejezhessük ki hálánkat azoknak az egyházközségeknek, szervezeteknek, családoknak, magánszemélyeknek, akik idén is szívükön „hordozták” közös ügyünk terhet, és így ezen a nyáron is lehetővé tették 250 ember számára, hogy személyesen megtapasztalják, s hírül vigyék a csodát!

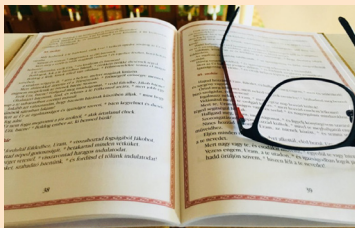
„...mert itt nemcsak adunk, hanem kapunk is.”

HA TEHETI, támogasson minket adója 1%-ával!
Adószámunk: 19207906-1-15, számlaszámunk: 10702071-68500926-51100005
(megjegyzés: Szent Damján tábor)

EGYMÁS KÖZT zsolnárt, himnuszt és szent dalokat énekeljete, daloljatek és zengedeztetek szívből az Úrnak!

ROJKOVICH ÁGOSTON

AZ IDEI ZSOLOZSMÁSTÁBOR HELYSZÍNÉT HAJDÚDOROG VÁROSA ADTA. A SZENT BAZIL-ISKOLÁBAN TÖLTÖTT KÖZEL NÉGY NAP MÉLY ÉS MEGHATÁROZÓ ÉLMÉNYEKEL GAZDAGÍTOTTA A RÉSZTVEVŐKET.

A lelkigyakorlatot Fülöp metropolita atya vezette, és biztosította az imádságos légkört mindannyiunk számára. A napok meghatározott rend szerint követték egymást, mely a szerzetesi liturgikus rend szerint épült fel. Számos különböző szertartáson vettünk részt a négy nap alatt. Külön kiemelem a kis esti és éjfeli zsolozsmákat, melyekkel nem sűrűn találkozhatunk a hétköznapokban. A szertartások imádságos légkörét megkoronázta a négy napot átívelő folyamatos zsolnárolvasás a kápolnában.

Az imádságot és zsolnárolvasást Ábel püspök tanításaival törtük meg. A tőle megszokott módon, keleti atyák mély és olykor meglepő gondolataival, történeteivel és saját élményeivel ajándékozta meg a résztvevőket.

Tanított az imádságról és annak fokozatosságáról, a szenvedésről, annak új és megnyugtató aspektusairól, és a manapság igen divatosá vált szó, a „kiegés” jelentéséről is. Úgy gondolom, hogy gondolatait minden résztvevő megszívleli, és a lelki magok szép gyümölcsöket fognak hozni mindenki számára.

A monotonnak tűnő, de lelkileg mégis felüdítő zsolozsmástábor sok nagyszerű beszélgetést és élményt tartogatott a lelkigyakorlatozóknak, egyik ilyen élmény a koliba közös készítése volt, melyet a résztvevők a vasárnapi püspöki liturgiát követően fogyasztottak el.

A zsolozsmástáborban számos lelki táplálékot vettünk magunkhoz, melyek segítségül szolgálnak lelki és imaéletünk fejlődéséhez. Számomra nagy élményt jelentett a hajnali virrasztás, ahol megtapasztalhattam Ábel püspök atya egyik gondolatát, mely szerint egy jól elvégzett imában elfárad a test.

Délibáb helyett rokotalálkozó,

avagy ezért szeretem az ifjúsági gyalogos zarándoklatot...

ÖBBÁGY LACUS

„Az út azoknak is tartogat újdonságot, akik már a kezdetektől, 16. alkalommal vesznek részt benne” – Seszták István főhelynök atyának, a kisvárdai görögkatolikus templomban Nagyboldogasszony ünnepén elhangzott szavai csengenek a fülemben az idei ifjúsági gyalogos zarándoklat után. Magaménak érzem ezt a mondatot, tudok azonosulni vele, hiszen hozzám is szólnak: 16. éve, tehát a kezdetektől nyaraim csúcspontja ez a hét, s valóban, nem volt még két egyforma zarándoklat. Minden évben ad és tartogat valami újat számomra is. Hiába kacérokdtam már a

Miért szeretem a zarándoklatot?

„Mintha egy nagy családnak zenéltem volna, és ez bevallom, engem is feltöltött.” DJ Olasz Gabi a tavalyi záráshoz hasonlóan idén is fergeteges hangulatot varázsolt utolsó este a strandon (tavaly a nyírbátori Sárkány fürdőben, idén a leveleki tónál), amit kiválóan jelez, hogy még azok is táncra perdültek, akiknek, kis túlzással, több víz-hólyagjuk volt, mint ahány kilométert a héten megtettek... A DJ egyébként igazat szólt, hiszen az idei zarándoklat mottója sem beszél másról: „Kik az én rokonaim?” Első este a királyhelmeci görögkatolikus templomban, mikor Fülöp érsek atya feltette nekünk ezt a kérdést, én először jobbra, aztán balra néztem, s mindkét oldalamon egy-egy unokahúgomat pillantottam meg. Érsek atya természetesen nem erre a rokoni kapcsolatra gondolt, s azt hiszem, mire Máriapócsra értünk, mindenki számára világgossá vált, miért is Máté evangéliumának ezt a mondatát választották a hét mottójául a szervezők: a lelki rokonság legalább annyira fontos, és az így szerzett rokonainkat legalább annyira meg kell becsülnünk, mint azokat, akik test szerint rokonaink (a 9 és 11 éves unokahúgaimra pedig nagyon büszke vagyok, hogy néhány kilométert velünk zarándokoltak!). A zarándoklat egyik legnagyobb tanulsága évről évre megtapasztalni azt, hogy egy nagy családként vagyunk jelen. Szerintem ez a legnagyobb összetartóereje az egész hétnek. A családtagjaink érényével, szépségeivel, korlátaival, gyengeségeivel általában tisztában vagyunk. Nos, ezen a héten bőven találkozhatunk az érényekkel, de

gondolattal, hogy abbahagyom, hiszen engem is megfertőzött a „kiöregedés” fenyegető rémképe, képtelen vagyok rá, annyira szeretem az ifjúsági gyalogos zarándoklatot. Lassan egyfajta attribútum lesz ez nekem, mint Harry Potternek a villámalakú sebhely. 16 év hosszú idő, sok minden történt ebben a másfél évtizedben, rengeteg emlékem van a korábbi zarándoklatokról, ám egyvalami nem változott az évek alatt: még mindig ugyanazzal a gyermeki lelkesedéssel várom ezeket a napokat. S hogy miért? Remélem, ezen írás végére a kedves Olvasó számára sem lesz ez titok!

a korlátokkal is – sőt, talán inkább ezek kerülnek előtérbe, amikor a mellettünk fekvő horkolásától visszhangzik az egész tornaterem, vagy amikor százan várnak arra a lánynak, aki éppen hajtat mos... S ha már itt tartunk: egy jó családban a türelem és az empátia érényei is könnyen fejleszthetők! A hajmosáson kívül példaként citálható az is, mikor kígyózó sorokat vársz végig, mire megkapod az ebédet (igaz, azok a kígyózó sorok soha nem lehetnek elég hosszúak ahhoz, hogy a forró gulyással ne égetnéd le a nyelvedet...), vagy éjszakába nyúlik, mire végül rád kerül a sor a masszörnél... Az empátiát is gyakorolhatod egész nap, látva egy társad nyüzött arcát, amikor már csak vonszolja egymás után a lábait, s odamész, bátorítod egy-egy szóval, vagy átvállalod a hátizsákját, hogy ennyi terhet is levegyél róla... Olykor az is bőven elég, ha csak leöntöd a nyakát egy palack vízzel, amikor észreveszed, hogy a nap sugara már kezdi szénéé égetni...

A lelki napot a budapesti egyetemi lelkész, a budai egyházközség káplánja, Kocsis Tamás atya tartotta, akinek szeretném két gondolatát kiragadni: „Az egyház nem egy banda, egy alapítvány, egy csapat, amiből ki-be lehet lépni; az egyház az Isten családja.” Méghozzá olyan családba, amelyben jól érezzük magunkat – mégis mi másért szeretne ennyi fiatal ebbe a családba tartozni? Még jobban tetszett egy másik gondolata. Tamás atya Mária és Erzsébet találkozásán keresztül a kapcsolattartás fontosságára hívta fel a figyelmet: „Azokat, akik számunkra fontosak, azokat, akiket szeretünk, rendszeresen fel kell keresni és látogatni. Ez egy nagyon fontos gesztus! Ilyen a Szent Liturgián való részvétel is.” Nemcsak a feleségemnek vásárolt virág, illetve a begipszelt lábú barátom meglátogatása lehet gesztus. Ha kiszakítok a vasárnapi pomból egy órát, és elmegyek a templomba, azaz is gesztust gyakorlok! Sőt, a zarándoklattal is gesztust gyakorlunk! Ha Isten családjához, az Egyházhoz szeretnénk tartozni, szükség van ezekre a gesztusokra. Tegyük meg ezeket, hogy ne csak DJ Olasz Gabi érezze nagy családnak a zarándoklatot, hanem mi is mindnyájan, a földi zarándokutunkon haladó „rokonok”!

Miért szeretem a zarándoklatot?

Látjuk a célt magunk előtt! Persze sokszor nem fizikálisan, hiszen mondjuk Királyhelmecről megtekinteni a pócsi tornyokat olyannyira lehetetlen, mint lakatlan szigeten tömegverekedést szítani. Bevallom, utolsó előtti nap már egy délibábnak is örültem volna, amiben a leveleki tavat látom, de csak nem akart megjelenni az a délibáb... Mégsem adtam fel sok száz társammal együtt, mert tudtuk, hogy egyszer nem délibáb formájában, hanem valóságosan fog megjelenni előttünk a leveleki tó! Elinduláskor mindig tudjuk a célt: hiába indulunk évről évre máshonnan, a végcél sosem lehet más, csak a könnyező Istenszülő! Ezért dacolunk a kilométerekkel, dacolunk a vízhólyaggal, dacolunk a sivatagi hőséggel, de a szakadó esővel is, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy idén sokan szemeteszsákot húztak magukra, hogy minél kevésbé ázzanak meg, és úgy rótták a kilométereket. Dacolunk minden külső nehézséggel és akadállyal, mert Máriapócsra akarunk érni, és ezért minden áldozatra képesek vagyunk! Bud Spencer a Kincs, ami nincs című filmben azt mondja, hogy „csak a puffin adhat erőt és mindent lebíró akaratot”, de ez a több száz fiatal évről évre megcáfolja ezt a kijelentést: a zarándokok hátizsákjában láttam már naptejet, esőkabátot, váltótípót, még bicskát is, de puffin lekvárral eddig egyszer sem találkoztam...

Nemcsak a magam nevében beszélek, mikor azt mondom, hogy amikor Máriapócsra megyek, hazamegyek. Másfél éven belül itt kértem meg a kedvesem kezét, itt volt az esküvőm és a diakónusszentelése is, Máriapócs számomra a világ közepe – de minden görögkatolikus számára sokkal többet jelent egy kicsi szabolcsi városnál. A „kik az én rokonaim?” gondolatmenetnél maradvá, Máriapócson minden megérkezéskor „családi találkozó” vehetünk részt, hiszen Égi Édesanyánk vár ott bennünket, várja az ő gyermekeit! Megint helyben vagyunk: együtt a család, a „rokonság”! Szűz Mária elszenderülése és mennybevittele ünnepén arra emlékezünk, hogy az Istenanya hazatalál; földi élete után a mennyei, örök boldogság részesévé válik. Minden embernek ez a végcélja, s ehhez teszünk meg egy lépést a máriapócsi megérkezéssel: mindnyájan szeretnénk hazatalálni! Valami hasonlóról énekel a Kowalsky meg a Vega zenekar

is az Egyetlen út című dalában, melyet néhány éve kifejezetten a zarándoklat indulójának írtak: „...az ember igazi útja nem hogy tengeren, hegyeken át. Nem szállhatsz hajóra, buszra, csak így megy, hogy hazatalálj, a szíveden át...” Nemcsak a lábaddal zarándokolsz, hanem a szíveddel is. Mondanám, hogy nemcsak a láb és a cipőd kopik az út során, hanem a szíved is, de ez, remélem, nem igaz, mert mégiscsak jobb zarándokként találkozni a rokonokkal, mint a debreceni kardiológiai klinikán... Mégis, ha nem is szó szerint, de bizonyos értelemben „kopik” a szívünk: van, hogy már csak a szívünk visz előre, s azokat, akikért felajánljuk a zarándoklatot, szívünkben hordozzuk az út során. Az út során, ahol – hogy újfent a Kowalsky-dalból idézzek – „átutazók vagyunk, ahol önmagadon át vált jegyet a mennyország”.

Miért szeretem még a zarándoklatot?

Sajnos nem tartom magam nagy természetbarátnak, de ilyenkor egy hétig nem figyelek másra, csak gyönyörködöm a teremtett világ szépségeiben – amelyek sokszor magától értődők, mégsem vesszük észre. Egyik nap kettős szivárványt láttunk az égen, igazán gyönyörű volt. Lehet, hogy a Jóistennek annyira tetszett az idej zarándoklat, hogy dupla szövetséget kötött az emberrel? (Vö. az özönvíz utáni szövetség Isten és ember között.) Tovább is van, mondjam még? Több száz fiatal együtt, akik az egyik pillanatban még egymást csapkodják vízes törülközővel, fél órával később pedig már az első sorban énekelnek a vecseryén – har-

mincegy évesen túlzás lenne magamat öregnek titulálni, mégis meghatódom, ha ezeket a fiatalokat látom. Évkezdés előtt mindig megerősítés számomra: van jövőnk, vannak fiataljaink! Olyan fiataljaink, akik komolyan veszik a lelki részt, hiszen ez lényegi részét képezi a zarándoklatnak. Ugyanakkor olyan fiataljaink, akik megőrzik vidámságukat, jókedvüket, humorukat. Vidámság, jókedv és humor nélkül ugyanis még nehezebben mennének ezek a kilométerek... S ha már szóba jött a fiatalság, hadd romboljak le egy illúziót: olyan, hogy a zarándoklásban valaki kiöregedik, nos, olyan nem létezik! Egy trambulínrá egy bizonyos kor felett már lehet, nem szívesen megy fel az ember, de a zarándoklás nem olyan valami, amit 20 évesen még csinálhat az ember, de 30 évesen már nem. Mária és József sem 20 évesek voltak, mikor elzarándokoltak Jeruzsálembe a 12 éves gyermekükkel, Jézussal. Néhány éve még debreceni lelkipásztori kisegítőként saját szememmel láttam, 50-60 évesek mekkora hittel, örömmel és lelkesedéssel zarándokolnak el a civis városból Máriapócsra. Felajánlani ezeket a kilométereket mindig van miért és kiért, és hálát adni is folyamatosan lehet – a zarándoklat kortalan, s mivel tavaly Erdélyből, idén Felvidékről indultunk, azt is mondhatjuk, hogy határtalan!

Még tisztán él bennem a kép, amikor 16 évvel ezelőtt, a legelső zarándoklaton már sötétben értünk be az egyik faluba, s a helyiek gyertya-

fényes fogadtatása bizony mindnyájunk szívét megdobogtatta. Nehezen felejthető az egy nap alatt megtett legnagyobb távunk: a második zarándoklaton, amikor Sajópálfaláról indultunk, Hajdúdorogtól Kállósemjénig tartott az egyik napi penzum. A négy szín közti barátságos rivalizálás, a Görkapocs fesztiválok, a hajnali ötkor indulás Létavértesről, a „zarándok kutya”, mely első naptól velünk tartott a megérkezésig, a böszörményi és debreceni fagy, főpásztoraink példamutatása, a sérülten is vállalt focik és táncok, csak hogy néhány emléket kiragadjak az elmúlt 16 évből, mind-mind örök emlékek maradnak. „Az út azoknak is tartogat újdonságot, akik már a kezdetektől, 16. alkalommal vesznek részt benne.” **Én már nagyon várom a 17-et – veletek, drága rokonaimmal!**

„Nem az anyagnak hódolok, hanem az anyag teremtőjének”

Ikonfestő tábor Hajdúdorogon

RUBÓCZKINÉ KISS HAJNALKA

„Nem az anyagnak hódolok, hanem az anyag teremtőjének, aki értem anyaggá lett, elfogadta, hogy az anyagban lakozzék, és az anyag által vitte véghez az én üdvözítésemet.” (Damaszkuszi Szent János)

Manapság az ikon szavunkhoz olyan jelentések tapadnak, amelyek groteszk módon mutatják meg modern világunk prioritásait. Ikonok kiált ki a média minden sikerebbé, híresebbé, és a számítástechnika is kisajátította magának ezt az elnevezést az operációs rendszerek által kezelt képecskék megjelenésére. Mindebből úgy tűnik, hogy a mai ember szinte már vallásos imádatot csügg az ismert embereken, leborul az információs technológia vívmányai előtt, de közben elfelejtette azt a csöndes áhitatot, amelyet ősei éreztek a láthatatlan Isten látható képmását szemlélve. 2018. június 2. és 8. között a hajdúdorogi Szent Bazil-iskolában megrendezett ikonfestő tábor résztvevői egy időre megpróbálták kiszakadni a mindennapok felfokozott ricsajából, eltávolodni a talmi értékektől, hogy alkotó, imádságos munkával hódoljanak a Görögkatolikus Egyház egyik legszentebb tradíciójának, az ikonfestésnek.

A tábor több mint egy évtizedes múltra tekint vissza. Szervezője, Monostory Viktória művész-tanár missziós feladatnak is érzi ezt a munkát. Évről évre arra törekszik, hogy a felnőttek mellett gyermekek is részt vegyenek ezeken a kurzusokon.

Azért igyekszem az iskolás korosztályt is megszólítani – mondja –, mert úgy gondolom, ezzel is erősödik a kötődésük az egyházunkhoz. Van olyan, akit a liturgikus énekek fognak meg, másokra viszont a képi világ hat. Mindig öröm látni, ahogyan évről évre fejlődnek a tanítványaim. Az ilyen nyári alkalmak lelkileg engem is feltöltöttek a következő tanévre.

Az egyhetes, közös munkára az ország minden részéről jelentkeztek a tanulni vágyók. Az ikonfestő tanoncok nemcsak lelki elmélyülést szolgáló egyházi szertartásokon vehettek részt, hanem elméleti és gyakorlati alapokat, mesterfogásokat is elsajátíthattak mentoruktól, Seres Tamás festőművész-restaurátortól, illetve Kisléghi Nagy Ádám festőművésztől.

Rémes Tibor Szegedről érkezett a táborba. Azt mondja, festés közben teljesen magával ragadja az anyagban való isteni jelenlét:

„Nagyon szeretem az ikonok színeit. Ahogy készülnék, olyanok, mint amikor virágba borul egy fa. Az is csodaszép, ahogy a rétegek egymásra kerülnek, és a sötétségből a világosság felé haladunk. Ezt pedig a keresztény élethez tudnám leginkább hasonlítani.”

Tibor 2016-ban egy ikonfestő kármelita nővér naplója hatására kezdett el ikonokkal foglalkozni.

„Ez egy olyan kincseshánya, amire nem győzők rácsodálkozni. És mindig újabb és újabb ajándékokat kapok az ikonokon keresztül Istentől. A táborban egy kicsit mennyországerzésem volt. Megszűnt a tér és az idő, és mindig csak azt vettük észre, hogy este lett, eltelt egy újabb nap.”

Egy másik résztvevő, Kisné Góz Ilona, nem tartja magát képzett festőnek. Civilben könyveléssel foglalkozik. Úgy véli, a legnagyobb különbség az ikonok és az egyéb festmények között az, hogy az ikonokat nem nézzük, hanem szemléljük. A szemlélődés pedig mindig megmozgat valamit az emberben, ösztönzi a lelket, hogy vigyen valamit tovább magával:

„Számomra az ikonfestés lehetőség a személyes Isten-kapcsolatra. Az ikon olyan ősi műfaj, amelyet a lelkiség és az imádság inspirál, és amelyben a művészi tartalomnak harmóniában kell lennie a természetfeletti üzenettel. Ezekre az üzenetekre manapság nagyon nagy szüksége van a világnak.”

A tábor mentora, Seres Tamás folyamatos ikonfestéssel és templomi énekléssel készült fel az előtte álló feladatokra. Úgy gondolja, hogy az ikonfestés különleges látásmódot igényel, és az alkotás hosszú távon nem végezhető hívő lélek nélkül:

„Az ikonok helye ma is ott van, ahol régen is volt: a templomainkban, a lakásainkban, a szívünkben. Sokan keressük az elcsendesülést a villódzó fényreklámok és vizuális szennyezettség korában. A nem vallásos emberek különféle módon próbálnak önmagukra találni, a kiegyensúlyozást orvoslani. A vallásos ember erre az elcsendesedésre nagyon jól rá tud találni az ikonok mellett.”

A tábor zárásaként ünnepélyes szertartás keretében megáldották a hét során készített munkákat. Seres Tamás ezt a mozzanatot így élte meg:

„A szentelés során meglepettséget és hálát éreztem, hogy szinte mindenki be tudta fejezni a munkáját, és ami még ennél is fontosabb, örül neki. Különösen a gyerekek képei ragadtak meg őszinteségükkel, noha én nem foglalkoztam velük. Ez Viki (Monostory Viktória) műve, az ő csodája volt.”

A szentelés után a résztvevők magukkal vitték az elkészült ikonokat, és vitték boldogan magukkal azokat a személyes csodákat is, amelyeket az „anyag teremtője” ajándékozott nekik, az Istentől megáldott alkotó folyamat során.

LOVAS ZOLTÁNNÉ

A nyári szünet utolsó napjai telnek. A hajdúdorogi Szent Bazil-gimnáziumban egy diákcsoport találkozik, hogy ikonfestő táboros élményeit felelevenítse. A gyerekek izgatottan várakoznak az iskola rajztermében. Az öt főből álló kis csapat a nyári szünet kezdetén, Monostory Viktória művész tanár vezetésével, közösen ismerkedett meg az ikonfestés hagyományával és különleges technikájával.

Az ikonfestő tábort július első hetében rendezték Hajdúdorogon a Szent Bazil-gimnáziumban. A tábor művészeti vezetője Seres Tamás restaurátor és ikonfestő művész volt. A tábor egyik különlegessége, hogy a felnőtt művészek mellett nagyon fiatal diákok is bekapcsolódhattak az ikonfestészet világába. A legfiatalabb „művészpalánta” szeptemberben kezdi az általános iskola negyedik osztályát, de a legidősebb is csak tizedikes lesz.

A diákok Viki tanárnő meghívására érkeztek a táborba, elmondásuk szerint nagyon örültek a lehetőségnek, megtisztelőnek találták azt. Az ikonfestő tábort egy előkészítő szakasz előzte meg, ahol a gyerekek megismerkedtek a tojás-tempera használatával, lealapozták az ikonjait, majd hosszas vívódás után ikont választottak, és több vázlatot is rajzoltak hozzá, hogy ily módon is ismerkedjenek a választott ikonnal.

A táboros élmények felidézése közben sokszor hasonló gondolatok fogalmazódtak meg bennük. Az egyik ilyen közös gondolat: az ikonfestés mint feladat, illetve félelem a feladat nagyságától és megvalósíthatóságától. Lovas-Kondor Zsolt így emlékezett erre: „A tábor elején el sem tudtam képzelni, hogy én egy ikont megfessek, pláne nem hat nap alatt. Mindennap egyre izgatottabb voltam, ahogy közeledtünk a vasárnaphoz, az ikonszentelés napjához.”

Többen is kiemelték a táborban uralkodó kellemes, szeretettel hangulatot, amelynek a megteremtésében Viki néni és a felnőtt alkotók is szerepet játszottak. A gyerekek elmondták, hogy eleinte furcsa volt a felnőttek társasága, egy kicsit kisebbségi érzésük volt, de ez a sok dicséret és bátorítás hatására elmúlt. Tóth Miklós így beszélt erről: „Már az első naptól jó

volt az összhang a gyerekek és a felnőttek csapata között. Gyakran jártak át hozzánk, hogy megnézzék, min munkálkodunk. Mi persze szeretettel fogadtuk őket, és ők is megengedték, hogy néha leskelődjünk a munkáik után.”

Az egyik részt vevő diák, Simon Éva reformátusként próbálkozott meg az ikonfestéssel: „Az ikonválasztás nálam kicsit bonyolult feladat volt, mert bár görögkatolikus iskolába járok, református vagyok. Így volt néhány dolog, ami megnehezítette a dolgom, viszont segített az, hogy a képeket mi tervezhettük meg, így az ikonomat egyszerűre tervezhettem, minél kevesebb díszítéssel.”

A gyerekek és felnőttek számára egyaránt mély lelki élményt jelentett a tábori alkotómunkát lezáró ikonszentelés. Kiss Livia felemelő gondolatokkal számolt be arról: „Nagyon szép szertartáson vettünk részt. Igazán különleges érzés volt, hogy mi is szereplői vagyunk ennek a csodának. Az egyik oldalon a felnőttek munkái, a másik oldalon a mi műveink sorakoztak. A liturgia végére más formát öltöttek ezek az ikonok, és még jobban sugározták Isten dicsőségét.” Szülőként nagyon megható volt látni gyermekeink tekintetében a megilletődöttséget és büszkeséget a kiállított ikonok láttán.

A kis ikonfestők legnagyobb örömeire alkotásaikat hazavihették, és saját otthonukban gyönyörködhetnek bennük, hiszen ezek az ikonok nemcsak képek, hanem kapcsolatot jelentenek Isten és ember között. Ennek a kapcsolatnak valóságát jól tükrözi Kiss Bálintnak, a tábor legfiatalabb tagjának gondolata: „Otthon az ikonomat az ágyam fölé raktuk fel, és minden este imádkozás közben felnézek rá.”

Néztem a gyerekeket, amint kiegyensúlyozott, nyugodt tekintettel, szelíd mosollyal figyeltek Monostory tanárnőre, és közben arra gondoltam, hogy szerencsések vagyunk, amiért gyermekeinknek ilyen lehetőségeik vannak, hiszen nemcsak hasznosan töltik az idejüket, hanem közelebb kerülhetnek Istenhez. Hála csak vagyunk Monostory Viktóriának a tábor megszervezéséért, a gimnáziumnak a helyszín biztosításáért és az érseki hivatalnak az anyagi támogatásért.

Az Úr vezette kezüket

Ikonfestő tábor Hajdúdorogon

FODOR JUDIT

Ikonfestő tábor Tornabarakonyban

Várakozáson felül sikerült a negyedik éve megszervezett tornabarakonyi ikonfestő tábor július 7. és 13. között. Idén Laczkó Anita görögkatolikus grafikus volt a tábor művészeti vezetője. De hogy ne a szervező beszéljen, a tábor résztvevőinek véleményét, élményeit szeretném megosztani az olvasókkal. Szavaikon keresztül tudom éreztetni azt, hogy miért jönnek ide évről évre egyre többen, mi az, amit csak itt, ennek a kis falunak a csendjében találnak meg. Úgy gondolom, ezek az őszinte vallomások adnak az olvasóknak igazán átfogó képet, megfogható érzést a táborban töltött idő hangulatáról, a résztvevők érzéseiről.

„Amikor jelentkeztem az ikonfestő táborba, még nem tudtam, mire vállalkoztam. Amit kaptam: a megrendülés, a katarzis, a szertartások varázslatos hangulata. Barakony, mint egy tenyér, befogadott és egyben szabadságélménnyel is megajándékozott.”

„Amikor az utolsó fárasztó nap után visszagondoltam a hétre, az fogalmazódott meg bennem, hogy milyen nagy érték az, amit ez a tábor hordoz – lelki értelemben, emberi kapcsolatokban és elsősorban az Istennel való kapcsolatban. Hogy melyikünket miért hívott Isten, hogy erre az útra lépünk, azt csak Ő tudja.”

„Ha az ikonfestő táborra gondolok, ilyen szavak jutnak eszembe: csend, béke, nyugalom, kedvesség, odaadás. Annyi jót kaptok itt immár sokadszorra, ami hónapokig éltet.”

„Megmutattuk, hogy szeretetben, békességben, egységben a Jóisten kegyelmével csodákra vagyunk képesek...”

„Vannak olyan külső körülmények, amelyeknek elő kell mozdítaniuk a belső csöndet.”

„A lehető legjobb körülményeket kell biztosítanunk, hogy megtaláljuk magunkban a csöndet, és Istennel bensőséges közösségben lehessünk. Krisztus igen világosan ajánlja a bensőségesnek ezt a keresését: »Te, amikor imádkozol, menj be szobádba, zárd be az ajtót, és így imádkozzál a rejtekben lévő Atyához. Atyád, aki a rejtekben is lát, megfizet neked.« (Mt 6,6) Számomra ilyen szoba Tornabarakony, az ikonfestés, az ikon. Isten áldását kérem munkáitokra, és imádkozni fogok, hogy ezt a munkát folytatni tudjátok.”

IGEN, FOLYTATNI FOGJUK JÖVŐRE IS – a régi tagokkal és azokkal, akik szeretnék még ehhez a szuper kis csapathoz csatlakozni.

INFORMÁCIÓ a tábor szervezőjénél, **Fodor Juditnál** a **rodof14@gmail.com** e-mail-címen vagy a **0630/382-4556**-os telefonszámon.

KASKÓTÓ JÁNOSNÉ

A CSÖND EREJE

JÉZUS-IMA LELKIGYAKORLAT BODROGOLASZIBAN

Augusztus 6. és 9. között Jézus-ima lelkigyakorlaton vehettünk részt a festői szépségű Bodrogolasziban, a Chemin Neuf közösség lelkigyakorlatos házában Kiss Attila Gellért sajjópálfalai parókus atya vezetésével. Segítségére volt Szabó Antal gávavencsellői parókus atya, így a maximális létszámot betöltő lelkigyakorlatozók csoportját meg tudták egymás között osztani, ezzel elősegítve a teljes, zavartalan csend megtartását.

Mindkét atya orgánumának, lelkiségének köszönhetően gyönyörű szertartásokon vehettünk részt reggeltől egészen sötétedésig. A szertartások között volt lehetőségünk elcsendesedni, a megadott fél órák előtt mély, lelkileg megerősítő útmutatást kaptunk az atyáktól, ki-ki a maga csoportjában.

Az alábbiakban a Kiss Attila atya által vezetett csoportban elhangzott tanításokat ismertetem a kedves hívek számára.

A Jézus-ima előtt „be kell melegíteni a szívünket”, ahogy ezt a szerzetes atyák tanítják, ezért az első fél órában egy kontemplatív sétára invitáltak bennünket az atyák. A rendelkezésünkre álló öthektáros, erdős területen lehetőségünk volt elmélyedni a természet szépségében, szemlélődni, megtalálni az Urat – nem az általunk felépített, berendezett, hanem – az általa teremtett világban. Többünknek nagyon meghatározó volt ez a kezdet; „bemelegedett” a szívünk.

Attila atya tanításait elsősorban A csönd ereje című, Robert Sarah vatikáni bíboros atyával készített interjúkötet alapján magyarázta, fogalmait a Jézus-imán keresztül bemutatva, mindezt az adott ünnepkör (az Úrszínváltozás ünnepének) jelentéstöbbletével gazdagítva.

Új megvilágítást kapott számunkra a csönd fogalma, a fény, a víz, maga a „semmi”. Beszéltünk a testtartás fontosságáról, annak kifejezéseiről, a bizalomról, a biztonságról, az önátadásról, befogadásról, a belső örömről, a magányról, az alázatról, az érzésekről, a vágyakozásról, a várakozásról és sok más fogalomról, mint a kontempláció elengedhetetlen eszközeiről, a szöveges forma megtartásáról, elhagyásáról, érzékelve, hogy mindezek a fogódzók csak eszközök ahhoz, hogy közelebb kerüljünk a mi jóságos Teremtőnkhez, az ő jelenlétébe helyezve magunkat.

Az utolsó napon a záró Szent Liturgiát Orosz Atanáz püspök atya személye tette még emelkedettebbé a helyi templomban, Mosolygó Tamás parókus atya vendégszeretetével kísérvé.

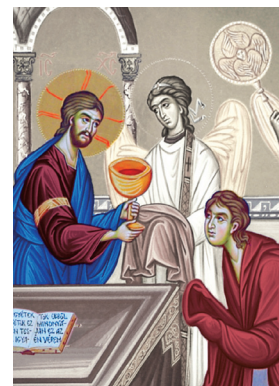
A prédikációban Atanáz atya az addig elhangzott boldogmondásokra hívta fel a figyelmet. Mindannyian boldogok vagyunk, mint Istent szerető emberek, ezt a boldogságot kell továbbadnunk. Küldetésünk a

lelkigyakorlaton megtapasztalt harmóniát azoknak is átadnunk, akiknek az Úr megismerése, felismerése nem adatott osztályrészül. Nem tarthatjuk meg magunknak a jót, át kell adnunk hálával és örömmel.

**Uram,
Jézus Krisztus, Isten Fia,
könyörülj rajtam,
bűnösön!**

**KRISZTUS
NEKÜNK NYÚJTJA ÖNMAGÁT**

NEK 2020
Budapest · Hungary

SZABAD BOGLÁRKA

Mesemondók a Damján táborban

IMMÁRON MÁSODIK ÉVE LÁTOGATJUK MEG A MESESZÓ MAGYAR SZÖVEGFOLKLÓR EGYESÜLET TAGJAIKÉNT A SZENT DAMJÁN TÁBORT. EGY-EGY MAGYAR NÉPMESÉVEL, EGY-EGY ÖLELÉSSSEL, ÉS BÁR RÖVID IDŐRE, DE SZÁMOS BOLDOG MESEÉLMÉNNYEL IGYEKEZTÜNK GAZDAGÍTANI A TÁBOROZÓK NYARALÁSÁT.

Régebbi Damján táboros élményeim hatására merült fel bennem, hogy ha segítőként már nem is, de mesemondóként meglátogatnám a táborozókat. A Meseszó Magyar Szövegfoklór Egyesület – melynek két éve vagyok aktív tagja – egy olyan közeg, amelyben a tagok egyébként is fogékonyak az önkéntes mesemondásra, a népmesék ajándékba adására. Már tavaly is részt vettünk a tábori programok egyik délutánján (Sándor Ildikó és jómagam meséltünk), míg idén öten is el tudtunk menni Debrecenbe, hogy szóljon a mese. Bartók Ágotát, Sörös Rozkát, Pintér Zsoltot és Bukovics Jánost kérdeztem a tábori élményekről, a választott mesékről és a tapasztalataikról.

Mióta mesélsz, hogyan talált rád a mesemondás, és kiknek mesélsz szívesen?

ÁGOTA: 2014-ben végeztem a Hagyományok Háza által szervezett Magyar népmese – hagyományos mesemondás tanfolyamon. Ezután egy tanulási és töltkezési időszak következett, két éve mesélek rendszeresen előszavas mesemondással. Kerese-kutatok, sok időt töltök ahogy egy-egy, számomra érdekes mesére rátaláljak. Kedvenceim az értelmező, magyarázó, eredetkereső és „okos lány” típusú mesék. A humoros, csattanós mesék is közel állnak hozzám.

JÁNOS: Gyerekkoromtól kezdve mesélek, öregapám tanított a mesélésre. Később, a szakmából következően (vadászat, vadőr) sokkal inkább

a történetmesélés, a vadásztörténetek érdekeltek, ez volt a mindennapos. Nagy változás volt az életemben az 1997-es év, amikor Hollókőre kerültem, s ott kisbíró lettem. Talán innen számolhatjuk a mesékkel való komolyabb foglalkozást. Felnőtteknek szeretek mesélni elsősorban, de mesélek gyermekeknek is. Egyszóval: mindenkinek!

ZSOLT: 2014-ben végeztem a Hagyományok Háza tanfolyamán én is, így mesemondó pályám Ágotáéval és Rozkáéval köthető össze. A kezdetek kezdetén együtt meséltünk, és ennek a közös mesélésnek az eredményeként született meg a Hetedhét Hatvan népmesefesztivál szervezésének a gondolata. Azoknak mesélek szívesen, akik ezt örömmel fogadják. Ez különösen izgalmas, amikor olyanok kapcsolódnak be, akik a mesehallgatás elején még nem is tudják, hogy ők szeretnek mesét hallgatni.

ROZKA: Gyerekkorom óta mesélek. Első mesemondó versenyemre valószínűleg pedagógiai cézzal indítottak el: hátha megszólalok. Ez ma sincs másképp. Szeretem a csendet, de ha mesélek, általa megnyílik egy kapu, értelmet kapnak a dolgok, találkozik a múlt a jelennel, örülök és talán örömet is okozok.

Hogyan készültél a Damján táborra, milyen meséket válogattál?

ÁGOTA: A Damján táborra való készülés semmiben nem különbözött az egyéb mesés alkalmaktól. Sőt, jobban izgultam, vajon hogy fogják fogadni a történeteket, és átmennek-e a humoros részek. És igen! Meglepődtem, hogy milyen figyelemmel és csendben hallgattak, pont azokon a részekben nevettek, ahol kellett. Még azokat a fiatalokat is lekötötte a mese, akik egyébként nehezen tudnak pár percnél többet egy helyben maradni.

JÁNOS: Amikor a táborra készültem, és a meséket válogattam, a gyerekekre gondoltam. Mivel nem először jártam ilyen közegben mesélni, ezért a tapasztaltak miatt állatmeséket és tréfás meséket vittem magammal.

ZSOLT: Hacsak nincs valami különleges igény a felkérésben, vagy nem közös mesélésről van szó, akkor inkább a hallgatókat látva, reakciójukat hallva döntöm el, hogy mikor mit mesélek. Így történt ez most Debrecenben is.

ROZKA: A Damján táborba azokat a meséket választottam ki, amelyeket a legjobban szeretek, és éppen ezért bármikor, bármilyen körülmények között képes vagyok úgy átadni a gyerekeknek és felnőtteknek is, hogy bevonom őket, és közösen szöjünk a mese fonálát.

Mik a tapasztalataid, hogyan fogadták a táborozók a meséket?

ÁGOTA: Az egyik anyuka, aki a kamasz fiával volt a táborban, így fogalmazott: „De jó volt! Egy kis időre elfelejtettem a gondjaim, és újra gyerekeknek éreztem magam.” Örülök, hogy vihettem a Meseszó egyesületet, és ha hívnak, máskor is szívesen megyek.

JÁNOS: Nagyon jól, vidáman fogadták a meséket! Számomra sem újdonság ez a közeg, hiszen sok helyre járunk, sokféle hallgatósággal találkozunk. Azt el kell mondani, hogy hálás hallgatók, el sem hinné az ember, hogy így meg tudja fogni, meg tudja hatni őket a népmese. Az az igazság, hogy sok szeretetet kaptunk tőlük...

ZSOLT: Nagyon szeretek ilyen környezetben mesélni. Hangulatos volt ez az alkalom, és mindig lenyűgöz, hogy az amúgy fogyatékkal élőknek nevezettek mennyivel jobban tudnak figyelni, és beleélni magukat a mesékbe. Bennük kevésbé él az a társadalmi elvárás, amely az érzelmeink ki nem mutatásában jelenik meg.

ROZKA: A táborban nemcsak adtam, de rengeteget kaptam is: mosolyt, önfeledt játékot, a gyerekek által nehezen kimondott, de türelmesen ki-várt mondatokat.

Melyik a te kedvenc meséd, és miért?

ÁGOTA: Nincs kedvenc mesém. Ha választani kell, azokat a meséket szeretem, ahol nem megszokott elemek szerepelnek a mesékben. Ilyen például a magyar mesék közül A halálkeresztapa.

JÁNOS: Talán nekem nincs is olyan, hogy kedvenc mese. Tény, hogy a felnőtt mesék állnak közelebb hozzám, ha éjjel felkeltenél, akkor álomból felébredve is bármelyiket elmondanám. Én magát a mesélést szeretem, nem pedig egy-egy konkrét mesét.

ZSOLT: Ez hangulat- és hallgatóságfüggő. Az a mese a kedvencem, amely teljesen magával ragadja a hallgatókat és ezen keresztül engem is. Szerencsére egyre több olyan alkalom van, amikor úgy érzem, a mesém igazán célba ér. Említhetnék egy-egy mesehallgatással először találkozó felnőtt mesekocsmát, de talán, ami legmélyebben megérintett: amikor a fogyatékkal élők tokaji intézetében egy vak kislány két órán keresztül hallgatta a meséinket, és szóról szóra megismételt mindent, amit mondtunk. Csodás élmény volt azt látni, amint kihangosította az önmagában zajló folyamatot, és elképzelte a mesét és annak főszereplőit.

ROZKA: Nincs olyan, hogy egy kedvenc mese. Borsos József mesemondó társamtól olvastam egyszer, hogy a mese választja ki a mesemondóját. Szerintem is. Szívesen mondok legendameséket, tündérekéről szóló történeteket, de bátran megküzdök a sárkányokkal is.

KÜHRNER ÉVA

Egyházi Könyvtárak

Egyesülésének konferenciája Nyíregyházán

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete (EKE) 1994-ben alakult, felekezeti hovatartozástól független, ökumenikus szervezet, mely minden évben más, olyan településen tartja éves közgyűlését és konferenciáját, ahol működik egyházi könyvtár. Az idén Nyíregyháza volt a „MEGÚJULVA – MEGMARADVA. Tradíció és innováció a muzeális gyűjteményekben” című találkozó helyszíne. Június 25–27. között a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán vendégeskedett 36 egyházi könyvtár több mint 80 munkatársa az ország minden szegletéből, de még külhoni magyarlakta vidékekről is.

A szakmai konferencia első napján – dr. Véghseő Tamás rektor úr köszöntőjét követően – a könyvtáros, könyvtárosság identitásváltozásairól hallhattunk négy előadást a szakma neves képviselőinek tolmácsolásában. A második nap délelőttjén a muzeális gyűjteményekkel szembeni modern kihívások gyakorlati megoldásairól tartottak előadásokat az EKE tagkönyvtárainak szakemberei. A nívós szakmai programok mellett – mint az már tradíció – a vendégek megismerkedhettek egyházunk és térségünk kultúrtörténeti értékeivel is.

Nagy élményt jelentett a Szent Efrém férfikar ökumenikus hangáhitata a Szent Miklós-székesegyházban. A 2002-ben alakult világhírű kórus szoros kapcsolatot ápol a Magyar Görögkatolikus Egyházzal. Vezetője, a Liszt-díjas Bubnó Tamás érdemes művész főiskolánk oktatója. A kórus névadója, a kortársai által a „Szentlélek hárfája” megtisztelő címmel illetett Szent Efrém (306–373) énekeivel sok embert vezetett vissza az igaz útra. A hallgatóság ez alkalommal nemcsak csodálatos ortodox és bizánci dallamokat hallgathatott, hanem ízelítőt kapott a protestáns egyházak zsolnáiraiból is, megvalósítva ezzel az EKE azon hagyományát, hogy a konferencia nyitányaként ökumenikus istentiszteleten kérnek áldást a három együtt töltött napra. A hangversenyt megtisztelte jelenlétével Kocsis Fülöp érsek atya – aki egy ének erejéig közreműködőjévé is vált a hangversenynek – és Szocska A. Ábel püspök atya.

A vendégek megtekintették a Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjtemény kincseit, és látogatást tettek a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárában, ahol a szakmai kérdések megbeszélése mellett a görögkatolikusság kéziratos és nyomtatott ritkaságaiból készült kiállítás is várta őket. A tárlaton olyan ritkaságokat láthattak közelről, mint az Ivan Fjodorov által 1581-ben Osztrogon nyomtatott első teljes cirill betűs szentírást, az ún. Osztrogi Bibliát, vagy a közel múltban restaurált kéziratos könyveket, az ún. Piricsei kódexet és a Gyulaji evangéliumtöredéket. A vitrinekben helyet kaptak még az első görögkatolikus folyóiratok példányai, gazdagon illusztrált 17. századi

evangéliumok és a Krucsay Mihály által fordított, Lupess István által írt Liturgia eredetije és hasonmás kiadása.

A konferencia résztvevői a „Nyíregyháza egyháza” címet viselő séta keretében megismerkedtek a belvárossal. A nevezetes épületek, a város híres szülőttei emlékjeleinek, szobrainak megtekintése mellett felkeresték az öt nagy felekezet templomát, ahol az egyházközségek lelkészei, levéltárosai, presbiteri ismertették meg a jelenlévőkkel egyházközségük, gyülekezetük és templomuk történetét.

Az első állomás az 1873–1882 között épült, romantikus stílusú református templom volt, melynek helyén egykor a városunknak is nevet adó 14. századi templom állt. Alapfalai szépen kirajzolódnak a parókia új épületének padlóján. A puritán, de elegáns belsejű templom melletti gyülekezeti teremben láthatták az érdeklődők, hogyan él tovább a régi, festett fakazettás mennyezet hagyománya a 21. században.

Ezt követően az 1897-re felépült görögkatolikus Szent Miklós-székesegyházba vezetett az út. Majchricsné Ujteleki Zsuzsanna levéltáros nemcsak a templom és az egyházmege rövid történetével ismertette meg a látogatókat, hanem elmesélte a nem görögkatolikus felekezetbelieknek a gyönyörű ikonosztázionon látható szentképek elhelyezésének évszázados szabályait.

A csoport izgatottan lépett az 1924–32 között Baumhorn Lipót tervei szerint épített zsinagógába, melyben még a nyíregyháziak sem igen

jártak. Kertész Gábor tartott izgalmas vezetést. Meg lehetett csodálni a tóratekerceket és a Z. Szalai Pál helyi festőművész által készített freskókat.

A séta következő állomása a római katolikus székesegyház volt, ahol Nagy László irodavezető fogadta a látogatókat. A Samassa József bíboros, egri érsek 1902-ben tartott aranymiséjének emlékére felépített templomot gyakran hasonlítják a szegedi dómhoz. Az 1904-re felépült Isten háza, melyet Nagy Virgil tervezett, tágas tereivel, diszkrét színeivel és szép oltáraival bővölte el vendégeinket.

Az ötödik meglátogatott templom a Nyíregyházát 1753-ban újrateremtő evangélikus tótok által, Giuseppe Aprilis tervei szerint, 1784–86 között felépített evangélikus nagytemplom volt. Vezetőnk, Belyus Beáta levéltáros beszélt a várost felépítő tírjákók templomépítő fáradozásairól, melynek emléke Nyíregyháza egyetlen „igazi” műemléke. Elmondása szerint a legújabb kutatások cáfolják azt a legendát, mely szerint a rokokóba hajló barokk főoltár Máriapócs görögkatolikus templomából származik. Igazi meglepetésként a vendégek hallhatták a harangjáték éppen megszólaló hangjait is.

Élménydús délutánt jelentett a „Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei templomtúra”, melynek keretében Máriapócs, Nyírbátor, Tákos és Csaroda országos hírű templomait keresték fel a kirándulók.

Máriapócsra dr. Janka György, főiskolánk tanára fogadta a kirándulókat, és tartott kimerítő templombemutatót. Ezt követően lehetőség nyílt betérni az 1749-ben itt letelepedett bazilita szerzetesek kolostorába is, ahol gazdag kiállítás várja az érdeklődőket.

A Báthori család ősi fészkeben két középkori templomot kerestek fel a vendégek. Az 1480-ban épült minorita templomban megcsodálhatták a gyönyörű, fából faragott oltárokat, köztük a világon egyedülálló „Krucsay-oltárt”, mely drámai módon mutatja be Jézus Krisztus szenvedéstörténetét.

Innen a közelmúltban megépült Várostartéti sétányon sétált fel a társaság a református templomhoz. A sétány igazi kuriózum, mely szobron és reliefeken jeleníti meg a városhoz és a Báthoriakhoz kötődő történelmi eseményeket és legendákat.

A híres, hazánkban egyedülálló református templom elbűvölte méreteivel, hálóboltozatos mennyezetével a látogatókat, akárcsak az 1640 körül fából épült, négy fiatornyos, vaskos, zsindelel fedett harangláb. Tárnok Tamás lelkész úr beszélt a templom, a Báthori család és a település történetéről. A 2006-ban felújított Báthori-várkastélyra már csak egy futó pillantás jutott, hogy még időben Tákosra és Csarodára érjen a csapat, és megcsodálhassa a tákosi „mezitlábos Notre-Dame”-ot és a mosolygós szentek csarodai freskóit.

Mindkét kis faluban egy-egy helyi hölgy mutatta be a vendégeknek a községek és egyházak történetét. Messziről jött vendégeink ámulattal csodálták a tákosi, gyönyörű kazettás famennyezetet, és ismerték meg jelképeinek jelentését. Elbűvölte őket a Csaronda partján álló csarodai templom kecses tornya és a templombelső több száz éves freskói, a rájuk mosolygó szentek képével.

Vendégeink azzal búcsúztak megyénkől, hogy ide még vissza kell térni – hosszabb időre.

Ministránsnapló Rómából

Mintegy százötven görögkatolikus fiúnak volt lehetősége idén nyáron részt venni a 12. Nemzetközi Ministránszarándoklaton Rómában július 31. és augusztus 3. között. A zarándoklat megszervezése az egyházmegyék „hivatásreferenseinek” feladata volt. Több csoport indult Olaszországba Miskolcra, Nyíregyházáról, Debrecenből, Budapestről. Az alábbiakban élménybeszámolókat olvashatunk.

GYARMATI ÁRON – SZIGYÁRTÓ BOTOND

Izgatottan érkeztünk Budapestről Debrecenbe. Az érseki hivatalban köszöntöttük régi, illetve leendő barátainkat, zarándoktársainkat. Az immár teljes zarándokcsapat közösen sétált át a székesegyházba, ahol Fülöp érsek atya tartott alkonyati istentiszteletet, aki az este további részében is velünk maradt, és el látott bennünket „Ielki útavalóval”. Számomra Fülöp atya gondolatai közül a legemlékezetesebb a következő marad: „*Mindegy, mi történik, vagy hogy milyen helyzetbe kerülünk a római zarándoklat vagy akár egész életünk során, a legfontosabb az, hogy mindig mi húzzuk a rövidebbet.*” A késő esti órákban lezajlottak a különböző ismerkedős játékok, és Miklós atya „kihirdette” a csoportbeosztást.

Az utazás nagyszerű hangulatban telt (nem utolsósorban még pár imaórára is maradt időnk). A késő délutáni órákban érkeztünk aznapi szálláshelyünkre, Udinébe, ahol már nyíregyházi zarándoktestvéreink vártak ránk. Szent Liturgián vettünk részt, majd sportolással, rengeteg pizzával és imádsággal zártuk a napot.

Hétfőn reggel mindenki azzal a tudattal ébredt, hogy ma végre megérkezünk az Örök Városba, ám előbb – mindenki örömeire –, hogy a hosszú út porát lemossuk magunkról, a beneventói tengerpartra tettünk egy kis kitérőt. Szállás elfoglalása, finom, meleg vacsora, esti ima, programismertetés és alvás zárta a napot.

ELSŐ NAP reggel korán keltünk, hogy minél hamarabb a város szívébe, a Vatikánba jusunk. Terveztük, hogy megnézzük a Szent

Péter-bazilikát, ám a hosszú sor közbeszólt, így Róma egy kevésbé ismert, de annál szebb kilátópontjára kapaszkodtunk fel. Innen lehetőségünk nyílt megszemlélni az Angyalvárat, az egységes Olaszország emlékművét és a megszámlálhatatlan mennyiségű templomtornyot. Miklós atya szerint több mint ezer templom lehet az Örök Városban. Visszatértünk a Szent Péter térre, hogy onnan majd kiki a saját érdeklődésének megfelelően, kisebb csoportokba verődve bejárja a környéket. Ehelyett mindenki „cséndzselni” ment, kendőt, illetve a karkötőn található gombszemeket venni/cserélni, amelyeken különböző zászlók, logók találhatóak.

Miklós atyáék meghívták a csoportot egy közös fagyizásra, majd következett a nap második legérdekesebb eseménye, a Vatikáni Múzeum megtekintése. Sajnos kevés idő állt rendelkezésünkre, meg eleve rengetegen voltunk, így igazából végigrohantunk rajta, de még így is megfogott minket az ősi egyiptomi szarkofágok látványa a sok-sok hieroglifával és a falikárpitok látványa. Hosszas bolyongás után érkeztünk meg a híres Sixtus-kápolnához. Itt aztán még erőteljesebb volt a birkaeffektus, egy pillanat nem sok, annyi időre sem tudtunk megállni, mert vagy hátulról löktek meg, vagy a biztonsági örök nőgattak, hogy gyerünk, nincs megállás.

A nap legérdekesebb eseménye a „találkozás” volt Ferenc pápával. Ez annyit jelent, hogy Ferenc pápa a számára kijelölt útvonalon kétszer is elhaladt, s a pápamobilról integetett. Néhány másodperc volt, mégis minden gondot

elfeledtetett velünk. Nem számított már, hogy milyen korán keltünk, mennyit várokoztunk, ácsorogtunk a tűző napon.

MÁSODIK NAPUNK volt a legmozgalmasabb egész héten. A Szent Péter tere mentünk, hogy megtekintsük az azonos nevű bazilikát. Az olaszok tartanak a terrorveszélytől, ezért minden sarkon, metrőaluljáróban fegyveres öregek vigyázzák a rendet, és a nagy látványosságokat is csak átvilágítás után lehet megtekinteni. A bazilika – alig találók szavakat – gyönyörű és magával ragadó! Sajnálom, hogy felújítása miatt a Pietàt nem tudtuk megtekinteni, de nem is ez volt a lényeg, hanem hogy ott lehetünk és imádkozhattunk. Utunk innen egyenesen a falakon kívüli Szent Pál-bazilikához vezetett. S hogy miért falakon kívüli a neve? Az ókori Rómában érthető okokból a kivégzéseket a falakon kívül végezték, a bazilikát pedig Szent Pál apostol kivégzésének helyén építették. Ez a templom arról nevezetes, hogy az összes valaha élt pápa arcképe meg van festve benne. Ehhez kapcsolódik egy hiedelem: ha elfognak a pápai arcképek számára fenntartott helyek, eljön a világ vége. A templomnak egyébként gyönyörű kertje van, Szent Pál apostol szobrával.

A következő állomás a Colosseum volt. Felémelő érzés látni azt a helyet, ahol valaha (2000 éve) a császárok és a nép szórakoztak; ugyanakkor megrendítő is, hiszen nagyon sok keresztény vértanú vesztette itt életét. Ezután elhaladtunk a Viktor Emánuel-emlékmű előtt – mely az olasz egység létrejöttét reprezentálja –, s mentünk tovább a nap fénypontjához, a magyar misére a Szent Ignác-templomba. Ha van megnyugtató, boldog érzés, akkor ez az volt. Látni, hogy nem vagy egyedül a hiteddel a nagyvilágban, hogy vannak mások is rajtad kívül, akik hasonlóan gondolkodnak, cselekednek. 1700 magyar ministráns, egy templom

– ebből csak jó dolog sülni ki. A mise szép volt, utána pedig örült jó hangulatot csaptunk a templom előtti téren. Mentek a rigmusok, énekek – fantasztikus volt. Következett volna a Pantheon, ha odaérünk időben. Ezek után a vacsora következett volna, ha odaérünk időben, de mivel a mise később ért véget, így késtünk. Sebjaj, egy német csoport volt előttünk, ha végeznek, mi következünk. Vártunk. Volt ott egy másik német csoport, így odamentünk hozzájuk, beszélgetni, fényképezkedni, majd egy újabb kellemetlen meglepetésben volt részünk: nem mi, hanem egy másik csoport ült le enni. Sebjaj, ami ezután következett, kárpótolt bennünket. Tamás atya vezetésével örült rohanás vette kezdetét: pizzériakeresés, „heringparty” a buszon és egy aranyos jelenet az állomáson. A szemközti peronon egy két-éves forma legényke pityergett. Unta magát. Néhányan közülünk elkezdtek utánozni, másolni a mozdulatait, hangjait. Egy idő után ez feltűnt a kisgyerekeknek, és elkezdett más hangokat is kiadni. Tőlünk ekkor kapcsolódott be mindenki. A kisgyermek a babakocsiban ülve hullámzó mozgást végzett, és mellé egy hosszán elnyújtott hangot adott ki. Ezt már kórusban utánoztuk, az egész állomás minket nézett, többen is videóztak, köztük a legényke szülei. Emelkedett hangulatban szálltunk vonatra. Érkezés a kempingbe, fürdés, vacsora, ima és alvás.

HARMADIK, UTOLSÓ RÓMAI NAPUNK reggelén tovább alhattunk, így a többség üdén és kipihenten ébredt. Reggeli, busz, vonat, metró, és hoppá – a Piazza del Popolón találtuk magunkat. Ez volt a nép tere, Szent Pál apostol is itt tanított, hiszen itt lehetett a legtöbb embert elérni, megszólítani. A következő úti cél közel volt, a Szent Atanáz-, bizánci rítusú katolikus templom, ahol magyar Szent Liturgián vettünk részt. Ábel atya tartotta, és nagyon érdekes történetet mondott el Onesimusról, a szökött

rabszolgáról. A Szent Liturgia után százötven magyar egy téren – már sejtettük, mi fog következni. Hát persze hogy rigmusok! Ezután megmásztuk a Spanyol lépcsőt, csináltunk egy csoportfotót is, megcsodáltuk a Trevi kutat, majd ebédelni mentünk egy egyetemi menzára. Én még menzán, de talán még étteremben sem kaptam ennyi kaját egyszerre, így innen csak nagy nehezen vonszoltuk magunkat a lateráni bazilikába. Megtekintettük a tizenkét apostol életnagyságúnál is nagyobb szobrát, majd mindenki a maga tempójában, térden csúszva mászta meg a Szent Lépcsőt, és közben minden egyes lépcsőfokon elmondott egy-egy imát/fohászt. Számomra ez volt a legnagyobb lelki élmény Rómában; mire végigértem, úgy éreztem magam, mint gyónás után: megtisztulva, tiszta lelkiismerettel, hatalmas motivációval. Bár az itt töltött sok idő miatt lekéstük a Santa Maria Maggiore meglátogatását, nekem így jobban tetszett: volt lehetőségünk lelkiekben is fejlődni.

A hazaút mindenkit szívfájdalommal töltött el, mert tudtuk, hogy ilyen remek csapattal és szervezőkkel, aligha jutunk el Rómába újra. Délután Bibionében álltunk meg, élvezni a Jóisten ajándékát, a tengert. Udine hazafelé is tökéletes szálláshelynek bizonyult. Augusztus 4-én érkeztünk haza. Köszönünk mindent a szervező atyáknak, érsek atyának, de főként a Jóistennek!

BUBRIK MIKLÓS

„Keress a békét, és járj a nyomában” (Zsolt 34,15b)

Találó jelmondat volt a ministránstalálkozóra. Szerencsére, bármerre jártunk Olaszország fővárosában – három itáláruson kívül, akik egy korty vízért egymást fojtogatták –, békétlenség nem volt.

Ábel püspök atyánk udinei szállásunkon a legfontosabb dolgokra világított rá prédikációjában, amelyek közül a leglényegesebb: **zarándokként megyünk Rómába, nem turistaként!**

Első római napunk volt az egész találkozó fénypontja. Több mint hatvanezer ministráns gyűlt össze a világ minden tájáról a Szent Péter téren, és együtt várta a Szentatyát, együtt imádkozott békességben. *Felülmúlhatatlan érzés, mikor annyi torok, annyi lélek együtt, egyszerre fohászodik, énekel, ugyanazt a hitet vallja, és egy helyen van.*

A maradék idő, amit kint töltöttünk, városnézéssel, egy magyar össznépi és egy görögkatolikus Szent Liturgiával telt. Többen megjegyeztük és megtapasztaltuk, hogy amilyen kis ország a miénk, olyan összetartó is. Közel 1700 magyar katolikus egy kis térre összezsúfolva egy emberként üvöltötte a „ria, ria, Hungáriát” – óriási hangulatot és boldogságot ad ez minden magyar szívnek.

De ez nem csak a római testvérekkel közös imádságunkra vonatkozik. A főegyházmege ministránsai – köztük én is – az ország legtávolabbi pontjaiból érkeztek, gondolok itt Kőszegre, Dunaújvárosra vagy Budapestre. Mi hatvanan, összesen görögkatolikusok pedig százötvenen jártunk Isten és a béke útján Rómában.

Köszönöm minden ott és azóta megismert barátomnak az utat. Ábel atyának a beszédeket és a liturgiákat, Verdes Miklós atyának pedig a lehetőséget, hogy zarándokok lehettünk. Mióta hazajöttünk, lezajlott az ifjúsági gyalogos zarándoklat is. Ez a két esemény nagyban hozzá tett ahhoz, hogy kívül-belül új ember legyek, új értékrenddel.

LÁDI BÁLINT

Élménydús,
lelkiekben gazdagító
zarándoklat Rómában

Olyan, mintha tegnap értem volna haza, annyira friss és maradandó élmény a római ministránszarándoklat. Indulás előtt a Búza téri püspöki székesegyház parkolójában Atanáz püspök úti áldást adott a zarándokolni induló ministránsoknak, kispapoknak, papoknak. Az áldás után elindultunk, és kaptunk pólókat, füzeteket, imaórák könyveket, karkötőket, sálakat.

Az első megállónk a siófoki strand volt, ahol egy gyors fürdés is belefért, hogy felfrissüljünk. Az első szállásunk Nagykanizsán volt, innen folytattuk utunkat, hiszen – ahogy a szólás is tartja – minden út Rómába vezet. Útközben elimádkoztuk az imaórákat, mert zarándokolni lelkileg felkészülten érdemes; és figyeltük a tájat, hiszen az olasz vidék gyönyörű. A késő esti órákban érkezünk meg Tivoli Termébe, a szállásunkra. Nagyon szép, tiszta hely.

Reggel egy gyalogos zarándoklattal kezdtük a napot a vasúti megállóig, ahol csoportokba osztottak bennünket. Én Fedor Péter atyához kerültem, aki nagyon vicces, igazi „jó fej” pap. Megnéztük a Vatikáni Múzeumot, benne a Sixtus-kápolnát, és a bazilikát. Egy gyorsétteremben ebédeltünk, majd elfoglaltuk helyünket a Szent Péter téren, ahol a hét fénypontját, a pápával való találkozást vártuk. Sajnos a csapatunk nyolcfelé szakadt, de annál nagyobb lelkesedéssel vártuk Ferenc pápát, Szent Péter utódját. A találkozás nagyon felemelő érzés volt, hiszen ezt nem mindennap lehet átélni. Este senkit nem kellett altatni...

Szerdán a város főbb nevezetességeit néztük meg: a Colosseumot, a négy főtemplomot, Mózes szobrát, a Spanyol lépcsőt, a Piazza

Navonát és a Pantheon, ahol találkoztunk a Nyíregyházi Egyházmegye ministránsaival és Ábel püspökkel. A fantasztikus városnézés után kezdődött az összmagyar szentmise, ahol 1700 magyar ministráns vett részt. Ternyák Csaba egri érsek atya szavai nagyon megfogtak: *„Ha már valaki gondolkodott a papságon, és minimum háromszor már az eszébe jutott, az imádkozzon, hogy a Jóisten küldjön egy jelet, hogy tényleg szeretné-e, hogy a papi hivatást válassza.”* Igen, én már gondolkodtam és imádkoztam is. A jelet várom, de „Isten útjai kifürkészhetetlenek”. Csütörtökön strandoltunk a tengerben, ahol egy kis mókázás és éneklés volt, hiszen a magyarok mindenhol megmutatják, hogy ők honnan jöttek. Mi, a Miskolci Egyházmegye ministránsai a metrómegállóban, a tengerben és az úton is énekeltek a ria, ria, Hungáriát. Csütörtökön volt még egy magyar görögkatolikus Szent Liturgia Ábel püspök atya vezetésével. Pénteken összeköltünk, és mentünk a következő helyszínre, Assisibe, ami egyben az utolsó olasz város volt zarándoklatunkon. Itt megnéztük a Szent Ferenc-templomot, ami után még egy kis strandolás is belefért az időnkbe.

Sajnos elérkezett a nap: szombaton útnak indultunk, hogy hazatérjünk, és mindenki lelkileg feltöltődve tudja végezni a szolgálatot a saját egyházközségében. A szombat esti érkezésünkből vasárnap reggel lett, de minket ez nem zavart, legalább addig is együtt tudtunk lenni.

Lelkileg feltöltődve, élményekben gazdagon ért véget ez a hét. Szeretném megköszönni az utat Atanáz püspök atyának, a Mályi Görögkatolikus Szervezőlelkésznek, az egyházmegye dolgozóinak, azoknak, akik segítették és támogatták utunkat. A főtiszteendő atyáknak, kispapoknak és Béres Gábor atyának – aki az utunkat megszervezte, és mindent megtett azért, hogy ez az egy hét mindenki számára felejthetetlen legyen.

KARDOS ANNA

Kösziklára építs!

GÖRÖGTŰZ TÁBOR HAJDÚDOROGON

CSAKNEM KÉT ÉVTIZEDE MINDEN ÉVBEN „LOBOG” A GÖRÖGTŰZ HAJDÚDOROGON, IDÉN AZ APOSTOLFEJEDELMEK BÖJTJÉNEK UTOLSÓ NAPJAIBAN ZAJLOTT: JÚNIUS 25-ÉN KEZDŐDÖTT, S PÉTER ÉS PÁL FŐAPOSTOLOK ÜNNEPÉN FEJEZŐDÖTT BE, JÚNIUS 29-ÉN.

A tábor lelkeségi mottóját („Kösziklára építs!”) a karszalagjukon olvashatták és nap mint nap hallhatták a gyermekek. Az apostolokra épült Egyház tematikája egyszerre jelenti „az életünk Krisztusra épített biztonságát, ennek a biztonságnak és hitbeli bizonyosságnak a péteri sziklán megvalósuló egyháziasságát, s tükrözi a kettő egységét is” – mondta a főszervező, dr. Obbágy László atya, aki már tizennyolc éve minden nyáron biztosítja az igényes táborozás lehetőségét a 10–14 éves korosztály számára.

Péter és Pál apostol életéről, egyéniségéről és szerepéről sok mindent megtudtak a hittantábor résztvevői a Hajdúdorogon töltött öt nap alatt, mégis két mondatot, két vallomást próbáltak a szervezők a diákok szívébe vésni. Péter szavait: „Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged”, és Pál galatáknak írt leveléből származó mondatát: „Élek, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem.”

A több mint száz táborlakó első este nemcsak egymással, hanem a két apostollal is ismerkedett, hiszen az esti paraklison Fülöp metropolita az ő életükről beszélt prédikációjában.

A kiscsoportos beszélgetésekben és a játékos feladatokban kedden Péteré, szerdán Pálé volt a főszerep, csütörtökön az apostolokra épült Egyházzól volt szó, pénteken pedig az Egyházban betöltött személyes szerepünk megtapasztalásaként a gyermekek – intuitív módon – egy feladat teljesítése során önmagukból építettek templomot.

Mivel az egész ország területéről és mindhárom egyházmegyéből fogadtak itt gyermekeket, a metropolitán kívül tiszteletét tette Ábel püspök is, aki a gyermekek nyelvén beszélt arról, hogy a Szentírás az Egyház ölen keletkezett, és ebben nagy szerepe van Péter és Pál apostoloknak.

A tábornak – már a kezdetektől, és idén is – a hajdúdorogi görögkatolikus iskola biztosított helyet. Javarészt itt zajlottak a programok, melyeknek lebonyolításában kispapok, önkéntes segítők, civil teológusok és gyakorló katekéták vettek részt. Lássuk a részletes programot!

Hétfőn délután érkeztek a gyerekek, akiket jól felkészült csoportvezetők fogadtak. A szállás elfoglalása után, a kiscsoportos beszélgetések során megismerkedtek egymással a gyerekek és segítők. Csapatépítő játékokat játszottunk, minden csapat nevet választott magának, valamint csapat- és csatakiáltások is születtek. A kézműves kuckónak induló, de „kézműves teleppé” fejlődő program már első nap elindult. A karkötőfonást, a csillámtetkőt és az ékszerdobozfestést szinte mindenki kipróbálta, de a legnépszerűbb a slime-készítés volt.

Kedden mindenki részt vett csapatával a műveltségi-ügyességi vetélkedőn, ahol meg tudta mutatni az erősségét: bibliai-liturgikus, matematikai, zenei és ügyességi játékok várták a versenyzőket. A kreativitásra a pufiszobrászkodás adott lehetőséget, a nap zárásaként pedig strandoltunk Hajdúdorogon. Az esti tánctanulásban – és még sok mindenben – segítségünkre volt Grunda Dávid atya és felesége.

Szerdán Nyíregyházán a rossz idő ellenére eljutottunk a sóstói állatkertbe, délután pedig az élményfürdőbe.

Különleges sporttal indult a csütörtöki sportnapunk: buborékfocival. Azok számára, akik nem ismerik, a buborékfocit leginkább egy focimeccshez hasonlítanám, de itt a játékosok emberméretű „szőlőszemekben” próbálják megszerezni a labdát. Ezenkívül sorverseny, pingpong, foci, tollas- és kosárlabdajátékokkal mérhették össze tudásukat a gyermekek. S aki még nem szerepelt, az esti ki mit tud?-on megmutathatta, hogy mit is tud. A csapat indulóját mindenképp.

A péntek különlegessége a szelfibox volt, de az eredményhirdetés és a búcsú előtt még felelevenítettük az első nap készített gondolatfüzér szavait: az elvárásokat és felajánlásokat, melyek egész héten a kápolnában függtek. Táborunk jelmondatát megvalósítva és magunkévá téve, mi így igyekeztünk – és igyekszünk majd saját egyházközségünkben is – Egyházunk igazi köszikláivá válni.

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Tehetség és szolgálat

Polyák Zsófia festő-restaurátorral beszélgettünk

Mindig nagy örömmel tölt el, amikor megcsodálhatok egy-egy művészi alkotást. Egy mű több annál, mint szépség vagy csodálat. Ott van mögötte az alkotó ember. Mindenkinek más és más nyújt mély élményt. Szüleim hálószobája falán lóg egy máriapócsi kegyképmásolat. Lenyűgöző. Kíváncsi voltam arra a képíróra, akinek a lelki békét köszönhetem mindannyiszor, ahányszor rátéved tekintetem a Szűzanya arcára. Ismerjék meg Polyák Zsófia görögkatolikus festő-restaurátort!

Ebben az évben végeztél festő-restaurátor szakon a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. Hogyan fogalmazódott meg benned, hogy erre a szakra add be a jelentkezésed?

A képzőművészet már kisiskoláskorom óta jelen volt az életemben. Hatással volt rám, azonban sokáig nem tudtam elképzelni, hogy felnőttként ezzel foglalkozom majd. Szerettem volna képzőművészeti képzést nyújtó középiskolába jelentkezni, azonban egy magas elvárásokat támasztó gimnáziumot jelöltem meg elsőként, ahová fel is vettek. Utólag már nem bánom, hogy oda jelentkeztem, hiszen alapos elméleti képzésben volt részem, és a vallásos, jezsuita nevelés is jó irányba terelt. A hitem egyre erősödött, aminek alapja az is, hogy édesapám görögkatolikus pap.

Sokáig gondolkodtam azon, hogy milyen irányba induljak el, ha kikerülök a gimnáziumból, ahol a matek, fizika és kémia tantárgyakból jeleskednem a rajz mellett. Végül a villamosmérnöki és a festőrestaurátor-művész szak között hezitáltam, hiszen a restaurátorképzésben is hasznát vehetném a reális tudásomnak. Az ikonfestés hatására döntöttem úgy, hogy nem a mérnöki irányvonalat fogom követni, hanem megpróbálom a Képzőművészeti Egyetemre jelentkezni. Másfél évem volt arra, hogy felkészüljek a felvételire.

A művészettörténet oktatása a gimnáziumi keretek között az alacsony óraszámmal párosítva háttérbe szorult a többi tantárggyal szem-

ben, ezért elhatároztam, hogy rajzból fogok érettségizni, hiszen tudtam, hogy az egyetemi felvételi harmadik fordulóján szükségem lesz erre az elméleti tudásra. 2013 nyarán felvételiztem, és meg voltam győződve róla, hogy nagyon csekély esélyem van bejutni az egyetemre. Már elterveztem, hogy mi mindent fogok csinálni abban az évben, ha nem vesznek fel. Legnagyobb meglepetésemre túljutottam az első és a második fordulón, majd jött az értesítés, hogy felvettek.

A Magyar Nemzeti Múzeumban állították ki diplomamunkádat. Meséjl róla!

Pacsika Lillával közösen dolgoztunk az előző tanévben a diplomamunkánkon, amely az abaújszolnoki görögkatolikus templomból származó, hordozható, baldachinos, két oldalán festett körmeneti ikon, egyik oldalán az Útmutató Istenszülő-, másik oldalán keresztrefeszítés ábrázolással. Készítése a 18. század második felére tehető, alkotója ismeretlen.

Tanulmányaim harmadik évében felmerült annak a lehetősége, hogy a körmeneti ikon lesz a diplomamunkám, így ennek kutatásából szerettem volna írni a szakdolgozatomat, ami a körmeneti ikon történetének megismeréséről, valamint felépítésének vizsgálatáról szól. Terdik Szilveszter művészettörténész javaslatára művészettörténeti analógiákat kerestem egy tanulmányi út keretein belül a felvidéki görögkatolikus fatemplomokban, és rátaláltam a rózsadombi templom ikonosztáziójára

és oltárképére, amelyek olyannyira hasonlítanak festőileg a körmeneti ikonokhoz, hogy a műtárgyak egy mester munkái lehetnek. Nemcsak a rózsadombi templomban lévő analógiák, hanem a fatemplom is egyezőséget mutat az egykori abaújszolnokival. Forrásokból tudjuk, hogy az 1700-as évek elején Abaújszolnokra a Felvidékről betelepített ruszinok, amint tudtak, templomot építettek maguknak.

Az abaújszolnoki oltárképet is vizsgáltam a hasonló vörös márványfestése és aranyozása miatt. Ezt a Magyar Nemzeti Múzeumban szerveződő 2020-as görögkatolikus kiállításig restaurálni fogják, így a kiértékelt mintáim a restaurátorok segítségére lehetnek.

Ikonokat is festesz. Mit jelent számodra? Hogyan jut el valaki oda, hogy ikont fessen?

Görögkatolikus papcsaládban felnöve közel áll hozzám a hagyományaink ápolása, az ikonok értelmezése, tisztelete, valamint festő-restaurátorként a művészet és a technikák ismerete, azok tanulmányozása. Tizenegyedikes koromban elhatároztam, hogy ikont fogok festeni egy görögkatolikus rajzpályázatra. A célom megvalósításában a szomszéd városban élő ikonfestő atya volt segítségemre. Eleinte csak az ecseteit mostam, alapoztam a fatábláit, és figyeltem, ahogyan fest. Majd elkészítettem az első ikonom, és különdíjat kaptam a pályázaton. Ezt követően egyre több ikonmegrendeléssel kerestek meg, és a folyamatos munkának köszönhetően sokat fejlődtem. Nagyon felemelő érzés szentképeket festeni, és hálás vagyok azért a tehetségért, amelyet Istentől kaptam ehhez.

A festéstechnikai alapokat – mint a fatábla szakszerű alapozása, a bonyolult aranyozási folyamatok és a tojástempera-festék előkészítése – ugyan elsajátíthattam a restaurátorképzés keretein belül, de a kanonizált ikonformákat, az évszázadok folyamán átörökölt színhasználatot, az ábrázolás bonyolult geometriai struktúrájának átültetését csak Dimitrisz Sziregelasz görög származású ortodox ikonfestő művésztől leshettem el, akinek a tanfolyamán több alkalommal is részt vettem.

Idén nyáron ikonfestő táborot vezettél. Milyen élményekben volt részed?

A tábor számomra is hatalmas élmény volt, hiszen rengeteg ikon formálódott meg közvetve általam. Felemelő volt látni az ikonszentelésen, hogy milyen komoly munkát végeztünk együtt. A tábor a közös munkáról és tanulásról szólt. Türelmet igényelt és elmélyülést, amit nagyban segítettek a reggeli Szent Liturgiák és az atyák előadásai. Csütörtökön Polyák Imre atya elének tárta az ikonok filozofikus értelmezésének mélységeit. Július utolsó hetében 28-an vettek részt a hétfőtől vasárnapig tartó foglalkozáson. A színes társaságban minden korosztály jelen volt, nemcsak görög-, hanem római katolikusok is. Innen is látszik, hogy

milyen nagy az ikonfestészet vagy – ahogy Ábel püspök atya szerdai előadásán elhangzott – az ikonírás iránti érdeklődés. Hálás köszönettel tartozom Tóth Elek atyának, aki lehetővé tette a tábor megszervezését, vasárnap ünnepélyes keretek között megszentelte az ikonokat, a prédikációjában pedig kitért az ikonok történetére és értelmezésére; valamint Vereb Csabáné Juditnak, aki lebonyolította a szervezést, beszerelte a szükséges anyagokat, és elkészítette az alapozott fatáblákat.

Jövőre ugyanez (július utolsó hete), ugyanitt, a nyíracádi közösségi házban megrendezésre kerülő ikonfestő táborba várjuk a lelkes, fiatal, 15–29 éves jelentkezőket.

Mik a terveid?

A következő tanévben elvégzem a képzőművész tanár szakot, de valószínűleg főként festményrestaurálással és ikonfestéssel szeretnék foglalkozni. Továbbá a terveim közt szerepel ikonfestő kurzusok tartása Budapesten és nyaranta különböző településeken.

Papcsaládból származol. Mit jelent számodra a család, a nagy család?

Ha nem származnék papcsaládból, nem hiszem, hogy megtaláltam volna a hivatásomat. Ezért főleg édesanyámnak vagyok hálás, aki a szomszéd városban lévő ikonfestőhöz, dr. Janka Gábor atyához terelt engem. Édesapám kirándulásokat szervezett Felvidékre, ahol régi görögkatolikus fatemplomokba nyerhettem betekintést, Moldvába, ahol az ortodox templomok sötét falfestményei annyira megtetszettek, hogy azóta az az egyik álmom, hogy kifesthessek egyet.

Nagy családban élni azt is jelenti, hogy sosem vagy egyedül, mindig számíthatsz valakire, aki meghallgat és megért téged.

„Gyere, találkozol egy szent emberrel!”

NÓRIKA NÉNI

1927-BEN SZÜLETTEM UNGVÁRON, PAPI CSALÁDBAN. ÉDESAPÁMAT FRISS DIPLOMÁVAL A HÓNA ALATT SOROZTÁK BE 1914-BEN, NÉHÁNY HÉT MÚLVA OROSZ HADIFOGSÁGBA KERÜLT. A BERLINI MŰVÉSZISKOLA HELYETT MARHAVAGONBAN SZÁLLÍTOTTÁK SZIBÉRIÁBA.

Szeretném, ha mindenki megértené, hogy nincs ok a depresszióra! Nincs olyan pokoli helyzet, amiből az Isten nem emeli föl az embert! Édesapám soha, egyetlen szóval sem mesélt a fogságáról. Azt mondta, ez az élet sötét oldala, melyet szintén meg kellett ismerni. Kis híján négy évet raboskodott ott, s csak az oroszországi vörös forradalomnak köszönheti, hogy kiszabadult. Hazatérve rajztanár lett Ungváron, ahol 1920-ban megnősült. Édesanyámnak is nagyon nehéz élete volt, négyévesen vesztette el édesanyját. Őt sem hallottam panaszkodni egész életemben, ahogy a nagymamát sem. Ma meg mindenki panaszkodik, divat lett panaszkodni, közönyösnek és nemtörődömnek lenni. Nagyon sokat változott ám a világ azóta.

Egészen érdekes és megrázó beszélgetésben volt részem tavaly ilyenkor a nyíregyházi kórház belgyógyászati osztályán. Kaptam egy fülest, miszerint az ott betegeskedő Erfán Nórika néni kész, élő történelemlékönyv. Már a beszélgetésünk elején kiderült: csöppet sem volt túlzás az állítás. Nórika néni ugyanis személyesen és jól ismerte Romzsa Tódor püspököt, találkozott Boldog Gojdics Pál püspökkel, édesapja festette a máriapócsi bazilika freskóit, és személyesen élte át Kárpátalja szovjet megszállását, a Romzsa püspök körül kialakult fojtogató politikai helyzetet s a kárpátaljai görögkatolikus egyház üldözését és betiltását. Nórika néni sajnos nem élhette meg e sorok megjelenését, fél évvel a beszélgetés után elhunyt. Örök érvényű, bölcs gondolatai egy értékközpontú világrendről azonban a síron túlról is belénk hasítanak.

Az Erfán név ismerősen csenghet többeknek is. Nórika néni egyik fia neves ungvári festő, a másik a nyíregyházi Jósa András Oktatókórház onkoradiológiai osztályának megalapítója és osztályvezető főorvosa, lánya pedig zenetanár. Édesapja Boksay József festőművész – a kárpátaljai festőiskola alapítója – a Munkácsi Egyházmegye hivatalos festője volt, ő festette az ungvári székesegyház mennyezetét és a máriapócsi bazilika falfestményeit.

1920-ban Kárpátalját Csehszlovákiához csatolták, ami irtózatot okozott nemcsak a politikában, hanem az emberekben is. Ennek ellenére éltük az életünket, édesapám továbbra is kapta az egyházi megrendeléseket, édesanyám a magyaron kívül más nyelvet nem beszélt, és nem is volt rászorulva. Ma bezzeg nem is ember, aki nem beszél ukránul Kárpátalján...

Ismeretlen volt akkor a nemzetiségi elkülönülés. Nem számított, hogy valaki magyar, cseh, zsidó, ukrán, német vagy cigány. Béke volt. Szinte észre sem vettem, hogy elsősorúskor egy cigány kislány volt a párom. Mindez akkor olyan természetes volt, mint egy falat kenyér. Senkinek nem volt a másik nemzetiséggel problémája. Elképzelhető ez ma? Nehezen.

Egy családnak volt nyolc-tíz gyereke, és mégis meg tudtak élni. Aki jól tanult, ösztöndíjat kapott, így bármilyen iskolát el tudott végezni, nem volt szükség a szülők pénzére, hogy lefizessék a tanárokat, hivatalnokokat, mint ma. A család, a rokonok, az erkölcs, a tartás mind értékek voltak akkor, nem is ment el a pénztől az emberek esze, mint ma. Édesapám szigorú volt velünk, amiért nagyon hálás vagyok neki, mint ahogy azért is, hogy nem kényeztetett el bennünket. Ezzel szemben ma agyonkényeztetik a szülőket a gyerekeket, a Barbie babától az édességen át a csillagos égit.

Édesapám miatt az életünk szerves része volt a művészet. Művész volt, de nem a mai értelemben. Ma egy művész attól művész, ha különc, szórja a pénzt, megbotránkoztat másokat, mert ő „sztár”. És vannak sztárügvedek, sztárorvosok, mindenféle sztárok. No ez nem létezett akkoriban nálunk. Meg is mondta nekünk, hogyha összecsapjuk a munkánkat, nem tanulunk

rendesen, akkor nem lesz belőlünk értelmes, becsületes ember. Mert mindenkinek van lehetősége felvillanni, de a sikerhez nagyon sok türelem és kitartás kell.

Rengeteg politikai csoport, párt alakult azokban az években, közösségi alkalmakkor mindenki előadta a saját nézeteit, megvitatták azokat, néha vitakoztak is, de ezzel be volt fejezve a politika, maradt a barátság. Nyoma sem volt a ma látható vagdalkozásnak, ellenségeskedésnek. Sohasem kérdőjelezte meg senki a másik magyarságát Kárpátalján. Azon a Kárpátalján, melyet Európa Svájcának is neveztek szépsége miatt. Édesapám rendszeresen járt ki a természetbe festeni. Hívták jó pénzért Amerikába nemegyszer, de ilyenkor csak azt mondta: „Én ezt a tájat nem csomagolhatom be és vihetem magammal Texasba...”

Ungvár Kárpátalja fővárosa volt. Gyönyörűen fejlődött a város, virágoztak az egyházak, épültek a templomok, tele volt a szeminárium. Aki magyarul akart tanulni, az magyar iskolába járt, aki ruszinul, az ruszinba, nem volt ebből semmi probléma. Voltak magyar körök, magyar színház, magyar programok, s noha a magyar zászló csak a szobánkban lógott a falról, ezen kívül én gyermekként semmi rosszat nem észleltem a csehszlovák évek alatt.

Azt az eufóriát viszont nem lehet leírni, amit akkor éreztünk, amikor az első bécsi döntés (1938. november 3.) értelmében Kárpátalját visszacsatolták Magyarországhoz. A cseh katonáknak hat napja volt a teljes kivonulásra, de semmilyen atrocitás nem történt, senki nem bántotta őket. *Más világ volt az, nagyon más világ...*

Két boldog évtized után kitört a második világháború, ami megfertőzte az emberek gondolkodását, bizalmatlanság, félelem, zárkózottság uralkodott el rajtuk, rengetegen elmenekültek. Édesapám mindig ügyelt arra, hogy mindenkivel egyenlően és tisztességgel bánjunk, rossz szót másoktól és politizálást nem engedett meg otthon, a zsidótörvények bevezetésekor letette az ecsetet, és azt mondta, így nem tud alkotni. Hála Istennek, minket nem ért atrocitás a háború alatt, de nagyon nehéz volt látni a deportálásokat, a menekülőket, és hallgatni a híreket.

Annyi templom, kápolna, szerzetes volt akkoriban abban a városban, hogy azt elmondani sem lehet. Rettenően elszomorító, hogy ma már csak két-három bazilita nővér van az országban. Baziliták óvodájába jártam. Gyerekként szülemmel a görögkatolikus

templomba jártunk, édesanyám csak akkor járt római katolikus szentmisére, mikor mi már nagyobbak voltunk. A hit, a vallásosság olyan természetesen járta át az életünket – a cselédlánytól a miniszterig –, hogy azóta sem láttam olyat. Nem erőltetett volt ez a hit, hanem belülről fakadó. Rettenetesen nagyot fordult a világ azóta. Az emberek saját maguk döntik el, mi bűn és mi nem, mit tartanak meg a tízparancsolatból, és mit nem. Hát hogy lehet így élni? Pont ez a hozzáállás és erkölcsi rugalmasság ad teret az istentelenségnek, a sektáknak és az iszlámnak is. A sátán pedig hátradólva dörzsöli a tenyerét.

Romzsa Tódort még spirituális korában ismertem meg. (1939-től volt a szeminárium lelki vezetője.) Délutánonként lejárt a vár alatt lévő tanári lakásokhoz, és minden ott lakót meglátogatott, a gyerekekhez egyenként is szólt. „Jön a Romzsa bácsi, megint lesz egy jó délutánunk” – mondtuk, mikor megláttuk, hogy közeledik.

Egyik ilyen alkalommal szőlőt csipegetve tanultam a latin leckét az udvarunkon (az igazat megvallva több szőlőt ettem meg, mint amennyi latin szót megtanultam), amikor a házunkból kilépett, és odajött hozzám. Kivette a kezemből a füzetet, és elkezdte kérdezgetni a szavakat. Alig tudtam valamit, s nem tudtam mást csinálni: zavaromban elnevettem magamat. Összecsukta a füzetet, szigorúan rám nézett, és ennyit mondott: „*A diáknak az első kötelessége a tanulás. Ez alól nem lehet kibújni – sem nevetéssel, sem lógással.*” Majd elsüllyedtem szégyenemben...

Mindig tudta, hogy mit kell mondani, s mindezt olyan komolysággal tette, hogy kilencvenévesen is magam előtt látom az arcát, hallom a hangját. Nagyon érdekes hangja volt, millió ember közül is fölismerném. Nem volt kellemesen dallamos, nem is volt mély. Természetes volt, nem játszott a szavakkal, még csak nem is volt szónoktípus, de nagyon egyenes volt, és amit mondott, mindig belülről jött. Bámulatos kapcsolata volt az emberekkel. Mindegy volt neki, hogy egy tizenkét éves fruskához vagy a hatvanéves apámhoz szólt, mindenkivel a legtermészetesebb stílusban beszélt, semmi mesterkéltetés nem volt benne. Rettenő intelligens volt, beszélt angolul, franciául, olaszul, oroszul és ruszinul is. Gyakran kértük, hogy produkálja magát idegen nyelven, és ez nagyon tetszett nekünk. Mert a komolysága mellett jó humorérzéke is volt. Egyszer ezt mondta nekem: „*Csóríka* (Nórika helyett ez volt a becenevem), *régen nem látom a templomban.*” „Hogyhogy nem lát, tisztelendő úr? Minden reggel ott ülök a Szent Liturgián!” – „*En olyankor az oltár szolgáltató vagyok, nem azt nézem, ki van a templomban*” – mondta. Még ma is jót nevetek ezen.

Romzsa Tódort hetekkel a megszállás előtt szentelte püspökké Dudás püspök Ungváron. Ezután is megmaradt ugyanannak a természetes, közvetlen embernek, aki azelőtt volt. Tudta, hogy mire vállalkozott, tudta, hogy a gonosszal veszi föl a harcot – egy korábbi római növendéktársát akkor már megölték –, de nem ijedt meg tőle. Olyan nyugalom és komolyság volt a szemében mindig, amelyet azóta sem láttam. Volt egy nagyon szép szokása: mindennap, a kispapokkal való foglalkozás után végiglátogatott annyi görögkatolikus családot Ungváron, amennyit csak ideje engedett. Amikor a bombázások alatt vidékre menekültünk, még ott is meglátogatott bennünket. Már akkor nagyon komolyan figyelmeztetett bennünket, hogy itt nem lesz mese, vagy fejet hajtunk, és nem lesz bajunk; vagy kitartunk hitünk mellett, és meg is halhatunk. Középut nincs. Hihetetlen elszántság és nyugalom sugárzott belőle, és az ijesztő jövő előrevetítése mellett nagyon sok szeretetet és bölcsességet adott nekünk minden alkalommal.

Más világ volt az,
nagyon más világ...

A szovjet megszállás a legsötétebb korszak volt, amit megéltem. 1944 októberében szállták meg Kárpátalját a szovjetek, ezt megelőzően hevesen bombázták Ungvárt. Már akkor tudtuk, hogy ennek nem lesz jó vége. Nem akartuk elhinni, hogy ilyen lehetséges. Azt a nyomást, amit első perctől kezdve gyakoroltak a görögkatolikus egyházra és a magyarokra, legrosszabb rémálmainkban sem képzeltük. Betiltották az iskolai hitoktatást, feloszlatták az ifjúsági egyesületeket, sok templomot bezártak vagy a pravoszlávoknak adták, és rengeteg görögkatolikus papot bebörtönöztek. Romzsa püspök élesen tiltakozott a kolostorok és templomok elkobzása ellen, és határozottan megtagadta a pravoszláv hitre való áttérést.

1947. október 26-án templomot szentelt Lókán. A falubeliek könyörögtek neki, hogy ne induljon el, mert feltűnően nagy volt az országúton a mozgolódás, egy idegen terepjárót is láttak a környéken. Beleegyezett, de másnap reggel útnak indultak.

Jónak nem látszani, hanem lenni kell!

Lovas kocsijukba belerohantak a terepjáróval, majd minden utast vasdorongokkal félholtra vertek. A kocsis a helyszínen meghalt, a többiek életét egy arra járó postakocsi mentette meg, a gyilkosok ugyanis elmenekültek. A munkácsi kórházba szállították őket. A Romzsa püspökkel utazó és sokkal súlyosabb sérüléseket szenvedett Bacsinszky Dani atya (azt hitték, ő a püspök) felesége a szomszédunk, Ivancsó Elek atya lánya volt, így igen gyorsan eljutott hozzánk a hír. Nem lehet leírni a döbbenetet, amit akkor éreztünk. Egész Ungvár és a környék értük imádkozott. Közben a püspök lassan lábadozott (három foga maradt, úgy szétverték az arcát), három műtét után úgy nézett ki, hamarosan el is hagyhatja a kórházat. Ekkor azonban a rá vigyázó Teofília nővért mondvacsinált okkal elhívták mellőle, a mellette fekvő, félig eszméletlen Dani atya pedig látta, ahogy egy beépített ügynök megmérgezte. (Mind Teofília nővér, mind Dani atya a lágerben „bűnhődött” ezért.) A püspök atya halálhíre azonnal eljutott hozzánk. Úgy éreztük, életünk legnehezebb napjai következnek. Rémhírek mindig is keringtek a szovjetek módszereiről, de nem tudtuk elképzelni, hogy ez a püspökünkkel is megtörténhet.

A halálhíre megtelt az ungvári székesegyház, várták a vértanú püspök hazaszállítását, de a hatóság – látva a megrendült tömeget – halogatta azt, s hazaküldték az embereket. Az éj leple alatt hozták vissza a koporsót, de az úton állomásozó postamesterek sorra telefonáltak Ungvárra és adták tovább a hírt, így mikor az megérkezett a székesegyházba, óriási tömeg fogadta. Magam is ott voltam. A kimondhatatlan döbbenet és fájdalom mellett volt bennünk valamiféle megnyugvás, hogy a püspök atya nem szenved tovább. A templomban lévő sírját szétrombolták és kifosztották, hogy nyoma se maradjon, de még az sem baj, hogy csak néhány csontját találták meg: az emléke, élete és halála, vértanúpéldája örökre itt marad velünk. **A gonoszág nagyon erős, de nem legyőzhetetlen!** És a szenvedő kárpátaljai görögkatolikusoknak számtalan meghurcolt és mártír papot, püspököt adott a Jóisten, hogy mind példával járjanak előttünk. Jól ismertem a titokban szentelt püspököket is: Szemedi Jánost, Orosz Pétert, Holovács Józsefet, Margitics Jánost és Chira Sándort is. Chira Sándor kazahsztáni száműzetéséből többször hazatért püspököt szentelni, ilyenkor mindig meglátogatt minket. Gyönyörűen prédikált. Olyan gördülékeny intelligencia, olyan szónoki képesség, mint ami benne volt, nagyon kevés embernek adatik meg. Sosem felejttem el, amit egyszer mondott: *Jónak nem látszani, hanem lenni kell!*

1949-ben intézményesen is megszüntették a görögkatolikus egyházat, templomainkat az ortodoxoknak adták. Csak titokban, házaknál végeztek Szent Liturgiát. Mindig innivalót, süteményeket vittünk magunkkal, mintha ünnepségre mennénk – hogy ne fogjanak gyanút. Mindig csöndben végeztük a szertartásokat, s az utcán mindig figyelt valaki. Persze hogy féltünk, de biztos vagyok benne, hogy a vértanúink jártak közben értünk.

Természetesen óriási boldogság volt az 1989-es fordulat, amikor újra szabadon gyakorolhattuk a vallásunkat, de azért nagy űrt hagyott maga után a negyvenegy évnyi üldözés. Erős volt a paphiány, és sok templomunkat nem kaptuk vissza – köztük olyanokat, amelyekben édesapám gyönyörű festményei vannak.

Van még egy kedves emlékem, amit szeretnék megosztani. Amikor 1939-ben búcsún voltunk Eperjesen, édesanyám kézen fogott, és ezt mondta: „*Gyere, találkozol egy szent emberrel!*” A templom előtt körülálltak és kezet csókoltak egy nagyon vékony, törekeny, alacsony, csoda szép kék szemű szerzetesnek. *Ki ez?* – kérdeztem édesanyámtól. „*Hát ő Gojdics Péter Pál, az eperjesi püspök, egy igazi szent ember!*” – mondta édesanyám. Ő pedig engem is megáldott, és rám mosolygott azzal a gyönyörű tekintetével. Kevés emberre mondják életében, hogy szent, de abban a pillanatban, hogy megláttam, ez volt a benyomásom. Csak úgy sugárzott belőle a jóság. Úgyhogy elmondhatom, hogy két boldoggá avatott vértanú püspökkel is találkoztam.

LASKAY ANNA

VALLÁS és VAKÁCIÓ

Hárman üljük körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket, segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva, reméljük, sokan magukra ismernek, s „leülnek közénk”.

Anna: Jó időben mozgékonyabbak vagyunk, könnyebben kimozdul együtt is a család iskolai szünet idején. Mennyire tartozik hozzá a nyárhoz a kegyhelyek felkeresése, a vallásos élmények keresése, a zárandoklat?

Andi: Az egyházközség által szervezett valamennyi kiránduláson részt vettünk eddig, ezekkel mindig valamilyen zárandokhelyre utaztunk. Többször jártunk így Moldovában, de a legnagyobb lelki élmény Róma volt. A mostani nyáron nem volt ilyen közös út, mi magunktól pedig nem kerestük a lehetőséget. Igazából nekünk a nyári szünet nem érzékelhető. A munkánk még több ilyenkor a rendezvények miatt. Az egyik gyermekünk esküvője pedig számtalan teendőt adott.

Ildi: Nálunk épp a gyerekeink azok, akik az országosan, egyházmegye szinten szervezett eseményekhez jobban kapcsolódnak, bár az egyházközségi zárandoklatokra mi is mindig elmentünk. Nekünk pont a 20. házassági évfordulónk évében volt a római zárandoklat, így számunkra egyértelmű volt, hogy ezt kapjuk magunktól „ajándékba”.

Anna: Ez egy jó ötlet! Felvetem majd én is, mert épp ebben az évben aktuális...

Ildi: A gyerekekre visszatérve, én örülök, hogy számontartják a nyári programok között az egyházközségi hittantábort. Minden évben mennek. Főleg a nagyobbik lelkes és kitartó ebben. Ő már felnőtt segítőként, a fiatalabb résztvevőként kapcsolódik be.

Anna: Nekem a zsolozsmástábor a naptárba vésett programom. Egyébként nálunk is a legidősebb az, akit a legtöbb ilyen élmény ér, bár a lányunk is volt hittantáborban. Engem azonban nagyon meghatott, hogy a 18 éves fiunk a szilvesztert a taizéi világtalálkozón töltötte, s nyáron – egy ifjúsági zárandoklat keretében – el is látogatott Franciaországba, hogy lássa, honnan ered ez a lelkeség. Amikor erről beszélgettünk, elmondta, hogy tudatosan csatlakozott ezekhez a lelki programokhoz, épp azért, hogy ne csak kora szerint legyen nagykorúvá, hanem kereszténységében is fejlődjön. Az egyházi gimnázium, ahol végzett, szintén tartott egy lelkigyakorlatot nekik az érettségi előtt, nem titkolva, hogy kell a felkészülés a továbblépéshez ilyen szempontból is.

Andi: A mi családjunkban a férjemnek van erre a legnagyobb igénye. Nem véletlen, hogy a legutóbbi kerek születésnapjára egy Áthosz-hegyi utazást kapott a családtól. Tudtam, hogy régóta vágyik rá, hogy eljusson oda, s nagyon örültem, amikor lehetőség nyílt erre. Szerintem hívő emberként hamarabb jut eszünkbe egy ilyen utazás megvalósítása.

Ildi: Nálunk a családi nyaralásokat alakítjuk mindig úgy, hogy egyházi szempontból kiemelkedő helyekre is eljussunk. Ez eleve nem nehéz, hiszen a kultúrával, művészettel összekapcsolódnak a csodás templomok. De sokat hozzáad az élményeinkhez, hogy hívő, vallásgyakorló emberként – akár zárandokolva – megyünk, nem turistaként.

Anna: Velem szemtelenkedtek is az idej nyaraláson a gyerekek reggelente, mikor a programunkat terveztük, hogy ma hány templomba megyünk. Viccesen javasolták is, hogy nézzünk meg egykettőt, vagy legalább egy egyházi múzeumot. Aztán persze a legszebb emlékként idézték itthon, mikor megilletődve álltak az erdő mélyén rejtőző Árpád-kori templom csendjében.

KÉRDÉSEK A TOVÁBBGONDOLÁSHOZ:

Mennyire keresi a vallási programok, lelki élmények lehetőségét a nyári szabadsága idején? Családjával vagy egyénileg szereti megélni ezeket? Gyermekait – ha vannak – mennyire tudja hozzásegíteni a zárandoklatok adta élményekhez?

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg nekünk!
Weboldalunk: <http://www.noi-kerekasztal.hu>

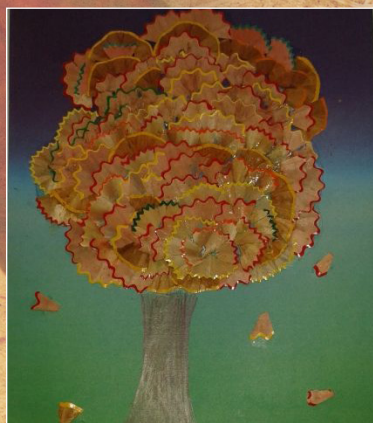

Kreatív ötletek gyerekeknek

Lassan vége a jó időnek, sárgulnak a fák, hullanak a levelek, egyre többet esik, hidegre fordul az idő. Beköszönt az őszi. Az év legszínesebb évszaka azonban minden kellemetlenségével együtt tagadhatatlanul káprázatos. Kiadós séták során gyűjtsük gyermekeinkkel a fakuló természet elhullajtott leveleit, ágait, bogyóit, termésait, és borult, esős időben is órákig tartó elfoglaltságot szervezhetünk nekik, mellyel nemcsak kézügyességük fejlődik, de fantáziájukat is szabadon engedhetik, s végül vidám, szemet gyönyörködtető alkotások készülnek. A lehetőségek szélesítéséhez készítsünk ki ceruzát, ollót, festéket, madzagot, papírt, ragasztót, hurkapálcát, parafa dugót, gombokat, vattát, ceruzaforgácsot, de természetesen valamelyik hiányában ugyanúgy csodás dolgokat készíthetünk. Engedjük szabadjára fantáziánkat, és kezdődhet az alkotás!

Íme, néhány ötlet, melyeket akár minden egyes séta után meg lehet valósítani.

Szent Efrém Férfikar

ORIENTALE LUMEN

Kelet Világossága - 2019

Magyarország legnépszerűbb vokális sorozata. Helyszín:
Belvárosi Nagyboldogasszony Főplébániatemplom
 (Budapest, Március 15. tér)

Művészeti vezető: **Bubnó Tamás****Ortodox Karácsony**

2019. január 12. szombat 19.30

Vendég: Pál István Szalonna és bandája

Ortodox Húsvét

2019. május 4. szombat 19.30

Vendég: Doros Férfikar (Moszkva)

Ortodox Pünkösöd

2019. június 15. szombat 19.30

Konstantia Gourzi: Paharion

Vendég: opus21musikplus (Athén-München-Chisinau)

Jegyek és bérletek 2018. szeptember 15-től kaphatók.
 Jegyinformáció: www.szentefrem.hu

„Növekedjétek a szeretetben!”

(Kocsis Fülöp érsek - metrópolita)

HAJDÚDOROGI
FŐCSHÁZMECCSE**Rajzpályázat**

A Szent Piroska Görögkatolikus Általános Iskola országos rajzpályázatot hirdet „Növekedjétek a szeretetben!” címmel általános iskolások részére

Pályázati feltételek:

A3-as méret, bármilyen rajzos technikával készült egyéni alkotás. A pályaművekhez kérjük csatolni a mű címét, az alkotó nevét és osztályát, az iskola nevét és címét, a felkészítő tanár nevét és elérhetőségét.

Kategóriák:

Alsó tagozat: 1-4. évfolyam
 Felső tagozat: 5-8. évfolyam

Beérkezési határidő: 2019. február 1. (péntek)

Zsűritagok: Bessenyei Valéria - tűzzománcművész
 Kovács Ferenc - festőművész
 László János - grafikusművész

Fülöp atya Szíriában

KIRÁLY ANDRÁS

Augusztus 3. és 5. között Szíriában járt Fülöp metropolita, aki a magyar hívek mintegy tízmillió forintos adományát vitte a damaszkuszi melkita görögkatolikus patriarkátusnak, hogy a háborúban szenvedő keresztények megsegítésére fordítsák. Ottléte alatt menekült családokat, lerombolt településeket és ősi keresztény helyeket látogatott meg. Útjáról, élményeiről mesél a Görögkatolikus Szemlélet magazin olvasóinak.

Mi készítette arra, hogy idén ismét Szíriába látogasson?

Már a tavalyi út előtt megbizonyosodtam arról, hogy az ott élő és szenvedő keresztény testvéreinknek a személyes kapcsolat, a személyes megerősítés mindennél fontosabb. Ezt tapasztaltam is kint jártamkor. Noha a háború pusztításához mérten elenyésző volt az adományunk, a testvéri gesztust és támogatást nagyon nagyra értékelték. Gondoljunk csak bele: egy több ezer kilométerre lévő ország lakosai adományt gyűjtenek és személyesen viszik ki nekik – egy olyan országból, amit sokan nem is ismernek.

Akkor nem terveztem, hogy idén újra Szíriába utazom, de az adományok valahogy kérés nélkül is tovább gyűltek, különböző csatornákon újra indultak, és azt vettük észre, hogy az országban nagy az önzetlen adakozókedv, az emberek szeretnének segíteni a szíriai testvéreken. Tőlünk függetlenül is gyűjtést, jótékonyági alkalmakat szerveztek Budapesten, Debrecenben, Esztergomban, Szentendrén, és többen kértek tőlem segítséget az összegyűlt adományok kijuttatására. Mindeközben a tavalyi gyűjtés számlaszámára, illetve személyes megkereséseken keresztül továbbra is érkeztek összegek a korábbi célra. Az összegyűlt 6,5 millió forint már a Külügyminisztérium által diplomáciai védettséggel ellátott és lepecsételt csomagba került, amikor magánszemélyek újabb összegekkel kerestek meg, melyeket aztán már a csomagba, táskába kellett „rejteni”. Nagyon hálás vagyok mindenkinek, aki szíven viseli szenvedő testvéreink sorsát, és bármivel hozzájárult ahhoz, hogy ilyen szép összeget tudunk kivinni. Mivel a legtöbben a szíriai gyermekekért gyűjtöttek, erre a célra adtuk át az összeget a melkita patriarkátusnak. Meg is erősítettek, hogy nagy szükség van erre, hiszen rengeteg az otthontalan gyermek, és óriási szükség van az iskolák felújítására, a tanítás újraindulására.

Hogyan esett a választás a melkitákra?

A személyes kapcsolatok segítettek a tavalyi és idei kijutásunkban is, de értelemszerűen a melkita görögkatolikusokkal vagyunk a legszorosabb kapcsolatban, nekik adtuk át a tavalyi gyűjtés összegét is. Igyekeztünk az összes ott jelen lévő egyházzal kapcsolatba

lépni, de az adományt nem tudtuk ennyifelé szétosztani, ezért adtuk át idén is a melkitáknak. Szerencsére mások is segítenek: Csaba testvér is járt kint, a reformátusok és a máltaiak is jelen vannak, nem beszélve a kormányzintű támogatásokról. Hatékonyan és megbízhatóan kapcsolatot építeni és tartani az egyházi vezetők segítségével lehet, nekünk pedig különösen jó a kapcsolatunk a melkitákkal, ők láttak vendégül tavaly is.

Hét éve háború van Szíriában, a fél ország romokban. Mire elég nyolc-tízmillió forint?

Az ország újjáépítése nyilván kormányzati léptékű támogatásokat igényel. Az általunk kivitt összeget szétosztani lehetetlen és értelmetlen is, ki kell tűzni egy célt, amire az összeget fordítani szeretnénk. Mi a gyermekeket választottuk éppúgy, ahogy Speidl Bianka orientalista gyűjtése is, amely a sokat szenvedett gyermekek táboroztatását tűzte célul. Gondoljunk bele, a hétéves vagy annál fiatalabb gyermekek nem tudják, mi a béke. Háborúban élték az egész életüket, nekik egy önfelédt hét megmutathatja az igazi gyermekkor érzését, kigyógyítja őket a háborúból. Innen, a békéből el sem tudjuk képzelni, micsoda traumákat égethet egy gyermek lelkébe a háború. A kinti találkozások újabb és újabb területeket tártak elénk, ahol nagy szükség van a segítségre. Úgy gondolom, sem a Görögkatolikus Egyház, sem a magyar emberek gyűjtése nem fog megtorpanni, lesz helye a további adományoknak is. Oda kell azonban figyelni, és fontos a személyes utazás, mert hallani híreket meg nem érkezett segélyszállítmányokról. Egy háborús országban nem csak jó szándékú emberek vannak, kézen-közön vagy a militánsok által elvesztett már nem egy ilyen szállítmány.

Fölmerülhet a kérdés: miért pont a távoli Szíriába szervezünk adománygyűjtést, amikor közelebb is volna mire fordítani az összegeket?

Valóban lehetett volna adományt vinni az üldözött koptoknak vagy a nigériai keresztényeknek is, s hogy mégis így alakult, ebben a Jóisten irányítását látom. Szíria az a föld, ahol a kereszténység először terjedt el, ez tekinthető a Szentföld mellett a kereszténység bölcsőjének. Szent Pál itt tért meg, itt alakult az első Jeruzsálemen kívüli keresztény közösség, és itt terjedt el leghamarabb a kereszténység. Szíria már több száz éve keresztény ország volt a muzulmán hódításkor, s ma a kereszténység léte is teljes fenyegetettségben van. Talán ez a tény irányította a magyar kormány és a magyar emberek figyelmét is Szíriára. Butaság azt kérdezni, mit keresünk mi, magyarok Szíriában. Nagyon sokat számít nekik, hogy a magyarok törődnek a szíriai keresztényekkel. Mindez – a melkitákkal való közeli „rokonság” és jó kapcsolat – és a Jóisten juttatott minket Szíriába.

Más országok egyházai is szerveztek már hasonló gyűjtést? Indíthat a magyarok példája egy folyamatot Európában?

Azt hiszem, a lengyelek is szerveztek már hasonló gyűjtést, találkoztam már német civil kezdeményezéssel is, a visegrádi négyek görögkatolikus püspökei pedig közös nyilatkozatot adtak ki a valós helyzet megfelelő, keresztény értelmezéséről. Ugyanígy a V4-ek karitászszerkezetei is gyűjtöttek. Vannak tehát mások is, akik próbálnak segíteni, de azt tapasztaltam, hogy a magyarokat ott különösen szeretik, becsülik és tisztelik. Olyan léptékű támogatás, mint amit a magyar kormánytól és civilektől kapnak a szíriai, iraki és jordániai keresztények, egészen biztosan nincs. (Emlékszünk még a magyar nyelven előadott jordániai dalra, melyet a magyarok üldözött keresztények mellett együttérző kiállása ihletett?)

Ferenc pápával való tavalyi találkozásunkkor a magyar püspökök felhívták a Szentatya figyelmét a szíriai keresztények sorsára, meglátjuk, hogy az idei püspöki szinóduson lesz-e alkalom ennek szélesebb körben is hangot adni. Személyes tapasztalataimmal igyekszem a magyarokat tisztánlátáshoz segíteni, s amennyire lehet, a nemzetközi közvéleményre is hatással lenni.

Az ottani pátriárkák személyesen is fájdalmaikat fejezték ki, hogy a nyugat-európai országok egyházai elsősorban vagy kizárólag az oda beözönlő migránsokat támogatják, a Szíriában szenvedő keresztényekről pedig mintha elfeledkeznek.

A nagy nemzetközi hangadók kétségtelesen elhallgatják a szíriai keresztények sorsát, és ezek a szólások jutnak el hozzánk, magyarokhoz is. A pátriárkák, akikkel találkoztam, mindannyian kérték, hogy adjunk hangot segélykiáltásuknak, hívjuk föl a figyelmet a szenvedésükre, a bevándorlók helyzetét pedig ne csak a helyszínen, vagyis a felszínen próbálják kezelni, hanem gyökereiben próbálják meg orvosolni. Sajnos az emberek – és sok egyházi vezető is – teljesen félre vannak vezetve, és nem hallják meg a távoli segélykiáltást ebben a manipuláltan növekvő zűrzavarban. Pedig sok egyházi vezető azt kéri Európától: ne a letelepedésben, hanem a visszatérésben és újrakezdésben segítsék a menekülteket.

Sokszor mesélte, milyen hálások voltak az adományért és a személyes jelenlétéért. Hogyan fejezték ezt ki?

Elég volt a szívélyes kézfogásuk, a mosolyuk, az ölelésük, hogy érezzem a hálájukat. Ezenkívül a kereszténység bölcsőjében, Szent Pál nyomdokain kalauzoltak és vittek olyan helyekre, melyek óriási élményt jelentettek, nemcsak fizikailag, de lelkileg is. Én vagyok hálás nekik, hogy

ilyen hitben megerősítő élményekben részesítettek, és a magyar embereknek is, hogy önzetlenségük ekkora örömet nyújtott a szenvedő testvéreinknek. Hadd osszak meg egy történetet ezzel kapcsolatban. Tavaly Damaszkusz keresztény óvárosában sétálva egy idős hölgy behívott szegényes lakásukba. Nagyon meg volt hatva, hogy egy európai püspök tért be a hajlékukba. Idén gondoltam egyet, és némi bolyongás után megtaláltam a néni lakását, és bekopogtattam. Nem tudom átadni az olvasóknak azt a csodálkozást és örömet, amit a néni és az egész családja érzett, amikor betoppantam hozzá. Az unokája mesélte utólag, hogy a közös fényképünket azóta is a falon őrzik.

Idén nemcsak pátriárkákkal, de Szíria muzulmán főmuftijával is találkozott. Meséljen erről!

Köztudomású, hogy a főmufti (Szíriában a legfőbb muszim vallási vezető) igen nyitott ember, és úgy gondoltam, érdekes lenne találkozni vele. Ám ez a kiutazásom előtt nem sokkal merült föl, úgyhogy nem fűztem sok reményt a találkozó megvalósulásához. Mint kiderült, ő is nagyon örült a megkeresésnek, és nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy egy európai keresztény vezető látogatja meg. Szívélyesen fogadott, és nagyon súlyos mondatokat hallhattam tőle a megbékélésről, a szeretetről, Istenről és a vallások közötti békéről. Külön megköszönte a máriapócsi ikon másolatát, amelyet ajándékba adtam neki, mert – mint mondta – a muzulmánok is mélyen tisztelik Szűz Máriát. Én pedig egy imafüzért kaptam tőle, s mondtam is neki, hogy a Jézus-imára fogom használni. Nagyon nagy élmény volt a vele való találkozás. Bárcsak minden muzulmán úgy gondolkodna, mint ő.

Lesz újabb gyűjtés, újabb szíriai utazás?

Ahogy tavaly sem fordult meg a fejemben, hogy idén ismét kimenjek, most sem gondolok arra, hogy évente kiutazzak Szíriába. Juszef Abszi melkita pátriárka azt kérte, ha valaki segíteni szeretne, támogassa a fogyatékosokat segítő szervezetüket, mert az most nagyon nehéz helyzetben van. A gyűjtést tehát folytatjuk. (A Püspöki Kar is a napokban hirdette meg az országos hatáskörű gyűjtést!) Ha lesznek adakozók, ha ugyanúgy „dől” a pénz e nemes célra, akkor az összegeket erre fogjuk fordítani. Hogy hogyan juttatjuk ki, azt majd meglátjuk. Mindenesetre sok egyéb fontos cél is volna. Például annak az iskolának a felújítása, amelyet a melkiták alig több mint tíz éve építettek, de a háború teljesen tönkretette. Erre a mi gyűjtéseink azonban nem elegendők, ez már kormány szintű támogatást igényel. Már el is indultak ebben az irányban is a tárgyalások. Hátha a mi kormányunk is részt tud ebben venni.

Milyennek festené le a mai Szíriát?

Az egész országról nem tudok nyilatkozni. Vannak területek, ahol ma is a terror uralkodik, ahol folyamatos a fegyverpogás, vannak megyéni nagyságú, földdel egyenlővé tett területek, rengetegen kényszerültek elmenekülni otthonukból. Amit én Damaszkuszban és környékén tapasztaltam, hogy rengeteg a gyermek – keresztényeknél és muzulmánoknál egyaránt. Ez számomra azt jelenti, hogy az emberek nincsenek belekeseredve a helyzetükbe, van reményük, van jövőkéjük. A másik, ami az élni akarásról árulkodik, hogy – bár alig akad település, mely ne szenvedett volna – az emberek ragaszkodnak az otthonukhoz, s még a teljesen rommá lőtt városokban is látni visszatérő lakosokat. Ami tavalyhoz képest jelentős különbség, hogy érezhető volt Damaszkuszban a főlzabadult lét öröme. Tavaly ott jártamkor a város egy része még a dzsihadisták által megszállt terület volt, s bár akkor ezt nem éreztük, most visszatérintve úgy gondolom, akkor sokkal nyomottabb volt a hangulat a városban. Most szinte euforikus öröm uralkodik az utcákon, tereken és a környező településeken. Sötétedés után kezdődik az élet, megtelnek az utcák, a házak tornácait ellepi a rokonság és barátok, folyik a kávé és a tea, füstölög a vízpipa, minden üzlet hajnalig nyitva van, szól a zene, pezseg az élet. A háború utáni állapot érződik az emberek viselkedésén. Mikor megkérdeztem tőlük, milyen érzés ez, azt mondták, még nem tudni, mit hoz a jövő, de fél éve békében élnek, amire már régen nem volt példa. Úgy érzik azonban, a nyugati érdekelt-ségek rakétatámadásai bármikor újra kezdődhetnek. Nem indult még el igazán az ország újjáépítése, több millióan romok között élnek, mégis szinte mindenhol találkozni mosollyal, vidámsággal. Sajnos kimondható, hogy a háború előtti stabil, gazdag és virágzó Szíria szinte biztosan nem épül föl újra. Vagy legalábbis nem ugyanaz a Szíria. A házakat, épületeket talán újra lehet építeni, de ami az emberek lelkében történt, az nem múlik el nyomtalanul. Nem vagyok egyedül azzal a félelemmel,

hogy az újjáépítésben sok nyugati ország fölki-nálja majd a segítségét, de nyilván nem érdek nélkül. Félő, hogy a nagyhatalmak próbálják majd a saját elképzelésük szerint formálni az országot az újjáépítés során. A főmufti hangsúlyozta: azzal, hogy Európa tömegesen és ellenőrizetlenül fogad be muzulmánokat, a Nyugat által generált belső feszültségeiket „importálják” Európába. A nyugati szemlélet pedig áttelepülni látszik Szíriába, miközben a szíriai szélsőséges és fanatikus konfliktusok áttelepülnek Európába.

Meséljen az újtjáról!

Bukaresten keresztül érkeztem Bejrútba augusztus 3-án, pénteken, hajnali három körül. A gépünk nagyjából két órát késett, Naim Gharbi atya, aki az éjszaka közepén indult értünk, jó sokat várt ránk a reptéren, de annál nagyobb örömmel üdvözöltük egymást egy év után. Ő vitt minket autóval egyenesen Damaszkuszba. A Bejrút és Damaszkusz közötti távolság alig több hetven kilométernél, de a magas hegyek szerpentinjei, a gyakori katonai ellenőrzőpontok, a határátkelő és az utak minősége miatt ezt a távolságot 3-4 óra alatt lehetett csak megtenni. A határ külön világ, itthonról elképzelni sem lehet. Külön kell beléptetni a járművet és az utasokat is, a határ mindkét oldalán kétszer. Az egyik fülledt épületben belépési engedélyért kellett sorban állni, amivel a kasz-száshoz kellett menni. A kedvetlen, bozontos hajjú, borostás úr szatirikus filmbe illő kényel-mességgel, vizes palackjából hosszú kortyokat nyelve, székeiből hevenyészve vetett ágyából föl sem kelve, rojtosra forgatott papírtömbjéből tíz perc alatt találta meg a magyarok belé-péséhez szükséges adatokat. Miután kifizettük neki a díjazás összegét, az igazolással vissza kellett menni az előző ablakhoz, ahol pecsétet kaptunk rá, ezzel pedig az állomásfőnök irodájába kellett menni, aki az utolsó pecsétet is rányomta az útlevelünkre. Ezután intézhet-tük az autobeléptetést, majd három kilométer senkiföldje következett rozsdás autóröncsok által szegélyezett, kopár, szigorú, sziklás he-gyek között, míg el nem értük a szíriai oldalt, ahol hasonló procedúrán kellett átesnünk. A határtól már jobb az út is, Damaszkusz alig fél óra. A melkita patriarkátus épületében rögtön átadtam az adományt, melyről jegyzőkönyvet is készítettünk, majd reggelit kaptunk, és ekkor találkozhattunk a pátriárkával. Itt csatlakozott hozzánk Speidl Bianka orientalista, magyar-orosz munkatársunk, aki szintén Damaszkuszban tartózkodott. Ezután egy, a várostól félóránnyira lévő görögkatolikus iskolát látogat-tunk meg, mely pár évvel ezelőtt a legnagyobb volt Szíriában, óvodástól a gimnazistáig 3500 diák tanult itt. Mióta a dzsihadisták megost-romolták, a hatalmas épületegyüttes siralmas állapotban van.

Ezután olyan településeken mentünk ke-resztül, melyeket tavaly ott jártamkor még a dzsihadisták tartottak kézben. Húsz percig csak romokon hajtottunk keresztül. Megren-dítő volt.

Ezután Maaloulába mentünk. Ez az 1500 méteres sziklák között megbújó település több szempontból is fontos. Itt található a keresztény világ két legrégebbi temploma: a Szent Tekla-templom és monostor, valamint a Szent Szergiusz- és Bakkhosz-templom. Előbbiből 2013-ban tizenhárom szerzetes nővért raboltak el a dzsihadisták, miután templomukat fölgyújtották, az Istenszülő-ábrázolásokat tönkretették. Csak hónapok után tudta őket kiváltani a kormány. Töb-bükkel találkoztunk és beszélgettünk is. A Szent Szergiusz- és Bakkhosz-templom két-

ezer éves, és valaha a világ legrégebbi ikonjai díszítették – a dzsihadisták minden értéket elraboltak és eladtak a feketepiacon.

Innen az egyik legnagyobb keresztény búcsú-járó helyre, Seidnayába látogattunk. A kicsiny településen húsz templom található, a legna-gyobban őriznek egy Istenszülő-ikont, melyet a hagyomány szerint maga Szent Lukács evangélista festett. Meglátogattunk még egy melkita gyermektábort és egy szintén kétezer éves, Szent Tamás apostol tiszteletére föl-szentelt templomot.

Szombaton menekült keresztény családnál jártunk, amely legtovább egyetlen helyiség-ből álló nyomorúságos kis lakásban lakik. Dél-tájban a főmuftival találkoztunk. Ezután Ananiás házához mentünk.

Ananiás a hagyomány szerint Damaszkusz első püspöke volt, ő keresztelte meg a vakon lábadozó Sault, a későbbi Szent Pált. Háza ma négy méterrel a földszint alatt található, mellette egy katolikus kápolna van. Ezután X. János antiochiai görög ortodox pátriárkával találkoztam, majd Damaszkusz régi bazárját és a legnagyobb mecsetet tekintettük meg, ahol Keresztelő Szent János fejerekléjét őrzik. Este indultunk vissza Bejrútba, az éjszakát a repülőn töltöttük.

Bukarestben még egy nem várt meglepetésben volt részem: a román ortodox pátriárkai székesegyházban vettünk részt Szent Liturgián, s utána Dániel pátriárkával is tudtam találkozni, néhány szót váltani.

Miért pont vele, és nem a görögkatolikus metropolitával?

Amikor kiderült, hogy Bukarestben szállunk át, és sok időnk lesz a városban, első dolgom volt fölhívni a helyi görögkatolikus püspököt, aki jó barátom. Sajnos ő éppen nem tartózkodott akkor Bukarestben, így nem tudtunk találkozni. Régi álmom volt azonban, hogy megnézzem a pátriárkai székesegyházat, így adódott az alkalom. Ezt a lehetőséget nem lett volna szabad kihagyni. A román görögkatolikusokkal nagyon jó a kapcsolatunk, velük gyakran találkozunk, a bukaresti görögkatolikusoknál is voltam kétszer, de román ortodox pátriárkai Szent Liturgián még nem vettem részt, ezért célirányosan odamentem. A Szent Liturgián a hívek között voltunk. A végén azonban a pátriárka és az asszisztencia a templom lépcsőjén közös fényképet készített, melyre – látva szerzetesi ruhámat és püspöki panágiámat – engem is odahívtak. Ezután szólított meg a pátriárka, akinek mindjárt az elején jeleztem, hogy görögkatolikus vagyok. Nagy örömmre azonban ugyanolyan baráti hangon beszélgettünk tovább. Jó, hogy ez a rövid, de baráti találkozó létrejött, hosszú távon talán még segíthet is a két egyház közötti kapcsolatban. A testvéri kapcsolatot nemcsak a távoli egyházi vezetőkkel kell keresni, hanem mindenkivel. Hála Istennek Magyarországon a görögkatolikusok és ortodoxok között nagyon békés és baráti a kapcsolat, ezt a békét kell „exportálnunk” a külföldi ortodoxokkal való kapcsolatokba is. Ezt szolgálta minden libanoni és szíriai ortodox pátriárkával és a tavalyi, Bartolomeosz konstantinápolyi pátriárkával való találkozás is. Ebbe a sorba illeszkedett be a Dániel pátriárkával való találkozás is, ami nem tervezett volt, hanem a Jóisten által megáldott és létrehozott találkozás.

HA SZERETNÉ SZÍRIAI KERESZTÉNY TESTVÉREINKET TÁMOGATNI,
AZ ALÁBBI SZÁMLASZÁMON TEHETI MEG:

Kedvezményezett neve: **HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE**
10702071-69121841-51400006 (CIB BANK)
A megjegyzésbe kérjük beírni: **SZÍRIA**

ÉRTÉK

A photograph showing a close-up of two hands clasped together in prayer. The hands are positioned over a lit candle in a metal holder. In the background, several other lit candles are visible, creating a warm, dimly lit atmosphere. The scene is set in what appears to be a church or a place of worship, with a white tablecloth and a dark background.

„URAM, KIHEZ MENNÉNK?
AZ ÖRÖK ÉLET IGÉI NÁLAD VANNAK”

(Jn 6,68)

1. rész

a Nagy Szent

A GÖRÖGKATOLIKUS NÉPI VALLÁSSÓSSÁG SZAKRÁLIS CENTRUMA A 18. SZÁZAD KÖZEPÉTŐL A BÚCSÚJÁRÓ HELLYÉ EMELKEDETT MÁRIAPÓCS LETT. A KEGYKÉP MÁSODIK KÖNNYEZÉSÉT KÖVETŐEN, A SZÁZAD KÖZEPÉN AZ IKON KULTUSZÁNAK NYOMÁN KEGYTEMPLOM ÉS BAZILITA KOLOSTOR ÉPÜLT, AMELY A BENNE LAKÓ SZERZETESSEKKEL – MŰKÖDÉSE SORÁN – NAGY HATÁST GYAKOROLT AZ EGÉSZ GÖRÖGKATOLIKUS MAGYARSÁG VALLÁSOS ÉLETÉRE.

DE KIK IS A BAZILITA SZERZETESEK, ÉS HOGYAN TELEPEDTEK LE MÁRIAPÓCSON?

A rend szabályzatának megalkotása Nagy Szent Bazil nevéhez köthető, aki 330 körül született a kis-ázsiai Cezareában. Az előkelő családból származó Bazil, miután felsőfokú iskoláit Athénban és Konstantinápolyban elvégezte, néhány évig hazájában tanított, majd visszavonult a közélettől. Ebben az időben Szíria, Palesztina, Egyiptom sivatagaiban járt, és meglátogatta a remetéket, akik magányosan, szervezetlenül éltek. Amikor hazatért körútjáról, Bazil elhatározta, hogy monostort épített számukra, és a pusztában szerzett tanulságok alapján megvalósítja a közös szerzetesi életet. Az evangéliumi főparancs alapján hangsúlyozta, hogy Isten szeretete elválaszthatatlan a felebarát szeretetétől, Istent tehát úgy lehet a legjobban szeretni, ha gyakoroljuk a felebaráti szeretetet. Ehhez a szerzeteseknek közösségekben kell élniük.

Bazil a szerzetesekhez szóló intelmeit a Szentírás alapján írta meg, majd e szerint állította össze 55 bővebb, terjedelmesebb szabályát; e regula szerint élnek a keleti szerzetesek azóta is. A monostor lakói három fő feladatot kaptak: dicsőítsék Istent imával, közös zsolozsmázással, böjtöljenek és munkálkodjanak saját, illetve embertársaik üdvösségén.

A Nagy Szent Bazil Rend tagjainak Máriapócsra való letelepülése szorosan összefügg a kegykép 1696. november 4-től december 8-ig tartó könnyezésével. Ez az esemény a kis nyírségi falut olyan híressé tette, hogy a hazánkból és a határokon túlról érkező zarándoktömegek ellátására a fatemplom már nem volt elegendő. I. Lipót császár ezért 1701. január 9-én engedélyt adott Mészáros Mátyás pócsi lakosnak arra, hogy a birodalom egész területén adományokat gyűjtsön az új templom építésére.

1714-ben Hodermarszky János József munkácsi püspök – aki egyben a baziliták archimandritája is volt – arra kérte VI. Károly császárt, hogy engedélyezze a baziliták letelepülését Pócscon, azzal az indoklással, hogy a könnyező kegykép előtt a szerzetesek éjjel-nappal imádkozva Istent dicsőítsék és a Boldogságos Szűzet tiszteljék. A császár 1714. augusztus 14-én megküldte a baziliták kérelmét Telekesy István egri püspöknek, hogy kikérje annak véleményét. Telekesy választ nem ismerjük, de azt tudjuk, hogy történtek kísérletek arra, hogy Pócscon ne a bazilita rend, hanem a ferencesek telepedjenek le.

A pócsi bazilita szerzetesekkel kapcsolatban 1731-ből származik a következő adat: Bizánczy

György Gennadius bazilita főelöljáró elkezdte egy nagy templom építését Pócscon, Szűz Mária tiszteletére. Olsavszky Mihály Mánuel püspök pedig, még a templom építésének befejezése előtt, megkezdte a baziliták számára a monostor építtetését. A munkálatok két éven át zavartalanul folytak, amikor 1751-ben Egerből panasszal fordultak az uralkodóhoz, kérve őt az építkezés megakadályozására. Mária Terézia elrendelte a panaszok kivizsgálását, melynek során a feladattal megbízott Csák István szabolcsi főesperesnek és Veszprinyi László nagykállói parókusnak kilenc pontban kellett választ adniuk a Királyi Helytartótanácsnak. Az 1751. március 1-jei kivizsgálás alapján – a Helytartótanácsnak adott vélemény szerint – a bazilitákra Pócscon semmi szükség. Ezt egyrészt azzal indokolták, hogy még ennek az öt szerzetesnek a megélhetése sincs biztosítva, így amikor a számuk megnő, koldulásra lesznek kényszerítve. Másrészt a kivizsgálás szerint Pócscon a híveket egyházmegyes pap is elláthatja.

Bazil Rend

Olsavszky Mánuel püspök ezt követően, Mária Terézia kívánságára, 1751. február 4-én adott egy tizenegy pontból álló jelentést a baziliták pócsi letelepedésével és a monostor építésével kapcsolatban, melyben cáfolta az alaptalan vádakat. Olsavszky tehát keresztülvitte, hogy a monostor felépülhessen, és abban azért helyezte el a bazilita szerzeteseket, hogy éjjel-nappal dicsőítsék imádsággal Istent, és megadják a legszentebb Istenszülőnek a tiszteletet. A püspök rájuk bízta emellett a templom gondozását is.

Pócsra először öt bazilita szerzetes érkezett Munkácsról, a csernekhegyi kolostorból. Ezt a rendházat Nagy Lajos király idejében a Podoliából hazánkba települt Koriátovich Tódor herceg alapította 1360-ban. A csernekhegyi monostor főnökei 1733-ig egyben püspökei is voltak az itt élő keleti szertartású híveknek. 1732-ben Bizánczy püspök fontos megállapodást kötött a bazilita atyákkal: szétválasztották a püspökséget a rendtől, és megegyeztek abban, hogy Bizánczy halála után az új püspök nem foglalkozik majd a monostor vezetésével, vagyis a bazilitákat az előjáróik irányítják a püspök beleszólása nélkül.

A szerzetesek Pócsra kezdetben a parókián laktak, a kolostor építése 1749-ben kezdődött Liczky Nikodémus vezetésével, az atyák pedig 1753-ban vehették birtokba az épületet. A munkálatok során folyamatosan érkeztek a rend működésének elősegítésére az adományok, melyek közül a legnagyobb gróf Károlyi Ferenc felajánlása volt. A gróf a monostorra hagyta a Pócsra lévő ezerholdas birtokát, a hozzá tartozó majorságot annak minden tartozékával együtt, ezzel köszönve meg azt, hogy

a pócsi Szűzanya közbenjárásának köszönhetően kigyógyult súlyos betegségéből. Károlyi Ferenc gyógyulását követően a kegyhelyen hagyta fekete bambuszmanóit is, amelyek még ma is láthatók a kegytemplom falán.

A rend elsődleges feladata az imaélet általi önmegszentelődés volt, mostani szabályzatuk többszöri reformok során, jezsuita hatásra formálódott ki. A szerzetesek rendkívül fontos szerepet töltek be a kegyhely gondozásában: ellátták a Pócsra érkezőket, gyóntattak, prédikáltak. A rend mindig azokat helyezte ide, akik értettek a zarándokok nyelvén. A máriapócsi monostor tagjai szükség esetén az egyházmegye papjait helyettesítették: ha egy parókus valamilyen okból nem tudta elvégezni a munkáját, egy szerzetest küldtek a helyére. A baziliták emellett oktató-nevelő tevékenységet is folytattak, a parokiális iskolák mellé 1777-ben grammatikális és nacionális iskolákat nyitottak. 1841-ben nyílt meg az általuk vezetett tanítóképző, ahonnan később számos kántortanító került ki.

A szerzetesek száma az idők során folyamatosan változott, 1756-ban volt a legkevesebb: 6 szerzetes pap. Az 1770-es évektől 1800-ig évente 10-14 pap és 10-13 papnövendék, a 19. században 7 és 11 között változott a szerzetes papok száma, és kb. ugyanennyi növendék volt.

A baziliták 1933-ban Hajdúdorogon, majd 1946-ban Makón is letelepedtek. Az Apostoli Szentszék 1947. március 7-én felállította a Nagy Szent Bazil Rend magyarországi tagjai számára a Szent István Provinciát. 1948-ban a szerzetesek Makóról Kiszpestre költöztek. Haj-

Harmadrendiek

dúdorogon a rendtagok lelkipásztori, tanítói, hitoktatói feladatokat láttak el, Kiszpesten a lelkipásztori teendőikben segítettek. A provinciának 1950-ben 14 pap, 19 papnövendék és 6 testvér tagja volt.

A Nagy Szent Bazil Rend férfiágához kapcsolódik egy női ág is, a bazilissza nővérek. A bazilita atyák már 1916-ban elhatározták egy apácázarda alapítását, ahol az árvákról gondoskodnának, az akkori nehéz körülmények miatt ez azonban csak később valósult meg. A bazilissza nővéreket végül Dudás Miklós püspök telepítette le Máriapócsra, mivel egy népmisszió alkalmával felismerte, hogy a leányok neveléséhez szükség van rájuk. 1935-ben négy nővér érkezett Ungvárról Pócsra, noviciátusukat 1937-ben nyitották meg öt növendékkel. A nővérek templomi ruhákat varrtak, részt vettek a kegytemplom gondozásában, három közülük pedig a helyi általános iskolában tanított. Az 1940-re felépült rendházukban zarándokok számára is biztosítottak szállást.

A második világháború alatt a bazilissza nővérek Máriapócsra árvaházat működtettek, 1946-ban pedig lánynevelő otthon nyitottak. 1945-től Hajdúdorogon internátust vezettek tanítóképzős lányok részére, Sátoraljaújhelyen árvákat gondoztak.

A Nagy Szent Bazil Rend áldásos, az élet több területén megnyilvánuló munkáját a rend 1950-es feloszlata törte meg. A szerzetesek csak 1991-ben térhettek vissza szeretett rendházukba.

Beöltözés 2009-ben

A rendi gyűlés 2018 júniusában

A Szentföld érdekességei VII.

IVANCSÓ BAZIL

NÁZÁRET

Szent Lukács evangéliumának legelején, Keresztelő Szent János fogantatása után olvashatunk a legnagyobb örömhírről: Isten Fia emberré lesz Szűz Máriától (Lk 1,26–38). Mária ezt elfogadja, mire a Szentlélek száll rá, ez jelenti Krisztus Urunk természetfeletti fogantatását (Lk 1,35). Az Istenszülő egykori háza fölött ma hatalmas római katolikus bazilika áll. Már a homlokzaton megragadják a zarándok figyelmét a latin feliratok: „*Angelus Domini nuntiavit Mariae*” (Az Úr angyala meglátogatta Máriát), „*Verbo Caro factum est et habitavit in nobis*” (Az Ige testté lett, és köztünk lakott), „*Ecce Virgo concipiet et vocabitur nomen eius Emmanuel*” (Íme, a szűz fogan és fiút szül, és neve Emmánuelnek hívatik). Bár megvan a bazilikában a kialakított liturgikus tér, az oltár mögött vannak Szűz Mária házának eredeti kövei, ahol az angyali látogatás történt – ami meg is tekinthető, ha nincs éppen szentmise. Megható dolog ott állni, ahol a megígért Megváltó földi élete s

ezzel Isten ígéreteinek beteljesedése a szűzi fogantatással elkezdődött. Názáretben egyébként egy görög ortodox templom is található, amely ugyancsak az örömhírvételre van felszentelve.

Szent József-templomot is találunk Názáretben, amely Szent József háza fölé épült. Itt lakott eredetileg Üdvözítőnk nevelőapja, mielőtt Szűz Máriát feleségül vette volna. Van még egy népszerű helyszín a városban, amelynek nincs bibliai alapja: Mária kútja. A jámbor keresztény hagyomány szerint itt fürdette rendszeresen Szűz Mária a kis Jézust.

Názáret zsinagógájában Jézust nem fogadták el messiásnak; s mivel az elutasítás tettelegességgé fajult, Jézus önként távozott el tőlük (vö. Lk 4,16–30).

A mai Názáret lakosságának kétharmadát muszlimok, egyharmadát keresztények alkotják. A zsidók is alapítottak egy települést kissé északra az eredeti Názárettől, s a két település közigazgatásilag is független egymástól.

Galilea templomai I.

Krisztus Urunk földi életének – gyermekkorának, tanító körútjainak, számos példabeszédének és csodájának – helyszíne Galilea. A szentföldi zarándoknak, amennyiben valóban zarándoklelkülettel, imádkozva próbálja végigjárni Jézus útját a környéken, nem elegendő erre egyetlen nap. Jézus követői ugyanis sok helyet már azonnal, az induló Egyház korában megjegyeztek, más helyszíneket az evangéliumok alapján lehet rekonstruálni. Üdvözítőnk csodáit és életének eseményeit ma is mindenütt egy-egy csodálatos templom hirdeti.

KÁNA

Szent János evangéliuma alapján Jézus itt tette az első csodáját, mégpedig egy esküvön: mivel elfogyott a bor – amivel nagy szégyenbe kerülhetett volna az ifjú pár –, Szűz Mária kérésére Üdvözítőnk a vizet változtatta borrá (Jn 2,1–11). A város római katolikus temploma ma is esküvők és házassági ígéretek megújításának színhelye, emellett számos zarándok látogatja. A templomban láthatók azok az ősi kövek, amelyek egykor otthont adhattak az esküvőnek és a csodának. A turisták és zarándokok vásárolhatnak helyben termelt kánai bort is, amely igencsak finom. (Hogy lehet-e annyira, mint a Jézus által „készített”, erre sajnos, nincs viszonyítási alapunk...) Kánában egy ortodox templom is felépült a csoda hirdetésére, ez nem messze található a római katoliktól.

NYOLC BOLDOGSÁG TEMPLOMA

Kafarnaum felett található Galilea egyik dombján a Nyolc boldogság, más néven Hegyi beszéd temploma. Szent Máté evangéliuma szerint Krisztus Urunk egy hegyen mondta el azt a beszédét, melyben az ószövetségi törvénynél szigorúbb szabályokat ad követőinek – de még ha szigorúbb is, ez az üdvösség útja, mivel maga az Isten Fia tanít rá (Mt 5,1–7,29). A hegytetőn épült fel az a templom, amelynek helyszínéről egykor elhangozhatott Üdvözítőnk tanítása. A templom kupolájának nyolc színes üvegablaka van, a nyolc boldogság latin nyelvű mondatával. Az ideérkező zarándok gyönyörködhet a Genezáreti-tóban, hiszen szép kilátás nyílik rá a dombtetőről, és amíg a torka bírja, kipróbálhatja az akusztikát is. A kiáltás messze elhangzik, tehát valóban megtörténhetett, hogy Jézus „nagy népseregnek” (vö. Mt 4,25), „tömegnek” (vö. Mt 5,1), tehát valószínűleg több száz vagy több ezer embernek beszélt egykor onnan.

KAFARNAUM

Bármennyire is szeretnénk, Kafarnaumban nem templomot találunk, a helyszín mégis számos eseményre emlékeztet.

Szent Máté evangéliumában a megkeresztelkedés és megkísértés eseményének leírása után a következőket olvashatjuk: „Amikor (Jézus) meghallotta, hogy Jánost fogságba vetették, visszavonult Galileába. Elhagyta Názáret városát, és a tőmelléki Kafarnaumba, Zabulón és Neftali vidékére költözött” (Mt 4,12–13). Jézus tehát lakhatott ott huzamosabb ideig.

Bár Szent Péter apostol Betszaidából származott (vö. Jn 1,44), családja emberként már Kafarnaumban élhetett – legalábbis több helyen erre utal Szent Máté, Márk és Lukács leírása. 1968-ban, az ásatások során felfedezték egy házat, amely egykor Szent Péter otthona lehetett.

Fontos emlék a kafarnaumi zsinagóga, vagy legalábbis, ami mára megmaradt belőle. Azt a feltételezésünket, hogy Jézus élhetett Kafarnaumban, csak erősíti Szent Márk és Lukács evangéliuma, melyek

szert szombatonként az ottani zsinagógában tanított (vö. Mk 1,21–22; Lk 4,31–32). Kafarnaumban üzte ki az ördögöt egy megszállott emberből (vö. Mk 1,23–28; Lk 4,33–37), és ugyanitt gyógyította meg a magas lázból Szent Péter anyósát is, majd mindenféle beteget és ördögtől megszállottat (vö. Mt 8,14–17; Mk 1,29–34; Lk 4,38–41). Itt történt egy római százados szolgájának meggyógyítása is (vö. Mt 8,5–13; Lk 7,1–10). Bár a történet apró részletekben különbözik Szent Máté és Lukács leírásában, bátran elhithetjük, hogy ugyanarról a történetről van szó. Ezzel ellentétben Szent János leírásában (vö. Jn 4,46–54) a királyi tisztviselő minden valószínűség szerint Heródes Antipásznak lehetett egy kafarnaumi hivatalnok. Nemcsak a leírás különbözik jóformán teljes mértékben – a tisztviselő kéri Jézust, hogy menjen el hozzá, és gyógyítsa meg a fiát –, hanem az is, hogy ez a találkozás Kánában történik, és ez Jézus második csodája (vö. Jn 5,54), szemben a Máté- és Lukács-féle kafarnaumi százados történetével, amely csoda már a sokadik volt.

A feltételezések szerint Szent Máté apostol is Kafarnaumból származhatott, innen hívta el Üdvözítőnk a követésére (vö. Mt 9,9–13; Mk 2,13–17; Lk 5,27–32). Ez még valószínű is annak tudatában, hogy a béna ember meggyógyítása – akit a tömeg miatt nem tudtak Jézus elé vinni, ezért a tetőt kibontva engedték le elé (vö. Mt 9,1–8; Mk 2,1–12; Lk 5,17–26) – Kafarnaumban történt (vö. Mk 2,1). Ezután „útját folytatva” (Mt 9,9), „a (Genezáreti) tóhoz sokasággal kimenne” (Mk 2,13; Kafarnaum a Genezáreti-tó partján állt), „odakinn” (Lk 5,27; a város határában?) történt a Mátéval való találkozás és meghívása, majd a lakoma az ő otthonában.

Kafarnaum kevésbé kedvező színben tűnik fel, amikor Jézus azokkal a városokkal (Korozain, Betszaida) együtt korholja, ahol a legtöbb csodát tette, lakói mégsem tartottak bünbánatot: „Te meg, Kafarnaum! Vajon az ég emelkedel? A pokolba süllyedsz. Ha Szodomában történtek volna a nálatok történt csodák, a mai napig állna. Egyébként mondom nektek: Szodoma földjének tűrhetőbb sorsa lesz az ítélet napján, mint neked.” (Mt 11,23–24, lásd még Lk 10,15)

NAIM

A fiatalember feltámasztásának helyszíne. A csodáról csak Szent Lukács evangéliumában olvashatunk (Lk 7,11–17). A kafarnaumi százados szolgájának meggyógyítása után ment Jézus Naimba, és szánta meg az özvegyasszonyt, aki az egyetlen fiát temette volna. Nyugdíjrendszer akkoriban még nem volt, így az özvegyasszony előtt a teljes jövőt-lenség állt volna.

A csodát ma is egy szép római katolikus templom hirdeti. S milyen jó, hogy meghagyták benne a régi, „háttal miséző”, vagyis a szentség felé forduló oltárt!

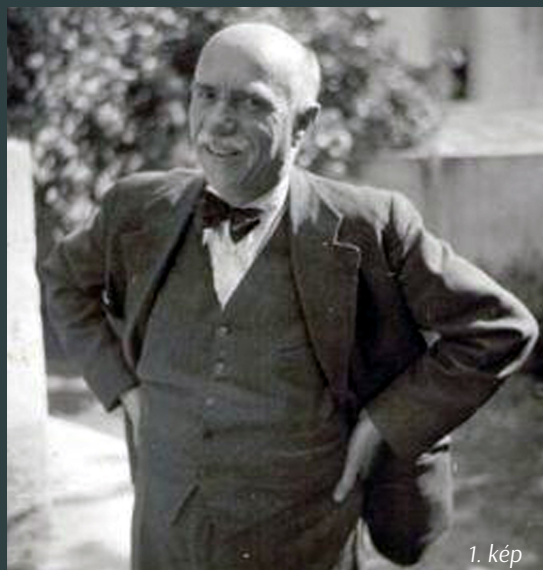
Naim meglátogatása egyébként nincs benne minden zarándokcsoport programjában, csak az alaposabb és ráérősebb programokban. De az igazi zarándok felkeresi.

Folytatás a téli számban

TERDIK SZILVESZTER

BOKSAY JÓZSEF

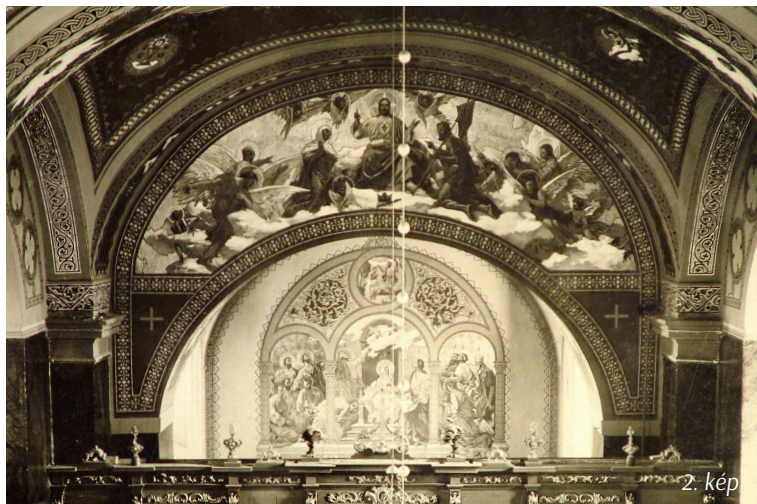
festőművész
(1891–1975)

1. kép

BOKSAY JÓZSEF (1. kép) neve leginkább a máriapócsi kegytemplom történetét ismerők számára csengeth ismerősen, hiszen jelentős feladatokat kapott a kegytemplom második világháború alatt zajló felújításában. Gazdag életművében valóban jelentős szerepet játszottak az egyházi megbízások, most ezekből villantunk fel néhányat, amelyek segítségével a pócsi művét is jobban megérthetjük.

Boksay ősi görögkatolikus papcsaládban született a máramarosi Gyertyánligeten (Кобилецька Поляна) 1891. október 2-án. Művészeti tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1910–14 között végezte, mestere a Székely- és Munkácsy-tanítvány Révész Imre (1859–1945) volt. Az első világháborúban besorozták, orosz fogságba esett. 1920 után a Csehszlovákiához került szülőföldjén maradt, Ungváron rajzot tanított, 1927-ben Erdélyi Bélaival (1891–1955) művészeti szabadiskolát alapított. A régió szovjet megszállása után sem szakadt el a képzőművészettől, Lembergben, Ungváron tanított, műveit a Szovjetunió múzeumaiban is kiállították, többet meg is vásároltak az állami gyűjtemények. Ungváron hunyt el 1975. október 19-én.

2. kép

A két világháború közötti időszakban számos megbízást kapott a munkácsi görögkatolikus egyházmegyében. Műveinek egy része az egyház 1949-es likvidálása után megsemmisült, de több jelentős emlék fenn is maradt. Egyházi megrendeléseinek jelentős hányada a baziliták mecenatúrájához kapcsolódik. Az 1930-as években a kisbereznai bazilita monostortemplom falképeit festette meg. A szentély végfalára és a diadalívbe készült kompozíciókról maradtak fenn fényképfelvételek: előbbi a templom címünnepét, a Szentlélek leszállását, fölötté egy medalionban Jézus megkeresztelkedését ábrázolta (2. kép, Nagy Szent Bazil Rend Gyűjteménye, Máriapócs, Legeza László reprodukciója). A templomot a szovjet időkben tornateremmé alakították, ami a képek pusztulásához vezetett.

Hasonló stílusban festette ki az ungvári székesegyház északi oratóriumában található püspöki kápolnát is. A historizáló, szecessziós jellegű ornamensek (3. kép) közé az egyházmegye korai fatemplomainak látképeit is elhelyezte, a nagyobb képművekbe evangéliumi jeleneteket (kulcsok átadása), illetve szentek életéből vett epizódokat festett: Szent Miklós püspök és a szegények (4. kép), Aranyszájú Szent János liturgiát végez. Kárpátalja visszacsatolása után a magyar állam jelentős összeggel járult hozzá az ungvári székesegyház felújításához 1939-ben. Ekkor nyerte el Boksay a hajó boltozati képeinek megfestésére szóló megbízást. A dongaboltozaton téglalap alakú mezőben a templom címünnepét, a Szent Kereszt feltalálását ábrázoló nagyszabású kompozíciót, körülötte kisebb medalionokban pedig egyházytárk mellképeit helyezte el (5. kép). A kisbereznai és az ungvári kápolna falképein használt ornamentika, a kompozíciók keretei a 19. századi historizmus monumentális falképfestészetében gyökereznek (például Pécs, székesegyház, Lotz Károly és Székely Bertalan falképei), ugyanakkor a figurák, a kompozíciók saját kora haladónak számító festészeti irányzatainak hatását mutatják. A székesegyház falképein igyekezett a templom barokk jellegéhez alkalmazkodni, ami a máriapócsi munkáját is jellemezte.

4. kép

3. kép

A sikeres bazilita és székesegyházi megbízások után Dudás Bertalan bazilita tartományfőnök 1943-ban a máriapócsi kegytemplom falképeinek rekonstrukciójára kérte fel Boksayt: a figurális részek tervezését, kivitelezését ő, a díszítőfestést a szintén ungvári Szarnovszky Sámuel templomfestő kapta meg. Árajánlatuk a rendi levéltárban fenn is maradt, Boksayét most közlöm:

„Főtisztelendő Szt. Bazil-rend házfőnökségének. / Árajánlat a Szt. Bazil-rend máriapócsi templomának kifestésére Boksay József rajztanár ungvári lakos részéről 1943. július hó 9-én. / A végzendő munka a kegytemplomnál két részre osztható:

- A/ Figurális, vagyis a régi képeknek /angyalkáknak stb./ restaurálása.
 B/ Új képek készítése.
- 1/ Az ikonosztáz fölött „Mária mennybemenetele” a meglévő festett architektúrának felhasználásával.
  - 2/ A festett kupola-kép kiegészítéseképpen két angyal festendő az Oltáriszentség imádása szerepében, valamint a kupola boltcikkelyeibe négy evangélista képe készítenő el ülő helyzetben.
  - 3/ A kórus előtti téren a toronykép helyett Szt. Bazil apotheózis készítenő el.
  - 4/ Az oldal kápolna terében a két mellékoltár feletti mezőkben Nagy Szt. Bazil – miséje és Csodálatos gyógyulás a kegykép előtt. A frizek alatti sávban füzéretet tartó angyalkák vagy hatszárnyú cherubok arany illetve metál alapon lesznek kivitelezve.
  - 5/ A kórus feletti körmezőben Szt. Mihály arkangyal a templom véd-szentje festendő abban a pozícióban, amint a kegytemplomot védelmezi.
  - 6/ A főoltár mennyezetén a négy ablakközben négy egyházatya festendő ülőhelyzetben, görög püspöki ornátusban.

A kivitelezés a mai viszonyokban beszerezhető legjobb festékanyagokból, kazein temperával készülnek. Irányítom és vezetem egyidejűleg a dekoratív munkát, amelyet Szarnovszky Sámuel templomfestő végez. / A munkák elvégzésének határideje 1943. október 1-15-ki idő.

A fenti munkák elvégzéséért kérek 15000 azaz tizenötezer pengőt, 50 kg almát, valamint részemre a munkaidő tartalmára lakást és teljes ellátást és egy munkásom részére 3-4 hétre lakást és ellátást. Ugyancsak kérem a munkám után a forgalmi adónak kifizetését. / Tisztelettel Boksay József / Ungvár, 1943. július hó 9.”

A templom mennyezeti falképeinek átalakítása az árajánlatban foglaltak szerint történt meg. Szarnovszky a falfelületek lemosásával, az 1896-os átfestés eltávolításával kezdte a munkát, amely során igyekezett az eredeti barokk felületekre vigyázni. Boksaynak nagyon tetszett a barokk, még 1756-ból származó látszarchitektúrás festés, amelyet alapvetően megtartottak, de teljesen újrafestettek, több helyen nagymértékű változtatásokat is végezve a kompozíciókon.

A szentélyapszis boltozatának közepén található látszakupolán Dudás Bertalan emlékirata szerint Boksay a következő módosításokat hajtotta végre: „A szentélyben a kupolát ugyancsak felújította, a közepén eltüntette az eredeti felírást: SZVJÁT SZVJÁT SZVJÁT, és helyébe írta: SZENT SZENT SZENT. – A felső párkány felett eredetileg a felső ablaksor mintájára vakablakok voltak festve. Ezek helyett a négy egyházatya festette. A két párkány közé pedig az addigi silány márványutántzat helyett a kerubokat ábrázoló, jellegzetes Boksay-stílusú angyalfejeket festette arany háttérrel.” Egy 1900 körül készült fényképen jól látható, hogy az apszis kupoláját körülvevő medalionokban az egyházatyák mellképei szerepeltek, helyettük Boksay játszadozó puttókat készített.

A hajóban, a diadalív előtti keresztboltozaton az eredeti barokk, festett, épített elemek közé Szűz Mária mennybevetele került (6. kép). A következő boltszakaszban, a központi nagy látszakupolában az Oltáriszentséget imádó két angyallal bővítette az eredeti kompozíciót, Dudás atya szerint azért, „hogy egy kis életet is vigyünk az architektúrába”. A boltozat négy sarkában a gyenge 19. századi festés alatt ugyan megtalálták az eredeti, nagyon sérült barokk falképeket is, de helyettük Boksay új evangélistákat festett (7–8. kép).

5. kép

A két oldalapszisban, a mellékoltárok fölé is új kompozíciók készültek, Dudás atyát idézve: „Ugyancsak ő (ti. Boksay) festette a két kereszthajó párkány fölötti képét: a csodatévő Pócsi Máriához gyógyulásért járuló betegekről, akiket egy bazilita atya irányít. A szemben lévő fülkébe Nagy Szent Bazil vagy Aranyszájú Szent János miséjét (...)” A kegykép fölötti „irányító” bazilita alakjában a helyi hagyomány Dudás atya rejtett portréját véli felfedezni. A másik kép témájával kapcsolatos bizonytalanságot az okozhatta, hogy Boksay ehhez nagyon hasonló módon Ungváron valóban Aranyszájú Szent János miséjét festette meg, Pócsra viszont az árajánlat szerint Nagy Szent Bazil szánta (9. kép).

6. kép

A karzat előtti keresztboltozaton eredetileg egy különleges, perspektivikus ábrázolás volt látható, amelyről egyelőre semmilyen ábrázolást nem ismerünk. Dudás atya így ír róla: „A mennyezetén, a kórus felett és a két oldalbejárati ajtó fölött a két kupolával azonos perspektívájú kép volt látható. A kórus felett egy toronynak a belseje volt ferdén felfestve

7. kép

a torony bejárati nyílásával, mely képzeletben úgy folytatódott a kórus fölötti íven keresztül, hogy a hajó mennyezetén már kívülről látszott a torony barokkos sisakkal, s az ablakán keresztül kitűnt egy kis harang is. Úgy nézett ki, mintha a kórusból egyenesen az ég felé emelkednék a torony. (...) Boksay mégis lefestette a tornyot, mivel semmi templom belsőjéhez illőt nem talált benne. A kórusra Szent Mihály főangyalt, a pócsi templom védőszentjét festette meg a templommal, a hajóban pedig

8. kép

Szent Bazil apoteozisát” (10–11. kép; a 3–11. fotók Gaylhoffer-Kovács Gábor munkái). A Szent Bazil megdicsőülése az előtérben térdelő bazilitákkal – közöttük Szent Jozafáttal – egészül ki. A pócsi falképek kartonra készített vázlatai a család birtokában máig fennmaradtak.

Egy évvel később a szentély oldalfalainak kifestésére is sor került. Dudás atya említi, hogy „Boksay a szentélyt is szerette volna kifesteni, elgondolása is volt rá, egy triptichon, melynek középső képén Szűz Mária

9. kép

lenne az élő monstránia, és kétoldalt valami eucharisztikus szimbólum, mivel a főoltárt, az Eucharisztia trónját környezik. Közöltem Boksayval, hogy Petrasovszky Manót nem hagyhatjuk ki a pócsi templomból. Ő ezt meg is értette, és rezignált róla.” Végül Petrasovszky Manó kapott megbízást 1944-ben.

A kegytemplom berendezésének átalakítására is sor került. A kegyképet az ikonosztáz királyi ajtaja felől az északi mellékoltár átalakításával megformált kegylvoltárra kívánták áthelyezni. A Szent Kereszt-oltár átálakításához Boksay 1943-ban két tervet is készített, amelyek alapján a

10. kép

11. kép

kivitelezésre felkért pécsi ferencesek dolgoztak, bár a munka során több részletet módosítottak (12–13. kép, Legeza László felvételei). A kegyképet 1946. szeptember 8-án helyezték át ünnepélyesen ide.

A nyíregyházi szemináriumban maradt fenn egy nagy méretű, a trónon ülő Istenszülőt és a gyermek Jézust liliomokkal és pünkösdi rózsákkal díszített környezetben ábrázoló, olajjal festett vásznonkép, amelynek jobb alsó sarkában Boksay szignója és az 1944-es évszám olvasható. Lakatos Laci bácsi szerint abban az időben felmerült, hogy a pócsi ikonosztázion 1896-ban készült képeit kicserélik, a szóban forgó festmény Boksaynak ehhez készült mintadarabja lett volna (ezt az adatot Ujteleki Zsuzsánka köszönöm; 14. kép, Áment Gellért felvétele). Az ikonosztázion átalakítása a háború miatt elmaradt, a festmény sokáig Dudás Miklós megyéspüspök magánkézében nyert méltó elhelyezést. Boksay sem sejtette, hogy szülőföldje szovjet megszállása után ez a festmény egykori egyházi megrendeléseinek egyik mementójává válik, hiszen az új politikai berendezkedés néhány év múlva a görögkatolikus egyházat felszámolta, katalombalétba kényszerítette, ami lehetetlenné tette a vallásos témájú festészet nyílt megjelenését is. „Családi” használatra azért később is alkotott vallásos témájú műveket, például az említett Szűz Mária-képet 1965-ben újra megfestette.

14. kép

12. kép

13. kép

Augusztus 26-án délután, a családok világtalálkozójának befejezéseként, a Szentatya a dublini Phoenix parkban mutatott be szentmisét. A szentmise elején bocsánatot kért az egyház tagjai által elkövetett visszaélésekért, a mise végén pedig köszönetet mondott az egész találkozóért. Ezeket s a pápa homíliáját Tózsér Endre piarista szerzetes (Magyar Kurír) fordításában olvashatjuk.

Ferenc pápa szavai a szentmise elején

Tegnap találkoztam nyolc személlyel, akik hatalommal való visszaélésnek, lelkiismereti kényszerítésnek vagy szexuális visszaélésnek voltak áldozatai. Magammal hozva mindazt, amit mondtak nekem, szeretném az Úr irgalmának színe elé hozni ezeket a bűncselekményeket, és szeretnék bocsánatot kérni értük.

Bocsánatot kérünk az Írországon elkövetett visszaélésekért, azokért a hatalommal való visszaélésekért, lelkiismereti kényszerítésekért és szexuális visszaélésekért, amelyeket az egyház vezető tagjai követtek el. Külön is bocsánatot kérünk mindazokért a visszaélésekért, amelyeket szerzetesek és az egyház más tagjai által fenntartott intézményekben követtek el. Bocsánatot kérünk a munkaerő-kizsákmányolás eseteiért is, amelyben sok kiskorúnak volt része.

Bocsánatot kérünk, valahányszor előfordult, hogy mint egyház nem nyújtottunk a bármely visszaélést elszennedőnek együttérzést, és nem kerestük konkrét tettekkel az igazságosságot és az igazságot. Bocsánatot kérünk.

Bocsánatot kérünk a hierarchia néhány tagja miatt, akik nem vállalták fel ezeket a fájdalmas helyzeteket, és hallgattak. Bocsánatot kérünk.

Bocsánatot kérünk azokért a gyermekekért, akiket elvettek anyjuktól, és valahányszor azt mondták az egyedülálló anyáknak, akik próbálták keresni elvett gyermeküket, vagy a gyermekeknek, akik keresték anyjukat, hogy az „halálos bűn”: pedig az nem halálos bűn, hanem a negyedik parancsolat! Bocsánatot kérünk.

Az Úr tartsa fenn és növelje a szegényezésnek és bünbáratnak ezt az állapotát, és adja meg az erőt, hogy elkötelezetten dolgozzunk annak érdekében, hogy soha többé ilyesmi ne forduljon elő, és sor kerüljön az igazságszolgáltatásra. Amen.

A SZENTATYA HOMÍLIÁJA

„Az örök élet igéi nálad vannak” (Jn 6,68)

A családok mostani világtalálkozójának végén családként az Úr asztala köré gyülekezünk. Köszönetet mondunk az Úrnak a családjainkban kapott sok-sok áldásért. El akarjuk kötelezni magunkat, hogy teljesen megéljük azt a hivatásunkat, hogy – a Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz megindító szavai szerint – „az Egyház szívében a szeretet” legyünk.

Ebben a csodálatos pillanatban, amikor közösségben vagyunk egymással és az Úrral, érdemes egy kicsit megállni, és mindannak forrására tekinteni, amit kaptunk. Jézus feltárja ezeknek az áldásoknak az eredetét a mai evangéliumban, amikor tanítványaihoz beszél. Sokan közülük zavartok, tanácstalanok és mérgezőek is voltak. Megviselte őket, hogy elfogadják-e ezeket a „kemény szavakat”, melyek annyira ellentétesek a világ bölcsességével. Válaszul az Úr egyenesen ezt mondja: „A szavak, amelyeket nektek mondom, lélek és élet” (Jn 6,63).

Ezek a szavak, a Szentlélek ajándékának ígéretével, csordultig vannak étellel számunkra, akik hitte fogadjuk őket. Rámutatnak mindannak a jónak a forrására, amit ezekben a napokban megtapasztaltunk és ünnepeztünk: ez pedig Isten Lelke, aki állandóan új életet lehel a világba, a szívekbe, a családokba, az otthonokba és az egyházközségekbe. Minden új nap családjaink életében és minden új nemzedék egy új pünkösdi ígéretét hozza magával, egy családi pünkösdt, a Léleknek, a Paraklitosznak új kiadását, akit Jézus pártfogóként, vigasztalóként küld nekünk, aki valóban bátorságot önt belénk.

„Mi is az Úrnak akarunk szolgálni, mert ő a mi Istenünk” (Józs 24,18).

Mekkora szüksége van a világnak erre a bátorításra, amely Isten ajándéka és ígérete! A családi élet ezen ünneplésének egyik gyümölcseként úgy tértek haza otthonaitokba, hogy a bátorítás forrásává váltok mások számára, és megosztjátok velük Jézus „örök életet adó ígét”. Családjaitok ugyanis kiváltságos helyet és fontos eszközt jelentenek ezeknek az ígének a továbbadására, „jó hírként” mindenkinek, különösen azoknak, akik szeretnék elhagyni a pusztát és a „szolgaság házát” (vö. Józs 24,17), hogy a remény és a szabadság ígért földje felé induljanak.

A mai szentleckében Szent Pál azt mondja, hogy a házasság részese-dés Krisztusnak a jegyeséhez, az Egyházhoz fűződő örök hűségének misztériumában (vö. Ef 5,32). Ugyanakkor ez a tanítás, jóllehet nagy-szerű, „kemény szónak” tűnhet valakinek. Mert ha olyan szeretetben akarunk élni, ahogyan Krisztus szeretett bennünket (vö. Ef 5,2), az megköveteli, hogy utánozzuk az ő önfeláldozását, meghaljunk ma-gunknak, hogy egy nagyobb és tartósabb szeretetre szülessünk újjá. Arra a szeretetre, amely egyedül képes megmenteni a világot a bűn, az önzés, a kapzsiság, a kevésbé szerencsésekkel szembeni közöny szolgaságából. Ilyen az a szeretet, amelyet megismertünk Jézus Krisztus-ban. Ez egy családon keresztül testesül meg világunkban, és minden nemzedék keresztény családjainak tanúságtételén keresztül hatalma van arra, hogy ledöntsön minden korlátot, hogy kiengesztelje a világot Istennel, és azzá tegyen bennünket, akinek lenni rendeltettünk örök-től fogva: az emberiség egyetlen családjává, mely együtt él igazságos-ságban, szentségben és békében.

Nem könnyű a feladat, hogy tanúságot tegyünk erről a jó hírről. Ugyan-akkor azok a kihívások, amelyekkel szembe kell nézniük a mai kereszté-nyeknek, nem kevésbé nehezek, mint azok, amelyekkel az első ír misszi-onáriusoknak kellett szembenézniük. Szent Kolumbánra gondolok, aki társainak kicsiny csoportjával a kulturális hanyatlás sötét időszakában elvitte az evangélium fényét az európai földre. Az ő rendkívüli misz-zionáriusi eredményességük nem taktikai módszereken vagy stratégiai terveken alapult, nem, hanem a Szentlélek indításai iránti alázatos és felszabadító tanulékonyágon. A Krisztus és egymás melletti hűségük-ről való mindennapi tanúságtételük volt az, ami meghódította a szíveket, melyek epedve vágytak a kegyelem szavára, és ami hozzájárult az euró-pai kultúra megszületéséhez. Ez a tanúságtétel a spirituális és misszi-onáriusi megújulás örök forrása marad Isten szent és hű népe számára.

Természetesen mindig lesznek olyan emberek, akik ellenállnak a jó hír-nek, akik „zúgolódnak” a „kemény szavak” ellen. Ugyanakkor hasonlóan Szent Kolumbánhoz és társaihoz, akik jeges vizekkel és viharos tenger-ekkel néztek szembe, csak hogy kövessék Jézust, sose engedjük, hogy befolyásoljanak vagy elbátortalanítsanak minket a közöny fagyos te-kintetei vagy az ellenségesség viharos szelei!

Mindazonáltal alázatosan elismerjük, ha őszinték vagyunk magunkhoz, hogy mi is keménynek találhatjuk Jézus tanításait. Mennyire nehéz mindig megbocsátani azoknak, akik megsértene bennünket! Mekkora kihívást jelent mindig, hogy befogadjuk a migránst és az idegent! Meny-nyre fájdalmas elviselni a félrevezetést, a visszautasítást vagy az áru-

lást! Mennyire kényelmetlen feladat védelmezni a legtörekenyebbek, a még meg nem születettek vagy a legöregebbek jogait, akik zavarni látszanak szabadságérzetünket.

De épp ilyen körülmények között kérdezi tőlünk az Úr: „Ti is el akartok menni?” (Jn 6,67) A minket bátorító Lélek erejével és a mindig oldalun-kon álló Úrral válaszolhatjuk: „Mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy Isten Szentje” (Jn 6,69). Izrael népével együtt ismételhettük: „Mi is az Úrnak akarunk szolgálni, mert ő a mi Istenünk” (Józs 24,18).

A keresztség és a bérmálás szentségével minden keresztény küldetést kap, hogy misszionárius, „misszionárius tanítvány” legyen (vö. Evangélii gaudium, 120). Az Egyház, mint egész, arra kapott meghívást, hogy „kilépjen” és elvigye az örök élet ígét a világ periferiáira. Ez az ünnepi szentmise erősítsen meg mindnyájatokat, szülők és nagyszülők, gyer-mek és fiatalok, férfiak és nők, szerzetes testvérek és nővérek, szem-lélődők és misszionáriusok, diakónusok és áldozópapok, hogy megosz-szátok másokkal az evangélium örömét! Bárcsak meg tudnátok osztani a család evangéliumát, mint a világnak szóló örömet!

Amikor arra készülünk, hogy folytassuk saját utunkat, újítsuk meg hűségünket az Úrhoz, és ahhoz a hivatáshoz, amelyre valamennyien meghívást kaptunk. Magunkévá téve Szent Patrik imáját, mondjuk mindnyájan örömmel: „Krisztus bennem, Krisztus mögöttem, Krisztus mellettem, Krisztus alattam, Krisztus felettem.” A Szentlélektől kapott örömmel és erővel mondjuk bizalommal Jézusnak: „Uram, kihez men-nénk? Az örök élet ígét nálad vannak” (Jn 6,68).

Ferenc pápa szavai a szentmise végén

Ennek az eucharisztikus ünneplésnek és a családok eme csodálatos vi-lágtalálkozójának a végén, mely Isten ajándéka volt nekünk és az egész Egyháznak, szeretném kifejezni szívből jövő köszönetemet mindazok-nak, akik hozzájárultak megvalósulásához. Köszönetet mondok Mar-tin érseknek és a dublini egyházmegyének a szervezés és előkészítés munkájáért. Külön köszönöm a támogatást és segítséget, amelyet a kormány, a világi hatóságok, a sok ír és más országból jött önkéntes nyújtott, akik nagylelkűen feláldozták idejüket és energiájukat. Külön is szeretnék szívből köszönetet mondani mindazoknak, akik imádkoztak ezért a napért: öregeknek, gyermekeknek, szerzeteseknek, betegeknek, raboknak... Biztos vagyok abban, hogy ennek a napnak a sikere az ő egyszerű és állhatatos imáiknak köszönhető. Köszönet mindenkinek! Az Úr fizessen meg nektek!

KIRÁLY ANDRÁS

A CSALÁD EVANGÉLIUMA örömhír a világnak

DUBLIN, IRELAND

**WORLD
MEETING of
FAMILIES**

22-26, AUGUST 2018

**Augusztus 21–26. között rendezték meg Dublinban
a CSALÁDOK IX. VILÁGTALÁLKOZÓJÁT.**

Az 1994 óta minden harmadik évben megrendezett nagyszabású programsorozat idei állomásán a magyar delegáció tagja volt Fülöp metropolita is, akit élményeiről, a találkozó programjáról és üzenetéről kérdeztünk.

✠ Mi is pontosan a családok világtalálkozója?

II. János Pál pápa gondolata volt, hogy háromévente máshol rendezzenek egy-egy nagyszabású találkozót, mely teljes egészében a családokról, a családoknak szól. Az első világtalálkozó 1994-ben volt, az idejéig volt a kilencedik. A találkozó minden napján közös szentmise, katekézisek, tanúságtételek és csoportos beszélgetések vannak, esténként könnyedebb, sokszor zenés, táncos programmal. Az egész rendezvény központja az a gondolat, hogy a család az öröm forrása. A találkozó csúcspontja minden esetben a pápával való találkozás. Az eseményt pápai szentmise zárja.

✠ Hogyan került a magyar delegációba?

Bevallom, korábban nem is tudtam pontosan, hogy mi történik egy ilyen találkozón. Tudtam a létezéséről, és mindig is érdekelt, de nagyjából ennyi volt a kapcsolatom vele. Aztán amikor ősszel a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia ülésén napirendre került, ha jól emlékszem, én jeleztem, hogy szívesen elmegyek. Végül az a döntés született, hogy Udvardy György püspök atyával, a konferencia elnökhelyettesével ketten képviseljük a magyarországi püspököket.

✠ Kik utaztak még a magyar csapattal?

Velünk tartott feleségével együtt Kuzmányi István diakónus atya, a Magyar Kurír főszerkesztője, és különböző lelkesítő csoportok képviselőit egy-egy házaspár. Rajtuk kívül a partiumi, erdélyi és felvidéki magyar egyházközösségek is szép számmal képviselték magukat. A repülön ismerkedtem meg például az új temesvári püspökkel, Pál József atyával. A magyaroknak voltak közös programjaik is, például néhány alkalommal saját szentmisét is végezhetünk.

✠ Mi történik egy ilyen világtalálkozón?

A találkozó első három napja egy stadiont körülvevő hatalmas parkban volt, nem messze Dublin központjától. Körülötte konferenciáépületek, sátrak, bódék, pulatok. Reggel 9-kor az imasátorban kezdődött a nap, délelőtt pedig különböző előadások voltak, egy időben egyszerre hat-nyolc, nem volt könnyű választani. Mindenki maga választhatta ki, hogy mi érdekli. Mi, a magyar csoportunk minden reggel megbeszéltük, hogy ki hová megy, hogy minél szélesebb rálátásunk legyen az egész találkozó tartalmára. Esténként aztán meg is beszéltük, hogy ki mit hallott, mit tanult aznap. Az előadások java része angol volt, de lehetett más nyelveken is követni. Minden résztvevő –

lehetünk vagy harmincezen! – kapott egy kis füles készüléket, amelyen ki lehetett választani, hogy milyen nyelvű szinkrontolmácsot szeretnénk hallgatni. Nagyon profi volt. Emellett volt egy telefonos alkalmazás, amelyen szintén minden program és információ elérhető volt, s az általunk összeállított napirendre figyelmeztetett, és még a helyszín megtalálásában is segített a beépített térkép segítségével.

Egyetlen példát hadd emeljek ki. Az egyik előadó az Egyesült Államokban igen közismert személy, amolyan „amerikai Pál Feri” volt. Leo Patalinghu Fülöp-szigeteki származású pap, aki gyakran szerepel a tévében is, saját főműsora van, több szakácskönyve is megjelent már. Csakhogy ezek a szakácskönyvek tele vannak imádsággal, párkapcsolati és egyéb, családi életre vonatkozó tanácsokkal. Nagyon magával ragadó volt az előadása.

Közben, mindezzel párhuzamosan, rengeteg gyermekprogram is volt. Gyakorlatilag egy egész gyermekvárost építettek, hogy az apróságokat is tartalmasan foglalkoztassák. Dél tájban lehetett ebédelni. Minden résztvevő étkezésenként egy-egy tízeuros jegyet kapott, melyet a megszámlálhatatlan ételárus bármelyikénél be lehetett váltani. Ezen felül mindenki azt vásárolt magának, amit szeretett volna, de nagyjából a tízeuros jegy is elegendő volt egy étkezésre, enni-innivalóra.

Délután közös katekézis volt a stadionban, melyet az írországi bíboros és egy-egy érsek vezetett. Utána különböző házaspárok tettek tanúságot, beszéltek saját életükről, hitükről, tapasztalataikról. Ezek a tanúságtételek voltak az egyik legmeghatározóbb elemei a találkozóknak. Tragédiát, betegséget, örömet, gazdagságot, fájdalmat hittel feldolgozó párok beszéltek életükről, kapcsolatukról meg az Istennel való kapcsolatukról. Szívet érintő volt, hogy a sok fájdalom, nehézség közepette, s tegyük hozzá, az Egyház sebeit is hordozva, mennyire életvidám, örömteli képet láthattunk a katolikus egyház családjairól.

Az idejéig találkozó vezérfonala az Amoris Laetitia apostoli buzdítás volt, jórészt e köré épültek az előadások, csoportos foglalkozások is. Akárhányszor olvasom újra, mindig egyre erősebben érzem, mennyire jó ez a szöveg, és csak buzdítani tudok mindenkit az olvasására, terjesztésére. Családról, szeretetről, párkapcsolatról, házasságról, gyereknevelésről olyan szépen és fontosakat ír, hogy azt mindannyiunknak ismerni kellene. Még a szentmisék kapcsán egy érdekes élményt szeretnék elmesélni. Az időjárás nagyon változó volt. Hol sütött a nap, hol esett az eső, hol fújt a szél. Mindent kaptunk. Az első három nap

Foto: Kuzmányi István

szentmiséi alatt igen szép idő volt, többnyire napsütést kaptunk. De második és harmadik napon az történt, hogy éppen a szentáldozásra eleredt az eső. Ez nem volt kellemes egyáltalán. Még gondoltam is magamban, hogy az Úr jobban is időzítette volna. Csakhogy tévedtem. Mert mindkét nap, pontosan a szentáldozás végére újra kisütött a nap, és csodálatos szivárvány jelent meg az égen. Megrendítően szép volt. Mégiscsak jobban tudta az Úr, hogy milyen ajándékot készít nekünk.

Este könnyedebb programok voltak, de én ezeken már nem vettem részt.

Szombat délelőtt a városban mindenhol különböző nyelvű szentmisék voltak, délután pedig kezdődött a nagy családi fesztivál. Ez más helyszínen, egy még nagyobb stadionban volt. Óriási show-műsor, különböző csoportok zenéltek, táncoltak. A vége felé aztán százezer ember ujjongása közepette megérkezett a pápa, és többször körbejárt a stadionban. Ezután mind az öt világrészlől jött egy-egy család, és elmesélte a pápának a megpróbáltatásait, tanúságot tett a hitéről. A pápa záróbuzdításában ezekre a tanúságtételekre is kitért, majd egy szép imával zárta a napot.

✠ Hol volt a magyar küldöttség szállása?

Igen hálásak vagyunk a magyar szervezőknek, mert nagyon jó helyen laktunk. Dublin kellős közepén, a Trinity College egyetemi kampuszán. Közel volt mindenhez, és nagyon jó volt. Innen mindent könnyen elérhettünk. Igaz, hogy reggelként, ha nem busszal mentünk, egy jó félórás gyaloglás várt ránk, hogy a találkozó helyszínére érjünk, de ez a kis séta jót is tett mindnyájunknak.

✦ Milyen volt a világtalálkozó fogadtatása Írországban?

Az egészet beárnyékolta az a rosszulhangulatú hangulatkeltés, ami a brit és ír sajtóban uralkodik már egy ideje, nevezetesen a pápa hibáztatása az írországi klerikusok által elkövetett szexuális bántalmazásokért. A sajtó állandóan evvel foglalkozott, egy volt vatikáni ENSZ-nagykövet nyílt levélben szólította lemondásra a pápát, részletesen taglalva az írországi visszaéléseket, melyeket az ír média és közvélemény szerint a Szentatya eltussolt. Ezeket a nyílt leveleket, számonkéréseket, támadásokat pont a pápa érkezéséhez és a világtalálkozóhoz időzítették. Az egésznek az volt a célja, hogy erre irányítsák a figyelmet, ne a családok fontosságára és a felemelő tanúságtételekre. Megjegyzendő, hogy amikor a vasárnapi záró szentmise elején Ferenc pápa bocsánatot kért a katolikus egyház papjai által elkövetett szexuális bántalmazásokért, azt a zsebéből elővett papírról olvasta – spanyolul, ott kellett a helyszínen lefordítani angolra. Nem hagyta, hogy a közvetlen környezete befolyásolja, ezért nem is ismerte senki a szöveget előre.

Láthatóan megint minden eszközt megragadtak a találkozó lekicsinylése érdekében. Egyébként pontosan ugyanez történt a családról szóló szinódus ideje alatt is.

Annak ellenére, hogy zsúfolásig megtelt minden helyszín – a pápa érkezésére teljesen meg-

telt a hatalmas stadion –, minden lehetséges hírfelületen próbálták úgy beállítani, mintha csak lézengének a résztvevők.

✦ A világtalálkozóhoz tavaly készült el a hivatalos szentképe, egy a Szent Családot ábrázoló szárnyas ikon, melyet egy év alatt körbehordoztak egész Írországban. Látta ezt az ikont?

Láttam. Sajnos el vagyok szomorodva, és nem is rejtem véka alá a véleményemet ezzel kapcsolatban. Egyrészt az alkotója többi munkájából úgy látom, hogy nagyon merészen eltér az ikonfestés szabályaitól. Aki ikont fest, annak nem szabad ikonográfiai töresek alkalmazni. Az ikonfestésnek szigorú szabályai vannak; az egyház azért ad útmutatást az ikonfestéshez, hogy az alkotója ne tévedjen el. Ennek az ikonnak a festője eltévedt. Nem csak ő, hanem aki ezt a típusú ikonjellegű képet először megalkotta. Már a családszinóduson is felszóltam ellene, mert ott is hasonló ikont használtak. Ha így ábrázoljuk a Szent Családot, az félrevezető. Ugyanis az ikon nemcsak ábrázol, hanem teológiai tanítást is közvetít. Ez a fajta ábrázolás semmit nem mond el arról a lényegi teológiai tényről, hogy milyen valóságos viszony volt a három személy között. Csak azt látjuk, hogy Mária, József és a kis Jézus nagyon szeretik egymást, ez szép, és így is van, de hármuk viszonyában nem ez a legfontosabb. Például nem feledhetjük el, hogy József nem szülő-, hanem nevelőapja volt a gyermek Jézusnak. Persze, lehet festeni szép képet róluk, mely megéri a szívet, de ikont ne akarjanak ilyen módon készíteni.

✦ Miben nyújtott újat a találkozó?

Rávilágított arra, hogy az Amoris Laetitia előremutató, nagyon sokat lehet tanulni belőle, foglalkozni kell vele.

A család evangéliuma örömhír a világnak – ez volt a mottója a találkozóhoz, és egyben legfőbb üzenete. Sajnos a nyugati sajtó ezt hallgatta el, pedig ez a lényeg. A keresztény családok evangéliumi alapokra helyezett élete üzenet, örömhír a világnak. Ha nem is újat, de annál fontosabbat adott: Ferenc pápa hangsúlyozta a keresztény család három alapszavát, melyet háromszor is elisméltetett mindenkivel: **bocsánat, kérem, köszönöm**. Többször hangsúlyozta a közös családi imádság fontosságát, mert így gyermekeinknek is tovább adjuk hitünket és az imádság fontosságát. „A családok, melyek együtt imádkoznak, együtt is maradnak” – mondta. Ezt erősen észben kell tartanunk, és még inkább hangsúlyoznunk idehaza.

✦ Ez a világtalálkozó hogyan kapcsolódik a tavalyi, családokról szóló püspöki szinódushoz és az októberi, fiatalokról és hivatásról szóló szinódushoz?

Ezek egymásra épülnek. A korábbi rendkívüli és rendes szinódushoz tökéletesen illeszkedett ez a mostani találkozó, amely tulajdonképpen a szinódus utáni pápai dokumentumot, az Amoris Laetitiat dolgozta föl. Az októberi szinódus pedig tulajdonképpen a folytatása, hiszen a családban cseperedő, majd hivatást választó fiatalok a témája.

✦ Milyen üzenetet hoznak haza a találkozóról?

Hangsúlyozzuk, hogy a katolikus egyház továbbra is védi a családot, és nincs változás az egyház családokról alkotott felfogásában és tanításában.

Hangsúlyozzuk továbbá a közös imádság összetartó erejét, illetve a köszönet, a bocsánatkérés és megbocsájtás fontosságát.

SZERETNÉD SEGÍTENI a kamasz lányokat felnőtté válásukban

- HA megfogalmazódott már benned, hogy szívesen foglalkoznál kamaszokkal,
- HA vágysz arra, hogy valahol aktívan tegyél, de közben Te magad is fejlődj,
- HA fontos számodra a keresztény hit és a tudatos életvezetés,
- HA már elmúltál húszéves,

akkor **CSATLAKOZZ** a Pure
önkéntes közösségéhez!

A PURE PROGRAM elvégzése után tisztábban látom önmagam, a céljaimat, elhivatottabbnak érzem magam, nagyobb felelősségét érzem annak, hogy példát mutassak viselkedéssel a környezetemben élő embereknek. Sok értékes barátságra leltem, és nem utolsósorban, sokkal személyesebb, mélyebb lett az Isten-kapcsolatom” – egy Pure résztvevő elményei.

A Pure a tudatos életvezetést megalapozó keresztény program, amely a nőiesség megélését segíti a mindennapokban. Programunkat négy pillér mentén szervezzük, melyek a közösség, a lelki élet, az önismeret és az élmény. A kétéves program csoportjaiban 14–18 éves lányok vesznek részt, akik havi egy szombati alkalommal találkoznak önkéntes csapatvezetők kíséretével.

Miközben a lányoknak segítesz a velük töltött idő, az előadások és az önkénteseknek szervezett közösségi alkalmak során, Te magad is fejlődhetsz.

HA SZÍVÜGYEDNEK ÉRZED A FIATALABB GENERÁCIÓ SEGÍTÉSÉT,
SZERETETTEL VÁRJUK JELENTKEZÉSEDET
ÖNKÉNTES KÉPZÉSÜNKRE!

Bővebb INFORMÁCIÓT honlapunkon találsz:

<http://youarecalled.hu/jelentkezz-onkentesnek/>

Nem rajongok a háborús filmekért, pláne nem a börtönfilmekért. De szeretem, amikor egy moziélmény meglep, és sokkal többet ad, mint amit kinézek belőle. Lány létemre rettentően élveztem ezt az alkotást, jóllehet nemhogy romantikus szál, de még női szereplő is alig van benne. Drámaiságánál és mondanivalójánál fogva azonban sokkal több, mint egy átlagos háborús történet. **A domb** (*The Hill*) lelkileg megdolgoztatja, érzelmileg teljesen bevonja a nézőjét. A rendező, Sidney Lumet így nyilatkozik híres alkotásáról:

„A történet a II. világháborúban egy brit katonai büntetőtáborban játszódik, lakói azonban brit katonák, akik engedély nélküli távolmaradás, feketeereskedelem vagy más bűncselekmény miatt kerültek ide. A helyszín egy börtön, valahol az észak-afrikai sivatagban... Nem csak lelkileg, fizikailag is ez volt a legkeményebb filmem. A végére teljesen kimerültem.”

A domb hangulatát fokozza, hogy egy régi, 1965-ben készült filmről van szó, így fekete-fehérben élvezhetjük a képet. A modern technika világában azt gondolhatnánk, ez elvesz az értékéből, de épp for-

bályokat. Ahhoz, hogy a lecke, amit meg kell tanulniuk, mélyre hasson, nem akármilyen feltételeket kell teremteni. A tábor gyakorlóterén Wilson főtörzsőrmester (Harry Andrews) kőből és homokból dombot épített a foglyok-

ugyanaz az ember. Orwell 1984 című regénye jut eszünkbe. „Jobban kaptak, mint amit érdemeltek – mondja Wilson, a táborparancsnok két leszerelő katonának, akik végre elhagyhatják a dombot. – Most jobban néznek ki, és jobb a szaguk is. Pokoli volt itt, ugye? Meggyötörtem magukat, hogy kiderítsem, van-e magukban valami jó. Maguknak ártottak, amikor ellenem szegültek. A dombra másztak, meneteltek, szenvedés árán tanultak fegyelmet. Sok magukfajta járt már nálam. A söpredék, a csatornatöltelék. De mire kiengedtük őket, azzá váltak, mint maguk. Emberré. Most már becsületére válnak az egyenruhának.”

A tűző napon agyonhajszolt katonák rab-szolga módra türik az embertelen büntetést. Wilson átnevelésére kezes báránnyá válnak, s

A DOMB (The Hill)

dítva van. Olyan eleven a látvány, hogy szinte szánkban érezzük a sivatagi száraz levegőt, és együtt izzadunk a történet hőseivel. A főszerepet az Oscar-díjas skót színész, az ifjú Sean Connery játssza. Ez az első és egyben legsikeresebb közös filmje a rendező Sidney Lumettel, aki később még *Az Anderson-magnószalagok*, *Az igazság ereje (A támadás)*, *a Gyilkosság az Orient expresszen*, illetve a *Családi ügy* című filmekben is együtt dolgozott a tehetséges művészsel.

A mű alapjául Ray Rigby amerikai író azonos című regénye szolgált, amely akárcsak a film, 1965-ben jelent meg. Hatalmas dolog, hogy azonnal meg is filmesítették, és a szerző meg is kapta a regényéből készült forgatókönyvéért a legjobb brit forgatókönyv filmes BAFTA-díját.

A II. világháború olaszországi partraszállásának napjait éljük. A történet teljes egészében egy brit katonai büntetőtáborban játszódik valahol a líbiai sivatagban, ahol azonban nem ellenséges katonákat őriznek, hanem brit rebelliseket, akiket „át kell nevelni”. A sivatag kellős közepére olyan fegyencek kerülnek, akikről úgy ítélték meg, hogy a harcéri körülmények között nem állnak helyt, vétenek a katonai szolgálat előírásai ellen, így itt embertelen körülmények között kell megtanulniuk a helyes viselkedést és a katonai rendszá-

kal. „A domb súlyos jelkép: a megaláztatás, az emberi akarat és egyéniség megtörésének szimbóluma” – írja az egyik kritika. Mert ebben áll az átnevelés lényege: megtörni végsőkéig az egyént. A történet egy örök emberi dilemmáról szól: hogyan lehet és hogyan érdemes fellázadni az embertelen körülmények ellen? Érdemes egyáltalán? Hogy marad meg az emberi méltóság és becsület?

A főhős a börtönbe újonnan érkező lefokozott őrmester, Joe Roberts (Sean Connery), akit négy társával együtt azért ítéltek börtönbüntetésre, mert mindannyian valami szabálytalanságot követtek el a hadseregben. Az öt új rabnak – éppúgy, mint a többi elítéltnak – mindennap a tábor közepén felépített dombra kell felmászni, újra meg újra fel-le, hogy „tiszteséget tanuljanak”. Sziszifuszi munka, aminek egyetlen célja van csupán: megtörni az embert. Ha végleg összetört lelkileg és fizikailag, visszaengedik a harcterre, de akkor már nem

minden parancsszóra szinte elvesztve önmagukat gépiesen ugrálnak. Harci bábukat nevelni a rendszegő katonákból, ez a kérélngetetlen Wilson fő hivatása. Mélyen pedig minden rabban ott a dilemma: szembeszálljon-e az élethetetlen „rendszerrel” még akár élete kockáztatása árán is, vagy törjön meg.

A domb már áll, amikor Robertsék csapata megérkezik. Az öt újonc egyike a verekedő McGrath (Jack Watson), akit három katonai rendőr megveréséért hoztak be. Ő igazi belevaló skót fenegyerek, akinek ha arról van szó, nem jelent gondot beleállni a vitába. Másikuk Bartlett (Roy Kinnear), az örök lógós, aki még ebben a kegyetlen helyzetben is megpróbál ügyeskedni. Még nem is volt bevetésen a fronton, mert mindig rajtakapták valamin. Jacko King közlegény (Ossie Davis) a harmadik, aki mindössze három üveg whisky elcsenéséért került ide, de egyébként egy csupa szív, derűs lélek. Ő igazi színfolt ebben a siralomvölgyben. Wilson őrmester csőrét leginkább a rejtélyes múltú hajdani törzsőrmester, Roberts piszkálja, hiszen pontosan tudja, hogy katonai rangban valójában vele egy szinten van. Őt egy esztelen parancs megtagadásáért hozták ide. Van még egy fogolytárs, Stevens (Alfred Lynch), akit kimaradásért küldtek büntetőtáborba. Gyenge, vézna, törekeny katona, akin mindenki azonnal látja, hogy nem való kato-

nai szolgálatra. Ők tehát a nyolcas cella lakói. Ezzel az ötös fogattal együtt lép büntetőszolgálatba Wilson új smaszere: Williams (Ian Herdy) is, aki főnökétől lehetőséget kap, hogy „élesítse fogait az újakon”.

Mindenki a maga szintjén, de mind fizikailag, mind lelkileg egész jól tűri a megpróbáltatáso-

kat. A nyolcas cella is kezd kimerülni, de még így is tudják derúvel és humorral fogadni a nyomorukat. Egészen addig, amíg Wilson és smaszere, Williams értelmetlen kínzásába a gyenge Stevens belehal, akit túlhajsoltak, és ezzel lényegében megölték. Ez az eset felbolygatja az egész tábor életét, mert mindenkiben felerősíti a dilemmát. Az értelmetlen brutalitás az összes rabot felkavarja. Roberts azonban belátja, hogy az erőszak újabb megtorlást szül, egyedül békés módszerekkel van esélyük felfedni az igazságot: elhatározza, hogy jelentést tesz a kormányzóknak az öőrökről. Cellatársait is meggyőzi, hogy egyedül így van esélyük a kegyetlen zsarnokokkal szemben. Erőszakkal vagy bosszúval nem mocskolhatják be magukat úgy, ahogy az őreik. Roberts mellé áll az orvos és egy másik tiszt is, akik szintén szenvednek a zsarnokoktól.

Jóllehet, közel a rabok erkölcsi győzelme, tragédiába fullad Roberts szándéka, mert a békés megoldás felett győz a harag és a gyűlölet: sorstársait hiába győzte meg, azok végül nem tudnak uralkodni az indulataikon, és személyes bosszút állnak őreiken, eldobva így az esélyét annak, hogy a zsarnokok tisztességes úton megbűnhődjenek. Mindkét oldalról megkapjuk a tanulságot: semmiféle cél sem szentesíthet olyan eszközt, amely a másik ember megnyomorításához vezet.

Szent
Margit
Program

Görögkatolikus
Ifjúsági
Szervezet

TÁMOGATÓKAT KERESÜNK!

A Kárpátaljai Magyar Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) a 2018/2019. tanévre újra meghirdeti a Szent Margit Programot.

A PROGRAM CÉLJA:

A Szent Margit Program célja, hogy a Kárpát-medencében vagy a világ bármely pontján élő jó szándékú támogatókat összekösse a rászoruló általános és középiskolás gyermekekkel, ezáltal előmozdítsa a támogatott gyerekek tanulmányi eredményét, hitbéli életét, valamint a magyar közösség életében való szerepvállalását.

A TÁMOGATÁS MÓDJA:

A programban támogatóként bárki részt vehet, aki vállalja, hogy egy tanéven keresztül (10 hónap) havi fix 10 euróval támogat egy gyermeket. A GISZ Kárpátalja-szerzte jelentős adatbázist állított fel a támogatásra szoruló gyermekekről. Az adatbázisban szereplő adatok alapján a támogató dönti el, hogy kit szeretne támogatni. A támogatás összegét készpénzben, illetve banki átutalás formájában – egy összegben vagy havi rendszerességgel – lehet eljuttatni a GISZ számára.

- A GISZ ezt az összeget eljuttatja a kiválasztott gyerekeknek.
- A támogatott egy átvételi elismervény aláírásával tanúsítja, hogy megkapta az összeget.
- Amennyiben a támogató igényt tart rá – a GISZ-en keresztül –, felveheti a kapcsolatot a támogatottal, levelezés által.
- A program befejezése után a támogató dönt, hogy tovább szeretné-e támogatni a kiválasztott gyermeket.

A 2017/2018. tanév folyamán 91 gyerek kapott támogatást 63 támogatótól.

A következő tanévben szeretnénk ezt a számot kibővíteni, s minél több gyerek számára biztosítani ezt a csekély anyagi támogatást.

Támogatónak a
szentmargitprogram@gmail.com
e-mail-címen,

illetve a **+380 964434906**-os
telefonszámon lehet jelentkezni.

Nincs magyar író, még egyházi személy sem, akinek műveiben oly mély átérzéssel, oly bensőséges szeretettel jutna érvényre a Mária-tisztelet, mint Gárdonyi Gézáéban. Az 1903-ban megjelent AZ A HATALMAS HARMADIK című kisregényében Gárdonyi az emberi kapcsolatok sajátos mozgatórugóját kutatja.

A

főhős, Miska, nős emberként beleszeret Mariskába, a gyönyörű szép hajdon leányba. A férfi már-már el akar válni feleségétől, hogy elvehesse szerelmét, amikor Mariska gyóntatójának bevallja kapcsolatukat. A pap azt mondja a lánynak, hogy nem oldozza fel addig, amíg az nem bánja meg bűnét. Házassal él, így nem oldozhatja fel, ha nem szakítja meg kapcsolatukat. Mariska azt feleli, hogy nem bír Miska nélkül élni.

Később mindent bevall szerelmének, aki megsidja:

„– Szólj világosan! Mit mondtál?

– Azt mondtam a papnak, hogy nem birok tőled elválni. Nem birok, nem birok! Hiába: nem, nem birok!... Nem is akarok!

– A fekete ördögök vigyék el! Akasztófára való! De minek is mentél oda! Tudhattad, hogy...

Mariska a székébe bocsátkozott, és a zsebkendőjét a szemére nyomta. Sírt keservesen.

Én föl és alá jártam a szobában, és szinte tomboltam dühömben.

– Krisztustalan szívű nép! Nem is értem, hogy mért kötjük magunkat hozzájuk! Hiszen van más keresztény vallás is: akár százfélé! Tisztábban érzik Krisztus tanítását, mint ők. És ki merné mondani rájuk, hogy nem becsületes emberek! A kálvinisták, a lutheránusok, az unitáriusok. Vértanuik is vannak. Gályarabságot szenvedtek a vallásukért. Még a parasztja se olyan tolvaj, káromkodó, mint a pápista parasztság. Otthagyjuk őket! Még ma otthagyjuk őket! Ha akarod, izenek a református papnak – nekem jóbarátom.

A fejét rázta, s könyörgőn nézett rám:

– Ne heveskedjél!...

– Ne heveskedjek? Még ne is mérgelődjek! Az ellenségeimmel vagy szembeszállok, vagy megvetem őket, és elfordulok tőlük. Válassz más keresztény vallást! Nem bánom akármelyiket. Mindenik tiszta! Krisztus nem gyóntatott, se az apostolok, se a tanítványok.

– Én nem...

– Nem? Még ezek után is ragaszkodol azokhoz a fekete szívű pápista pogányokhoz! Kínóztatod-e magad életed végeiglen!

– Nem, soha többé!

– Áttérünk a kálvinista hitre, vagy az unitáriusra. Az legalább magyar vallás, mind a kettő.

Fájdalmas szemmel nézett reám:

– Nincs Máriája!

– Máriája?

– Máriát nem hagyom! Nem birom elhagyni! És a szentjeimet. A nemes szép lelkeket, akik az emberinem örökszép példaképei.”

Avallásosságnak különleges melegséget ad a Mária-tisztelet. Hogy mennyire ősi ez az igény, azt jelzi az evangéliumok tanúsága. János evangéliuma közli a kánai menyegző történetét (Jn 2,1–11), melyből lehetetlen nem kiolvasni Mária közbenjárásának bemutatását. Világosan ott van Jézus szava: „Asszony, a mi gondunk ez? Még nem jött el az én óráim.” De végül mégis megteszi, amire szent anyja céloz.

Mindenki tudja, hogy az evangéliumok nem úgy keletkeztek, hogy valaki leült Jézus feltámadása után, és leírta az emlékeit. Pláne nem úgy, hogy bárki ott jegyzetelt Jézus mellett. Először szó sem volt az örömhír megírásáról, az apostolok csak szóban hirdették Jézus életét, halálát és feltámadását. Amikor ők meghaltak, mások leírták az ősegyház igehirdetését. Tehát az evangéliumok az ősegyház igehirdetését tükrözik. Mária alakja pedig már az ősegyház igehirdetésében, a híveinek tudatában és vallásos érzelmeiben is tagadhatatlanul volt. És azóta is megvan.

Mi a Mária-tisztelet alapja és jelentősége? Az, hogy a Fiú különleges módon beleáll abba a kapcsolatba, ami az anya és a gyermek között van, s ez valami bensőségességet jelent. Az anya és gyermek kapcsolatot mindig értéknek tartották és tartják az emberek. Az az Isten hitelt érdemel, aki nem úgy jön el, mint egy diadalmas, nagy úr, aki lehengerel mindent, hanem csendesén, szolidan beleáll az emberi életbe. Beleáll abba a viszonyba is, ami az anya és gyermeke között van. Ez is hozzátartozik az emberségéhez. Ami nekünk szent, kedves, azt is magára vette. Az emberré lett második isteni személy az édesanyját éppúgy anyjának tekintette, mint mindannyian a saját édesanyánkat. Tehát az emberi és az isteni összeforr. Emiatt sem fog a Mária-tisztelet alábbhagyni az idők során.

Élénk volt az egyház születésekor is, hisz akkor írták az evangéliumokat, amelyekben szerepel Jézus anyja. Például a János-evangélium vége felé is, amikor a kereszten Jézus ezt mondta Jánosnak, rámutatva Máriára: „Nézd, ő a te anyád!”, és rámutatva Jánosra, ezt mondta Máriának: „Nézd, ő a te fiad” (Jn 19,26–27). Origenész, amikor a 2. század végén megírta a János-evangélium kommentárját, akkor ehhez a szakaszhoz azt említi meg, hogy ez volt Jézus szellemi végrendelete: Máriát minden ember számára édesanyjává rendelte.

A hívők már akkor is égi anyjukként tisztelték az Istenszülőt. Origenész írásba foglalta, amit akkor az emberek Máriáról gondoltak. És ez nagy dolog: egy haldokló utolsó szavait komolyan kell venni, pláne, ha az a haldokló Jézus. Az ember halála előtt megfontolja szavait, és csak a leglényegesebbeket mondja. Jézus is lényegesnek és fontosnak tartotta ezt elmondani Máriának, Jánosnak és az evangélium által nekünk.

Említésre méltó még egy feljegyzés Máriáról a kora kereszténység idejéből: tenger csillagának nevezték. Régen a csillagok állása szerint tájékozódtak az emberek. Ha felhők takarták el a csillagokat, nem tudták, merre menjenek. Ha a bűn és a hitetlenség felhői eltakarják Mária alakját, mi is tévelygünk. Szentföldön a híres bibliai Kármel-hegy lankáin épült a kármeliták első temploma, a Stella Maris-templom, azaz a tengernek csillaga templom. A kolostortól nem messze áll egy épület világítótoronnyal, a bejárat fölött Madonna-szobor. Ezt az együttest nevezik Stella Marisnak, a tenger vezérlő csillagának. Hófehérre meszelt falával sokáig útmutatóként is szolgált. A tengeren irányt kereső hajósok, amikor megpillantották a templomot, érezték: jó úton járnak, hamarosan révbe érkeznek. Mi is, ha Máriát úgy látjuk, ahogy a kinyilatkoztatás élénk tárja, érezzük, hogy jó úton járunk.

Mária Jákob létrája. Ha Jézus Márián keresztül jött el hozzánk, nekünk is a legbiztosabb út Márián keresztül vezet Jézushoz. Látjuk tehát, hogy a Mária-tisztelet nem új jelenség az egyház életében, hanem ősi, az egyház lényegéhez tartozó dolog. Ha a Szentírás semmi mást nem írt volna Máriáról, csak azt, hogy Jézusnak volt egy édesanyja, akit Máriának hívtak, már ez is elég lenne, hogy tiszteljük, szeressük őt.

Egy alkalommal Jézus tanított. Olyan sokan voltak a házban, hogy még kint is álltak az emberek. Akkor megérkezett Jézus anyja és rokonai. Megálltak kint és beüzentek: „Anyád és testvéreid kint állnak, és beszélni akarnak

veled.” Jézus felhasználta ezt az alkalmat, hogy tanítson, és így szólt: „Ki az én anyám, és kik az én testvéreim?” Aztán kitérte karját tanítványai felé, és így szólt: „Ezek az én anyám és testvéreim. Aki teljesíti mennyei Atyám akaratát, az mind testvérem, nővérem és anyám.” (Mt 12,46–50) Ez számunkra vigasztaló. Mind-egy, hogy mikor élünk, melyik földrészen, mi mindannyian Jézus anyjává, rokonaivá válhatunk, ha teljesítjük a mennyei Atya akaratát. Annyira kerülünk szoros kapcsolatba, amennyire teljesítjük az ő akaratát. Ebből a szempontból is a legszorosabb, legközvetlenebb rokona Jézusnak Mária, mert ő teljesítette legjobban a mennyei Atya akaratát.

A Szent Szület Jézus felvitte a mennybe, hogy nekünk is legyen égi anyánk. Olyan szerető volt ez az édesanya, hogy amikor Jézus elhagyta a mennyet s minden ragyogását, s megszületett egy szegény jászolban, akkor sem volt hazátlan, nincstelen soha, mert a Szűzanya karjai oltalmazták. Tudta, mit jelent az, hogy az angyalok serege kíséri mindenüvé, de ez sem ér fel egy édesanya ölelő karjával.

Gárdonyit említettem a legelején, végezetül hadd idézzem megint őt. Az *Útra-készülés* az egyik legjellegzetesebb kötete, mert láttatja komoly Isten-keresését. Megmutatja az embert, aki meg is találja azt, amit keresett, és ezt az élményét osztja meg velünk. A mű Szűz Mária említésével végződik:

„S ha jó az éj, s én ujra visszatérek,
egynéhány szál gyöngyvirágot letépek,
és felviszem a csillagfényes égbe.
Megkeresem a Jézus anyját véle.
A Jézus anyját, kinek képei
oly búsak lenn és olyan szenvedők!
Hadd lássam egyszer mosolyogni őt!”

Június 23.

Július 2-6.

Július 11-15.

Június 23.

Július 7.

Július 19-21.

Június 24.

Július 8.

Július 30.

Június 23. A kispapok Szent Damján kórusa az ausztriai Deutschlandsbergben adott jótékonyági koncertet, melynek bevételét a Szent Damján tábora fordította.

Június 23. Száznál is többen vettek részt az idei motoros búcsún Máriapócscon.

Június 24. Egyházmegyénk közös pedagógusbúcsút tartottak Máriapócscon.

Június 24. A rendszerváltás után először indult magyar nyelvű görögkatolikus kántorképzés a Partiumban. A nagyszámú jelentkező a hároméves képzés után kántori oklevelet kap.

Június 25-29. Hajdúdorogon zajlott a tizennyolc éves múltira visszatekintő Görögtűz tábor.

Június 28. A Miskolci Egyetem díszpolgára címmel tüntették ki Atanáz püspököt Miskolcon.

Június 30. A Miskolci Egyházmegye és a Görögkatolikus Ifjúsági Szövetség első alkalommal rendezte meg az Akrofoszt lelkeségikulturális-zenes napot fiatalok számára a miskolctapolcai Akropolisz színpadon.

Július 2-6. Játékkal és alkotó foglalkozásokkal telt a máriapócsi Nemzetiségek Házában a hátrányos helyzetű gyermekek COLOR tábora.

Július 1. Fülöp metropolita Debrecenben pappá szentelte Tatai Zoltánt.

Július 2-9. Ikonfestő tábort tartottak Hajdúdorogon.

Július 4. A Szentatyá Michael August Blume amerikai verbita szerzetes püspököt nevezte ki Magyarország új apostoli nunciussá.

Július 7. Ábel püspök Nyíregyházán diakónussá szentelte Gánicz Tamást.

Július 8. Ábel püspök Nyírlugoson pappá szentelte Szemán Andrást.

Július 11-15. Zsolozsmástábort tartottak Hajdúdorogon.

Július 13. Átadták és megáldották az edelényi Görögkatolikus Ifjúsági Centrum és Kollégium frissen épült épületét.

Július 16-21. Idén is telt ház volt a metropolia családtáborában, ezúttal Balatonföldváron.

Július 19-21. Tokajból Máriapócsra zarándokoltak a 22+ korosztály fiatal résztvevői az Útonlévők 22+ gyalogos zarándoklaton.

Július 20-22. Több mint háromszázan vettek részt a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület gyalogos zarándoklatán Asztélytól Máriapócsig.

Július 23-26. Zsolozsmástábor volt Irotán.

Július 30. A csengeriek kerékpáros zarándoklata Máriapócsra.

Augusztus 3-5.

Augusztus 13-18.

Augusztus 25.

Augusztus 6.

Augusztus 19.

Augusztus 26.

Augusztus 9.

Augusztus 21-26.

Augusztus 27.

Július 30. – augusztus 3. Egyházmegyéinkből 150 ministráns vett részt a Nemzetközi Ministránstalálkozón Rómában.

Augusztus 6. Ábel püspök Máriapócsra diakónussá szentelte ifj. Obbágy Lászlót.

Augusztus 6–10. Tanulással, játékkal és foglalkozásokkal telt a máriapócsi Nemzetiségek Házában a hátrányos helyzetű gyermekek második COLOR tábora.

Augusztus 6–9. Jézus-ima lelkigyakorlat volt Bodrogolasziban.

Augusztus 6–10. 21. alkalommal rendezték meg kispapjaink a Szent Damján tábort, ahol 105 sérült fiatal töltött egy felhőtlen hetet.

Augusztus 9. Fülöp metropolita és Ábel püspök Gacsályon szentelte föl a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat hatodik idősothtonát.

Augusztus 13–18. Királyhelmecekről gyalogoltak Máriapócsra az Ifjúsági Gyalogos Zarándoklat résztvevői.

Augusztus 15. Ábel püspök Miskolcon diakónussá szentelte Halász Györgyöt.

Augusztus 3–5. Fülöp metropolita a magyar hívek és a metropólia közös adományaként nyolcmillió forintnak megfelelő összeget adott át a szíriai keresztényeknek Damaszkuszban, ahol egyházi vezetőkkel is találkozott.

Augusztus 19. Több ezer ember volt jelen a Nagyboldogasszony-napi búcsún Máriapócsra.

Augusztus 20. Fülöp metropolita Nyíracsdon diakónussá szentelte Czirják Jánost.

Augusztus 21–26. A magyar delegáció tagjaként Fülöp metropolita is részt vett a Családok IX. Világtalálkozásán Dublinban.

Augusztus 25. Idén is sokan vettek részt a Miskolci Egyházmegye által szervezett nyári végi hálaadó zarándoklaton Edelény és Máriapócs között.

Augusztus 25. Éjfél előtt lángra kapott és teljesen leégett a nagyváradai görögkatolikus palota. A kár fölbecsülhetetlen.

Augusztus 26. Ábel püspök Debrecenben diakónussá szentelte Debreczeni Andrást.

Augusztus 27. Az Istenszülő közbenjárását kérve az édesanyákért Máriapócsra zarándokoltak a bátorligeti hívek.

Szeptember 1. Fülöp metropolita Debrecenben diakónussá szentelte Káplár Mártont.

CUKKINIFASÍRT

Sokan talán idegenkednek a cukkinitől, de garantáljuk, hogy ennek a pofonegyszerű, gyors és olcsó ételnek – mely köretnek, csipegetnivalónak és főételnek egyaránt kiváló – sem tök-, sem zöldségíze nincs, ráadásul pénteken és egyéb böjti napokon is fogyaszthatjuk!

HOZZÁVALÓK: • 1 db cukkini (nagy) • 3 db tojás • 1 gerezd fokhagyma • 1 csokor petrezselyem • 10 dkg reszelt sajt (parmezán, de másféle is lehet) • zsemlemorzsa • só, olaj

ELKÉSZÍTÉS:

1. Alaposan mossuk meg a cukkinit, reszeljük le, sózzuk-borsozzuk, hagyjuk állni negyedórát, majd konyharuhában jól nyomkodjuk ki a nedvességet belőle.
2. Egy tálban keverjük össze a cukkinit a tojással, zúzott fokhagymával és az aprított petrezselyemmel, reszelt sajttal, majd annyi zsemlemorzsat adjunk hozzá, hogy szépen formázható legyen.
3. Formáljunk tetszés szerinti méretű golyókat, pogácsákat vagy lepényeket, és bő olajban süssük ki. Fokhagymás tejföllel a legfinomabb. A masszát tetszés szerint lehet ízesíteni más fűszerekkel, de cukkini helyett használhatunk krumplit, répát, tököt vagy ezek kombinációját is.

JÓ ÉTVÁGYAT KÍVÁNUNK!

MÁRTON-NAPI SÜLT LIBACOMB PÁROLT KÁPOSZTÁVAL

HOZZÁVALÓK: 6 db libacomb (vagy amennyi kell) • só, bors • 1 tubus mustár • 3-4 dl olaj • 2 vöröshagyma karikára vágva • 2-3 (erő)leveskocka
A párolt káposztához: 1 fej káposzta • olaj • cukor • só • bors

ELKÉSZÍTÉS:

1. Megmossuk és besózzuk a libacombokat, majd egy műanyag tálba tesszük és letakarjuk őket. Legalább öt órát állni hagyjuk a húst a hűtőben, majd egyével megkenjük őket mustáros-hagymás páccal, jól megborsozzuk, és egy éjszakára állni hagyjuk az egészet.
2. Másnap reggel kuktába tesszük a libacombokat, és felöntjük annyi vízzel, amennyi épp ellepi. Tetszés szerint néhány gerezd fokhagymát és két-három erőleveskockát is a vízbe tehetünk, hogy a húsnak még jobb íze legyen, majd a forrástól számított egy órán át takaréklángon főzzük. Utána kieresztjük a gőzt a kuktából.
3. Miután kieresztettük a gőzt a kuktából, ellenőrizzük a húst. Majdnem puhának kell lennie! A levet félretesszük, a combokat pedig sütőpapírral bélelt tepsibe tesszük. Picit megsózzuk, majoránnával megszórjuk, és a kifőtt zsíros lével alaposan meglocsoljuk, hogy álljon a lében.
4. A tepsit 200 fokon egy órán át sütjük, hogy alulról-felülről kapja a liba a hőt, majd fél órára légkeverésre állítjuk a sütőt (ha van ilyen a sütőkön). Fontos, hogy sütés közben, 10-15 percenként a zsíros lével meglocsoljuk a combokat, hogy jó ropogósak legyenek, és nehogy kiszáradjanak. Tálaláskor ez a szaft külön ínycsengés lesz a húsról öntve. Petrezselymes vagy csak sima tört krumplival és párolt káposztával tálaljuk.
5. A párolt káposzta elkészítése: Mikor a combok az utolsó fél órájukat töltik a sütőben, jól besózzuk a megmosott és vékony csíkokra vágott káposztát. Tíz percet állni hagyjuk. Ezalatt 2-3 evőkanál cukrot karamellizálunk, majd mikor teljesen fölolvadt, a konyharuhában jól nyomkodott káposztát ráteszünk az olvadt cukorra. Borsozzuk, sózzuk és sötétre pírítjuk. Forrón tálaljuk a krumplival és a libacombbal.

ŐSZI GYÜMÖLCSÖS SÜTEMÉNY

HOZZÁVALÓK: • 15 dkg vaj • 30 dkg porcukor/édesítő • 1 csomag sütőpor • 5 tojás • 30 dkg rétesliszt • különféle őszi gyümölcsök, pl. szőlő, szilva, őszibarack, körte

ELKÉSZÍTÉS:

1. A vajat a porcukorral és a tojássárgákkal habosra keverjük. Hozzáadjuk a réteslisztet, a sütőport, végül a tojások fehérjéből vert kemény habot. A masszába belekeverünk valamennyi mosott, apróra vágott gyümölcsöt.
2. A masszát sütőpapírral bélelt tepsibe öntjük, és a tetejét megrakjuk a mosott, apróra vágott gyümölcs-csel. (Fahéjjal meg lehet szórni – aki szereti.)
3. Előmelegített sütőben, 180-200 fokon megsütjük. Porcukorral megszórvva, felszeletelve tálaljuk.

A SZENT KERESZT MEGTALÁLÁSA

Aquileai Rufinus szerzetes 402-es Egyháztörténelméből

„Ilonának, Konstantin anyjának, ennek a mélyen hívő, jámbor asszonynak és bőkezű adakozónak, akinek gyermekében már ekkor fel lehetett ismerni a későbbi Konstantint, isteni látomása volt, amely azt sugallta neki, hogy keljen útra Jeruzsálembe. Itt az a feladat várta, hogy megtudakolja a város lakóitól, hol feszítették keresztre Krisztus szent testét. Nehéz volt megtalálni a helyet, mert a hajdani poroszlók egy Venus-szobrot állítottak föléje, hogy a Krisztushoz imádkozó keresztényekről azt lehessen gondolni, hogy Venust imádják. Ezért ritkán jártak oda, és csaknem megfeledtek róla.

Mikor pedig, mint ahogy a fentiekben elmondottuk, a kegyes hölgy odasietett arra a helyre, amelyet egy menyeyei jel megmutatott neki, lebontatott mindent, ami nem oda való volt, és ami megszentelteté a helyet. Mélyen a kőtörmelék alatt három keresztet talált szabálytalan elrendezésben. Ám a megtalált kincs feletti örömét megkeserítette, hogy a kereszteteket nem lehetett megkülönböztetni egymástól. Igaz, a tábla is mellettük feküdt, amelyre Pilátus görög, latin és héber betűkkel feliratot íratott, de ez sem adott elegendő bizonyosságot annak eldöntésére, melyik volt az Úr keresztje.

Ilyen tanácstalan helyzetben isteni jelle van szükség. Történt pedig, hogy egy előkelő hölgy a városban súlyos betegségben szenvedett, és a halálán volt. Makariosz, ez idő tájt az itteni egyház püspöke, látván a császárné és valamennyi jelenlévő kétségeit, így szólt: »Hozzátok ide mind a három megtalált keresztet, és Isten megmutatja majd, melyik hordozta az Úr testét.«

(Makariosz püspök imát mond, és csoda történik: amikor az »üdvösség fáját« odaviszik a beteg asszonyhoz, meggyógyul.)

Amikor a császárné látta, hogy kérésére ilyen félreérthetetlen választ kapott, királyi pompával csodálatos templomot építtetett a hely felett, ahol megtalálta a keresztet. A szegeket, amelyek átjárták az Úr testét, elküldte a fiának, aki ezek egy részéből zablát készíttetett a lovának, és ezt használta, amikor csatába indult, a többivel pedig a sisakját erősítette meg ugyancsak azzal a céllal, hogy a csatában viselje. A császárné a megváltás fájának egy darabját is elküldte a fiának, a másik részét pedig a megtalálás helyén hagyta

ezüstládában őrizve. A keresztnek ezen darabjáról rendszeresen megemlékeznek a hívők, és mély hódolattal illetik.”

GÖRÖG ZENEI ESTÉK

A Lautitia Kóruscsaláddal

Bérletár: 4.000 Ft / 4 koncert

Jegyar: 1.500 Ft / alkalom

14 év alatt ingyenes!

- BOTH MIKLÓS
2018. 11. 11.
- DÁNIELFY GERGELY
2019. 01. 13.
- BUDAPESTI VONÓSOK
2019. 02. 24.
- RAJKÓ ZENEKAR
2019. 05. 05.

A METROPÓLIA SZÉKHÁZÁBAN (Debrecen, Petőfi tér 8.)

